

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos poszt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 141.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Vasárnap, május 31.

Válságos pünkösöd.

Arad, május 30.

Az idej pünkösöd-ünnep emlékezetes ut-
a magyar alkotmányos élet
egybehangzó és teljesen
állítások kétségtelenné te-
ponnyinak a politikai pálya-
az apostolok oszlásának ünnepe
hosszu időre, talán mindenkorra lezárja.
Erre vallanak különben az előzmények s
ezt követeli az azokból alakult helyzet lo-
gikája, miután e kuszált helyzet bogává
a végzet különös szeszélye Apponyi sze-
mélyét és szereplését tette épen akkor,
midőn az már egészen szenvedőlegessé
vált. A kibontakozás, — bármi sajnálatos
legyen is e jelentékeny tehetség háttérbe
szorítása — csak az ő távozásával in-
dulhat meg és vehet egy vagy más
irányban oly utat, melyen a megakadt al-
kotmányos élet tovább folyhat.

Hiszen az ugynevezett passzív rezisz-
tencia, bármi nyomatékkal is hangoztatta
légyen a miniszterelnök, nem képezheti
huzamosabb ideig egy kormány politiká-
jának a lényegét, a mint hogy a jelen
esetben is idejét multá a további vára-
kozás; ámde a nagy elhatározásoknak,
különösen azok végrehajtásának szükség-
képeni előfeltétele az *egységes párt*, mely
a kormánnyal mindenben egyetért és azt
minden vállalkozásában támogatja.

Ez eddig nem volt meg. Apponyi négy

év előtt nemcsak pártját, de annak *ha-
gyományait* is behozta a szabadelvű pártba;
vezére maradt továbbra is az ő régi hi-
veinek s a kormányelnök az örökös ellen-
tettek elsimitásában merítette ki erejét és
tudását s a versengő felek iránti egyenlő
tekintetek kizárták, hogy egyik- vagy má-
sikkal bensőbb viszonyba lépjen s e révén
annak föltétlen támogatására számít-
hasson. Ez ellentétek most már odáig éle-
sedtek, hogy az ő miatt még egy jegyző-
választás alárendelt aktusát is folyton
halogatni kell.

A helyzet tehát — a mint mondani
szokás — tarthatatlanná vált, és mivel a
megoldás első feltétele az egészségesebb
pártalakulás, azért kell Apponyi visszavo-
nulását, mely a kormánypárt *egységének*
helyreálltát vonja maga után, oly fordu-
latnak jelezni, melynek folyamán a rég-
várt kibontakozás végbefog menni.

Hogy milyen lesz ez a kibontakozás,
azt ugyan még maguk az események köz-
vetlen tényezői sem tudják, de a szemben
álló erőknél és a várható esélyek való-
színűségének mérlegeléséből a lehetőség
egyik-másik variánsát már most meglehet
rajzolni.

Egy bizonyos: t. i. az, hogy az ob-
strukció győzött; törvényes eszközökkel
ezen a tényen változtatni nem lehet. Az
is bizonyos, hogy e győzelem a kormány
taktikájának a hibája. Hiszen a mult év
végén is csak úgy került el a kormány

a törvényen kívüli állapot bekövetkeztét,
csak úgy kaphatott 4 havi költségvetési
felhatalmazást, hogy a miniszterelnök az
ellenzék korifeusait a győzelmes obstruk-
ció leszerelésére tudta rávenni. Érthet-
len, miért lett elmulasztva az, hogy a
költségvetés haladéktalan letárgyalásával
és megszavaztatásával a kormány pozí-
ciója egy újabb obstrukció támadása ellen
biztosítottassék és az országgyűlésnek tet-
szés szerinti időben való feloszlata a
kormány hatalmába adassék. Ha meg-
volna a költségvetés, akkor — törvényes
állapotok között a passzív rezisztencia is
megjárná, s az országgyűlés feloszlata-
nak hangoztatása sem volna mosolyra
gerjesztő üres fenyegetés. Ma még az
országgyűlés feloszlata is csak úgy
lehet gondolni, ha az ellenzék, *abba* bele-
egyezik s ahhoz a lehetőséget egy meg-
felelő költségvetési felhatalmazás engedé-
lyezésével megadja. Ime ez volna a leg-
közelebb fekvő és a kormánynak legkeve-
sebb áldozatába kerülő módja a kibonta-
kozásnak; csakogy az új választások az
önálló vámtérület követelésének és a to-
vábbi megterhelések elleni tiltakozások-
nak jelszavai mellett mennének végbe, s
a kedélyek felizgatása mellett valószínű-
leg az ellenzék nagy számbeli és erkölcsi
megerősödésének eredményével végződ-
nének.

A másik alternativa volna az obstruk-
ció okának eltávolítása, a katonai javas-

A hétről.

Pünkösdi legenda.

I.

Fényes magasságban, a hetedik égben,
Ül a Mindenható, felhő-karosszékekben.
Szól — s szava terhétől megreng a nagy aether:
— Személyem körüli miniszterem, Péter!

Panasz kuporodott trónusom elébe;
Felsóhajtotta egy magyar város népe,
Hallgassuk a panaszt, s vessük osztán latra:
„Isten! Legalább te gondold már Aradra!”

Valamennyi kormány, egyik se tud róla,
Országházban nincsen igaz szószólója;
Panaszát, sérelmét, firkáit se győzi,
A király is, akár Apponyt, mellőzi.

Viseli hatvanegy szízalék keresztjét,
Golgotha városnak, hej, okkal nevezték!
S kárpótlásul ezért kevés az módfelett:
Hogy Huzó István bá' Aradon született.

— Keserves a panasz. Valami van benne.
Péter! Ha valaki sebtén átüzenne
Alvilág. No. 143 ba:
Két aradi lélek jöjjön ide nyomba!

Már ott állnak. Egy perc negyede se telt be:
Varjassy József és Atzél Péter ielke.
Szól az Úr, trónusán egygyel lejjebb hágva:
Micsoda Aradnak legfőbb kívánsága?

És szól Atzél Péter: „Ha a multba nézek:
Álma volt Aradnak: *állandó színészet*.
Ha színésze vándor-botot sohse venne,
Arra ez a város igen büszke lenne.”

Majd Varjassy József kezd buzgón a szóba:
„Másért jártunk annyit deputációba;
Tengeri kígyó az, majd százéves hydra,
Legnagyobb szükség van Aradon: *vashidra!*”

S hogy az Úr mindkettőt meghallgatta végre,
Szólt: „Zokszó Aradon se hallják az égre;
Ha, amint mondtátok, segítne az rajta,
Különös kegyelmem — *mindkettőt* megadja.”

II.

És meglőn az *állandó színészet*.

Ah, a színház, jó az télen,
Ámde untató a nyáron,
Magas hőbe' semmi sem vonz,
Bármi van repertoáron,
Az embernek szíve sörre
Vágyik, s alacsony nivóra,
Meynek túllrubás muzsái:
Fräulein Dorah, Fräulein Cora!

A színész is úgy találja:
Változással jó az élet;
S minden nyárral, nyárelővel
Vándorolni, utra széled.
Megy a nyári stációra,
Hol Gyulára, hol Makóra.
Teret adva néktek itthon:
Fräulein Dorah, Fräulein Cora!

És üresen áll a bódé,
Melyet színeknek csufolnak,
És az orfeumok játsznak,
S a színészek vándorolnak.
Ez az, amiről a többi
Városok példát vehetnek
És nevezik mindazáltal
Ezt: *állandó színészetnek!*

III.

És meglőn a *vashid*.

Alig hogy megkapták, kinnal megszerezték,
A fülöknek botját vakargatni kezdték
Igy se jó, ugy se jó; mi adtuk az árát,
S lám, Ujarad látja hasznát, mi csak kárát.
Kiket adóval, nagy házbérrel üldöznek
Sorban a vashidon, mind általköltöznek
Olcsóbb ott az élet, ezer oknál fogva,
„Társadalmi állás” se kerül oly sokba.
Gyűjtő-ívek rájuk nehezebben lelnek,

latoknak visszavonása. Ez kevesebbmegrázó kódtatásokkal járna s a közérzületre is jótékonyan hatna, mert mi türes-tagadás, az ujonc-jutalék emelése nem népszerű dolog.

A kibontakozás e két módján tul egy harmadikat alig lehetne képzelni. A többség elvesztette az ütközetet és mentséget egyedül a győzelmes ellenzék hazafisága és mérsékletétől remélhet. Hasztalan itt a parlamenti többség jelentőségének és jogainak akademikus vitatása és hangoztatása. A kisebbség által felidézett akadály is legális, mert az ellenzék a házszabályok adta jogának törvényes alapján áll. Számolni kellett volna evvel a vétó joggal, elébe kerülni, s ha igazolatlanok és károsnak bizonyult ám kijátszani; de letagadni jogosultságát akkor, midőn a törvények keretén belül érvényesítette magát, céltalan dolog.

Hogy a kibontakozást ez a kormány fogja-e megcsinálni, vagy egy másik, az a válságos helyzet imminens veszedelmével szemben másodrendű kérdés. Annyi áll, hogy a mostani kormányelnök helyzetét a kibontakozás akármelyik alternatívájával szemben is nagyon megnehezítik az ő kijelentései és fogadkozásai, melyeket a passzív rezisztencia taktikájának és a katonai javaslatok visszavonhatatlan fontartásának irányában tett, és azért nem lehetetlen, hogy a pünkösdi ünnepekkel elért fordulat rövidesen kormányváltást is vonhat maga után.

És az új kormány, nehezebbeket mint valaha; óriási feladat áll azon államférfiak előtt, kik a magyar nemzet igazát a haza ellenségeinek elfogult és gyűlölködő pogányságával szemben érvényesíteni akarják. A magyarok istene küldje le rájuk égi sugallatát, hogy — miként két ezredévvel ezelőtt az apostolok — bölcsességgel és szent ügyünk iránti önfeláldozó lelkességgel fogjanak a magukra vállalt feladatuk megoldásába, mert ennek sikerétől függ — előreláthatólag hosszú időkre — a mi magyar hazánknak és nemzetünknek boldogulása.

Viz, világítás, közlekedés.

(Aradváros szentháromsága.)

Írta: Műlek Lajos dr.

Arad, május 30.

Arad városának, három kiválóan fontos kérdése van, melynek megoldása azonos magának a városnak jövőjével; annak felvirágzásával és a polgárság jólétének biztosításával. E három kérdés: a vízvezeték megváltása, a közuti vasut háromlása és a világítás házi kezelése. Sorra veszem a kérdéseket. Azt hiszem nem teszek rossz szolgálatot a közügynek, ha szellőztetem azokat sine ira et studio.

Legfontosabb a vízvezeték megváltásának kérdése. Lássuk tehát először azt.

A városnak, a vízvezetési társulattal szerződése van. Minő e szerződés? Minő előnyt biztosít a városnak? Minőt a társulatnak? Vitatni ezt ma már túlhaladott álláspont. Az utólagos jajgatás nem segít rajtunk. Tény, hogy a víz jó, de méreg drága. Tény, hogy a polgárság súlyosan érzi a terhet és a társulat szűkebbül. Mi ennek az eredménye? Bevezetni kellett, de használni nem muszáj a szűrt vizet. Mit ér, ha egészséges vizet nagy pénzen ihatunk, de kenyérre nem jut egy fillér sem.

Ostromolni kell tehát a társulatot, hogy engedjen a víz árából, küszöbölje ki a teljesen megbízhatatlan vizórákat és általán megállapítást hozzon érvénybe. Ne álljon elő neveltséges árleszállítással, hanem oly százalék leengedést realizáljon, a mely megfelel a jogos igényeknek.

És ha a társulat ezt nem teszi? Mi a teendő? Retorsióval kell élni. A társulat vallja ennek kárát. A közönség előnye fejlődik végső elemzésben ki ebből.

Szigoruan kell ügyelni a társulati szerződésre; be kell tartatni annak minden pontját. Vizsgálatni szükséges a vízműveket, hogy azok kifogástalan jó karban legyenek. Nem szabad engedélyezni semmiféle befektetést, nem szabad engedélyezni egy méter kiterjedést sem. A megváltásra kell gondolni. Ez annál olcsóbb lesz a városra, mennél kevesebb a jövedelem. Ha merev a társulat velünk szemben, mi is hasonlóval fizetünk. Ha a megváltás ideje eljő, egy jöttát sem engedünk jogainkból. Késhegyig

megyünk érdekeink megvédésében. Ezért ne adjunk engedélyt, takarékoskodjunk a vízzel. Majd bővelkedhetünk, ha a miénk lesz az.

A város, ha átveszi, nem kell részvényosztalék, nem kell igazgatósági tantsíma, felügyelői díj és jutalom. A nyereség a polgárság nyeresége. A víz olcsósága, a fogyasztás előnye. A kiterjesztés a város haszna. Minden tényező a mi érdekünkben működik. Legyünk tehát körültekintők most. A gyümölcs megéri. Annak idején leszdedhetjük azt.

Fontos kérdés a közuti vasut ügye is. Hi bát követett el a város magistratusa akkor, midőn az erre vonatkozó szerződést kellő időben elő nem mutatta. Ott felejtette a titkos levéltárban. Meg is kell szüntetni ezt a cabinet noirt. Nyilvánosságra kell hozni a város összes szerződéseit. Ismerje a polgárság, legyen ellenőrzője azoknak.

A közuti közlekedés mai állapotát, még legbensőbb barátja sem mondja, ezért nem vádolható egészen dolkodjunk kissé. Egyszer

— kiakarta építeni a társulat a lóv. lanyra. Megkötöttük magunkat, vagy az vagy semmi. Nem elég a Marostól—Buzsákiig, Deák Ferenc-utca, Kossuth-utca, Fejsze-utca, nagyerdő (azóta ezt is kivágták) stb. is kell, vagy ezek is, vagy semmi. Lesz semmi. Mert a társulat öngyilkosságra nem vállalkozhatott.

Tanulmányokat tett a társulat a motoros közlekedés tekintetében, ezt akarta alkalmazni.

Egy évi próbaidőt kért a várostól. Megtagadtatott. Most folyik az áldatlan harc mind a két fél között, ki issza meg a levét? A nagy közönség, mely buzaszem gyanánt két malomkö közé került.

Az államvasut hét nagy motorost rendelt. Az Acsev. dícséretes példája hódít. Tervbe van a kikindai—becskereki vonalon, az arad-temesvári szakaszon, sőt a nagyváradi—szegedi főreszen is a motor közlekedés. Az államvasut a személyforgalmat motorossal akarja lebonyolítani. A gőznek a teher maradna.

A közgyűlés nem fogadta el az ajánlatot. Mi most tehát kötelességünk? Ügyelni, hogy a társulat szerződéses kötelezettségét betartsa, hogy a pályatest jó karban legyen, a fundus instructus a kötésnek megfelelően. Itt a három-

Ingyen a víz, melyet borok híján nyelnek, S Arad a nagy ivő vashid szöles hátán. Elhül majd ez újabb népvándorlás láttán. Sohajtunk bölcssei, előre kisütve, Hogy a számításunk fordítottan üt be; Nehány év meglepő, cifra dolgokat hoz: Aradot csatolják, úgy ám, Ujaradhoz! Ezért ment a vízbe sok milliom pengő? Jaj csak leszakítná egy jóságos menykő!

IV.

És szól az Uristen, hogy ezt végignézi: „E város is dolgát furcsául intézi.” Aradon, nincs Isten, aki megsegítsen, Addig kell valami ott csak, — amíg nincsen!

Forgács.

A nő a közpályán.

Írta: Bak Eszter.

A szerelem és a házasságon kívül talán egy dolgot sem tárgyaltak még egy agyon és nem támasztották még ugyanannyiszor fel, mint ezt a kérdést. De míg a két előbbi téma már Ádám és Éva óta létezik, ez utóbbi új keletű, és úgy látszik, hogy az utolsó Ádám és Évával fog csak kimulni, a mikor a bibliai mese éppen ellenkezőleg fog végződni; a földi Éva olyan erős lesz, hogy a mit az ő anyja a gyengesége által veszített el, azt a jövő Évája éppen az erőssége által fogja vissza nyerni: a — menyországot.

A nő-kérdéshez tulajdonképen nem hozzá szólni, de hozzá kell tenni, mert amíg azt elméletileg tárgyalják, lehet az neveltséges, azonban a gyakorlatban mindig komoly dolog az. A férfiak csak elméletileg vannak ellene ezen eszmének, de ha komoly törekvéssel állanak szemben, tisztelettel teszik le a fegyvert, vagy veszik föl, a hogy azt éppen a körülmény kívánja.

A nőkről általános a vélemény, hogy féltekénykednek egymásra és hogy ezért nincs is közöttük igazi barátság. S talán semmi sincs hivatva ezen általános balhiedelmet megerősíteni, mint az a föltűnő jelenség, hogy a nőemancipáció legnagyobb ellenségei éppen a nők.

Lehet, hogy egyik vagy másik nem jó szemmel nézi a másik nő előnyeit és az abból kifolyó hódításokat, sőt talán vannak olyan kicsinyesek is, a kiknek szinte fizikai fájdalomt okoz, ha kebelbarátnőjén valami előnyös toilletet lát, de hogy fáradtságot és sokszor elismerés nélküli küzdelmeket irigyelnek egymástól, az nem hihető el. Így ezt az ellenséges hangulatot nem lehet innen levezetni, ez inkább abból származik, hogy a nők nem sokra becsülik egymást.

Hát annyira vagy oly kevésbé ösmernék egymást? Sokkal inkább lehet a férfit reá birni, hogy nőtől olvasson el valamit, mint éppen a nőket. Pedig most nagyon sok éles megfigyelésű irónok van, hiszen már a nők is felfogták az idők szellemét, hogy most már nem mesék kellene az embereknek, hanem problémák. A mikor olyan műveket tud egy

nő írni, mint az angol Marie Corelli is, akkor beláthatnák a nők, hogy e téren is tisztelettel tartoznak egymás iránt. Hogy ez az ellenszenv az irónok iránt mindig megvolt, bizonyítja az a tény is, hogy a szellemes baronne Duderant a Georg Sand nevet vette föl írói névnek.

Hányszor halljuk, hogy a nők azt mondják: én csak férfi szabóval szeretek varratni, mert az egész másképp varr, mint a szabónő; és hogy a nők mégis inkább friseurnál fésültetik magukat, azt csak azért teszik, mert ezek több újdonságot tudnak, mint a fodrászok.

Ha a nők jobban pártolnák egymást, a férfiak elismerését is inkább kivívnák, hisz így is minden bátorítást tőlük nyernek.

A multkoriban igen érdekes cikket olvas-tam Schwartz Gusztávtól, a kiváló jogtudóstól, a melyben azt tárgyalja, hogy nyissák meg a nők előtt a jogi pályát is. Végezzenek a nők jogot és menjenek el ügyvédi és közjegyzői irodavezetőknek. Ezáltal — ugymond — csak nyernének az ilyen irodák, mert a nők állandóan megmaradnának egy irodában, a mi nagy előny arra nézve, miután Schwartz Gusztáv nem tanácsolja, hogy a nők saját irodát nyissanak. Csak egy esetben, ha egy ilyen ügyvédnővel együtt dolgozó kollega nem jönne, a ki följajánlaná, hogy a ma már oly divatos lett „társasírodát” nyissanak. A nagy jogtudós így véli egy csapásra megoldani a női és a mindinkább bonyolulttá váló — házassági kérdést. Csak a tárgyaló termék ajtóit zárja el a nők előtt, mert azt állítja, hogy a nők nem tudnának tárgyalni, mert a kik nekik ellent

lás conditio nélkül van. A nagyobb érték tehát a város előnye, a polgárság haszna. A két fél szerelje le a harci fegyvereket, értsék meg egymást, haladjanak egyesült erővel, veszedve rövidet huz a társulat, kárt vall a város. Ez is rossz, az is rossz. Pedig az ujjhuzásnak ez a következménye.

Végezetül maradt a *világítás* kérdése. Mídon a gáz-társulattal a szerződést, illetőleg nováció állott be, nem gondoltunk a helyzet előnyösebbé tételére. Nem lehet tagadni, hogy a gáz olcsóbb, mint a villany, de ha figyelembe vesszük a bevezetést, a használattal járó esetleges veszedelmet, az órák megbízhatlanságát, tisztán áll a tény, hogy e világításnál megállani nem lehet. Haladni kell előre: a villany felé. De míg ez megtörténik, tökéletesíteni kell a világítást, ellenőrizni az órákat hatóságilag is, ellenőrizni szükséges magát a világítást, történjék a felgyújtás kellő időben. Ma a társulat kevés egyént alkalmaz a felgyújtásnál. Ezt leginkább télen lehet észlelni. Este 7 órakor korom sötét van. A vasutól a bejövétel veszélyes, mert rendszerint nem égnek a lámpák. Ha lelkét kiszaladja az a szegény gyújtogató, akkor sem ér megfelelő időben a vasutig. Ne legyen szűkkeblű a társulat, van elég jövedelme.

A mi pedig a villamos társulati viszonyt illeti, az erős kritikát provokál. Első sorban is a bevezetés drágaságát hozom fel, valamint az összekötés magas árát. Ezért nem vezetnek be többet. Belátják, hogy a villanytól kényelmesebb és kellemetesebb világítás nincsen, de méreg drága, nem kérnek belőle. Az óra megbízhatlan. Nálam történt, hogy közel két hónapig voltunk távol hazulról, a vezeték ki volt kapcsolva, az egész ház elzárva és mégis *mutató az óra*. Elküldtettem a „fogyasztott” mennyiségről a számla. Persze nem fizettem ki.

A társulat átlag-összegben alkuszik az üzletekkel, de magánosokkal nem. A fogyasztó aztán lehetőleg takarékoskodik az árammal. Ez nem előnye a használónak, de nem haszon a társulatra nézve sem. Közeledni kell egymáshoz. Csakhogy a társulat merev. Azt hiszi e közönséget ki lehet bűjtölni, pedig nem úgy van. A polgárság okul, tanul és annak levonja helyes következtetését.

Mi a teendő? Kezünkbe kell venni a város

világítását, legyen az a mienk, legyen a mi hasznunk. Annyi a kiadásunk, hogy minden garasra tekintettel kell tennünk.

Ha megoldjuk a közlekedés és a világítás fontos kérdését, megoldtuk a város felvirágoztatásának kérdését is. Ezek felett gondolkozunk mi. De gondolkozzék a tanács is. Mondottam már: ne menjenek Drezdába, van tennivaló itthon elég.

A románok és az obstrukció. Brassó vármegye mai közgyűlésén *kétórai vita után* egyhangúlag elhatározta, hogy fölír a képviselőházhoz, miszerint az obstrukció ellen minden törvényes eszközt felhasználva, állítsa vissza az alkotmányos állapotot. *A románok tartózkodtak a szavazástól.*

Pünkösdi szünet a Házban. A képviselőház ma nem tartott ülést. A honatyák a szélrózsa minden irányában elutaztak a hol viharos, hol zavaros tárgyalásokban bővelkedő parlamentből, hogy kiélvezzék a mindössze pár napig tartó parlamenti szünetet. Mert *szerdán* már ismét együtt lesz a Ház s ujult erővel hozzáfog a parlamenti harc folytatásához.

A régi Aradvár pusztulása.

(Három érdekes levél.)

Irta: Szendy Béla.

Arad, május 30.

Az 1616-ik évben Magyarország öt darabra volt szakítva. Az ország szívéét, Budát, török birta, vele együtt a nagy magyaralföldet és a Dunántul eső kis magyaralföldet. A magyar királynak alig maradt az ország szélén valami; mindössze a Kárpátok övétől képezett néhány vármegye. Hozzá még ez a kicsiny birodalom is mindinkább fogyott; a török mindig el-elcsipett belőle egy-egy várat, egy-egy vármegyét. Az ilyen emszakított részeket nevezték hódoltságnak: ezt növelni még béke idején is nem mulasztá el a török soha. Erdélyt pedig és az Erdélyhez közelebb eső magyar megyéket, közte Aradmegyét a török hű szövetségese, az erdélyi fejedelem uralta.

De bármilyen hű szövetségese volt az erdélyi fejedelemnek a török, a birtokából csak úgy hódított, mintha ellensége lenne. Különösen a trónváltások idejét használta ki e vég-

re; nem erősíté meg, nem ismeré el addig, míg egy-egy országrészről le nem mondott.

Igy tett Bethlen Gáborral is: tőle Lippa és Arad várát, a Körös és Maros völgyét kívánta ellismerése fejében.

Arad és Zaránd megye akkor a sok háboru és pusztítás után nagyon szegény és néptelen volt; de ennek dacára hallani sem akart arról, hogy a török uralma alá kerüljön. Maga a fejedelem alvezére, Erős Benedek, a kit a fejedelem a mozgalom megfékezésére küldött ki, egész csapatával együtt átpartolt a lakosághoz.

Ezt a mozgalmat Bethlen ellenfelei növelték, bátorították. Segítségét is ígérték nekik, csak ne engedjenek. Különösen az erdélyi fejedelemre vágyó Homonnay. Készen is volt minden, hogy a mikor a fejedelem nem is gondolja, minden felől betörnek birodalmába és őt a tróntól megfosztják.

Ez alatt a török is szorította a fejedelmet, ugyannyira, hogy már a szultán gyanuba is vette. Bethlen Gábor azonban mindezt sejtette és irt a budai basának: nyerte meg részére a hajdu városokban levő, még alig letelepedett szabad hajduságot: csatlakozzanak hozzá és ne engedjék meg a Homonnay seregének lefele vonulását.

A basa megtette a kért szivességet, szép zengzetes, dallamos magyar nyelven irt levelet a hajduknak és azok hallgattak a szép szóra; mint Bocskay idejében, ugy most is az erdélyi fejedelem mellé állottak és Homonnay seregét megverték. A fejedelem ezalatt május 21 napján Dévára gyűjté seregét, mielőtt ellenfelei csak sejtették volna, május utolsó napjaiban ostrom alá fogta Aradot és Lippát; bevette a várakat és átadta a töröknek.

Bethlen e hadjárata a merész, de biztos hadjáratok példánya. Nála a lovasság volt a fő; az döntötte el a harcot. Villámgyorsan hatolt előre, váratlan és ellenállhatatlan volt támadása. A lippai polgárok levele élénken rajzolja a hatást, mit Bethlen seregének megjelenése keltett.

E hadjáratban Bethlen tábornoka ez volt: Lovasság vezére: maga a fejedelem. Főhadbíró: Kemény Boldizsár tanácsur, fogarasi főkapitány. Főstrázsamester: Kamuti Balázs tanácsur, Apafi György, a későbbi követ. Szeke-

mondanak; abban ellenséget látnak és elvesztik velük szemben a higgadtságukat. Talán igaz is van, mert a nő jól tud érvelni, de érvelést elfogadni azt se nem tud, se nem akar a nő, csak „disputál.”

Hogy milyen érzelmekkel viseltetnek a nők az orvosnőkkel szemben, azt a közeljövő fogja megmutatni. Mindenesetre eleinte küzdelembe fog kerülni bizalmukat megnyerni, de ha az egyszer meglesz, el sem fogják tudni képzelni, hogy hogyan lehettek meg eddig orvosnők nélkül.

A még meg nem nyitott pályák között ott van a gyógyszerészi. Hogy minden nő egy született gyógyszerész, az bizonyos, mert nem e kevernek elég mérget a nyelvükkel?

A nők nemcsak a riporterri rovatot tudják vezetni, mint azt sok amerikai lap bizonyítja, hanem kitűnő kritikusoknak is bizonyulnának. A nő sokat és igazi érdeklődéssel olvas, többnyire széles irodalmi készütsége van és mert nagyobb érzelmi hullámzásra képes, mint a férfi, jobban bele is éli magát a darab és annak előadójának a szellemébe. Nemcsak látja a mi történik, de érzi is azt, így ítélete csalhatatlan. Csak attól lehetne tartani, hogy a primadonnák napja leáldozna és a világ a „prima signor”-okkal lenne tele.

A nők igen sok intenzív tehetséggel bírnak, azért kitűnő szolgálatokat tehetnek a rendőrségnek, különösen mint detektívek. Itt nemcsak a pályájuk ambicionálná őket, hanem az egyéni kíváncsiságuk is.

A nők a varráson, himzésen, csipkekészítésen kívül nem igen gondolnak az ipar terén

való kiművelésükre. Pedig mennyi figyelmes kárpitos, aranyműves és több eféle, inkább ügyességet mint erőt kívánó mesterségek művelőjévé válhatnának. Hiszen azzal a férfiak sem lennének keresetükben megrövidítve, ha a feleségeik vagy leányaik mesterségükben segítségükre lennének és ők talán kevesebb veréssel taníthatnák meg inasikat, mint a türelmetlen mester.

Ha a nők megszokják, hogy dolgozzanak és aki nem dolgozik, legalább tisztelje amazokat: akkor eltűnne a világról egy gunyos értelembeben használt csunya szó, a „vén leány,” ami alatt rendszeren egy, az évelt elfelejtő, csak a piperének élő leányt értenek, akinek életét nem tölti be valamilyen komolyabb, nemesebb cél. Akkor a társadalom egy méhkasoz lenne hasonló, ahol a királynékkal a dolgozó méhek egyformák lennének.

Egy nyelvben sincs az a fogalom úgy kifejezve, mint a magyar nyelvben, hogy feleség. A magyar e kifejezéssel is bizonyítja, hogy a nőt maga mellé állítja, mindenben tehát munkájának is felesévé teszi. Azért az a nő, aki megfelel a szó jelentőségének, elmondhatja magáról, hogy van diplomája: az, amit a férje állít ki neki.

Jól tudom, hogy az itt elmondottakban én sem újat, sem érdekést nem irtam és hogy mégis engedtem a fölszólításnak, hogy e tárgyról írjak, azzal azt akartam bizonyítani, hogy nekünk nőknek nem szabad e kérdést soha unalmasnak és letárgyaltnak tartani.

Házasság élet.

Gyöngyvirágnak illatával
Részegitem lelkemet,
Mámorában szépen, lassan
Hátha mindent elfeled.
Mennyit küzdöt, hogy sóvárgott,
Hogy szeretett hajdanán . . .
— Csalfa a lány, rossz az asszony,
Háladatlan rossz az asszony
Valahány.

Lehetek én százszor ittas,
Nem használ már énekem,
Nem veszi le ezt a terhet
Mi itt ül a lelkemen.
Nem tanít meg semmi illat,
Semmi mámor feledni:
— Csak még jobban, százszor jobban
Mindig jobban, bolondabban
Szeretni!

Varságh János.

Aradi különlegességek.

Irta: Dobos Károly dr.

Közel lakom a vértanu szoborhoz. Egyik éjszakán a szobor díszét tevő Hungaria alakjával álmodtam. Nyitott ablakomon át bebeszél hozzám. Néha moroghattam is:
— Hagyj aludni, ne beszélj hozzám!

a mai Arad: a kameralis, vagy német város. Becsületes nyárspolgárok lakták, akik pontosan fizették az adót és szorgalmuk által vagyont gyűjtöttek. A város részére kivívták és megőrítették azt a patrimoniumot, amelyből ma kelnek szárnyra a városszépítés milliói. Hanem egy dolgot mégis úgy csináltak meg, hogy később megbánták. Önként, maguktól felajánlák és kötelezték magukat, hogy kivétel nélkül mint polgárkatonaság katonai szolgálatot teljesítenek. Elvállalták, állani kellett a fogadást. Hej! pedig de keserves, de sokszor megemlegetett fogadás volt az!

Ez a város is elmult, nyárspolgáraival és a nyárspolgároktól gyűjtött milliókkal; új város áll ma a régi helyén palotasoraival, boulevardjaival, nagyvilági külsejével. A régi városból kevés ház van már, az is mind csonka, mint a régi polgárkatonák zászlója. Ezt a zászlót, vagyis inkább zászlórudat, a muzeumban őrzik. Még mindig ragyog a rud végén lévő rézgomb, a felette levő lándzsával, de a zászlóból csak pár arasznyi szalagocska van meg. Valamilyik impertinens nebuló erre s rézgömbre azt karcolta be: O magni Asini! (Oh nagy szamarak!) Képzem, hogy megglustrálták volna az ipsét, ha annak idején megfogják. Pedig ki tudja, nem neki volt-e igazsa!

Ami elmult, vissza nem jő; az új városban újak a paloták, újak az emberek, akik tanultak a régiektől; ha mást nem, hát azt, hogy nem jó a város zászlójára — rézgombot tétetni.

Az idegességről.

(És annak társadalmi okairól.)

Írta: Horváth Kornél dr.

Arad, május 30.

Érzékszerveink után reánk ható ingerek felfogására és feldolgozására központi idegrendszerünk (agy, gerincagy) van hivatva. E feldolgozás munkáival, tehát erőpazarlással jár, mely az idegszövet állapotát ép úgy fogyasztja, mint a világító készülék a gázt, vagy olajat.

Az idegrendszer működési épségének föltétele és alapja tehát az idegerőgyűjtés és erőpazarlás közötti viszony szabályozásában az u. n. idegegyensúly fenntartásában áll. Az egészségi követelmény e tételből önként folyik:

„mi se voltunk jobbak!” Így aztán mire felnőnek fiaiatok és leányaitok, a színvonal csak sülyed a nemes dolgokért való lelkesedés doigában, nem tudnak többé szívből szeretni, szívük, lelkük, teljeseen kifáradt, enervált...

A szent dolgok iránt micsoda kegyeletet mutatott Asztalos Sándor csontjainak fogadása. Messze Genf városából haza küldik e hamvakat, ott azt hiszik, hogy nálatok ezerszerre drágábbak e csontok, mint náluk. E megszáradt csontok utraindulnak abba a földbe, annak a városnak temetőjébe nyugovandók, melyet életével és vérével védett, melyért a hősök szent csapatába fogadta a történelem, a mely város a legnagyobb fiai egyikének kell hogy tartsa. S a holtest itt ismeretlen. Ugy fogadják jóformán, mint valami áru szállítmányt, hidegen, unottan, kegyelet nélkül...

Oh ti a halálból is milyen üzletet csináltok! Seholy temetni oly nevetségos módon nem lehet mint nálatok. A temetkezési üzletek mennek itt legjobban, a szaporodnak is. Itt körüllem is van mindjárt kettő-három. Naponta látok ily maskaras meneteket, hallok nyekergő rezes bandákat. Szorgalmas hordárok öltöznek fel zsinóros gyászruhába, s ülnek fel lovaknak a — gyászlovakra.

Mindenféle színházi cifraságok, hallatlan mellodíajú operettszerű gyászdallamokkal kísérik azt a szegény halottat, aki ha tudná, hogy mi történik vele, hát felkelne a koporsóból is. Micsoda szörnyszerű komikum van abban, hogy egész élet küzdelmes volta után, a lárilettók dallamával teszik profanizálttá az élet e rettenetes végét. Annyi halottas színházi mene-

a munka és pihenés célszerű váltakozása, a tartós és heves kedélyizgalmak kerülése, megfelelő táplálkozás, friss levegő, testmozgás, üdítő álmom. Mindaz, mi ennek ellenkezője, a szervezet gyöngítése által az idegrendszer ellenálló képességét csökkenti s idegességet vagy annak súlyosabb alakját: idegkimerülést eredményez, mely lényegében véve az idegrendszernek a külső és belső normalis (életteni) ingerekkel szemben tanusított fokozottabb ingerlékenységét jelenti.

Jegyezzük azonban meg jól, hogy az idegesség magában véve még nem betegség (bár sok betegség van, melynek részétünetét képezheti az idegesség), hanem csak egy állapot, mely az egészség és a tulajdonképeni betegség között foglal helyet s hogy mégis olyan nagy szociális fontossága van, az egyrészt örökölhetőségében, másrészt abban leli magyarázatát, hogy az ideges a legnagyobb mértékben ki van téve a veszélynek, hogy valamely kifejezett és komoly idegbajba (főként: neurasthenia, epilepsia, hysteria) essék, mert mindazon járulékos föltételeket egyesíti magában (alkohol élvezet, ki-csapongások iránti hajlandóság), melyek könnyen súlyos betegség okozóivá válhatnak.

Kérdés azonban, hogy van-e olyan intőjel, mely a munkában vagy élvezetekben elmerült embert figyelmezteti, hogy a mérték betölt s hogy jó lesz a megerőltetéssel felhagyni? Van. S az a közérzet.

Szervezetünk úgy van alkotva, hogy életteni viszonyainak bárminő megzavarására a fáradtság, vagy kényelmetlenség érzetével felel, mely a közérzetben jut kifejezésre.

Az izmok vagy idegek munkájának a szervezetben felhalmozódott elégtélen terményei fáradtság érzetet vagy álmoságot hoznak létre, az álmoság pedig az alvás előpostája s mint ilyen, pihenésre int. Ha valaki a szervezetet ez intőjelen magát tuiteszi s a munkát vagy élvezetet, mely végre is egyre megy, tovább forszirozza, a fáradtság érzete eltűnik egy időre s látszólag fokozottabb munkabírásnak ad helyet. Ugy látszik, hogy túlfeszített testi vagy szellemi működés alatt oly anyagok képződnek és halmozódnak föl a szervezetben, melyek a kimerült idegrendszert tovább izgatják, hogy mintegy a változott viszonyokhoz alkalmazkodva állandó feszültségben tartsák. Mindenki tapasztalhatta önmagán, hogy hosszas éjjeljelezések, virrasztások, vagy rendetlen életmód után megszűnik az alvás szükségességének érzete; s az érzékek élesebbek, az észre-vevés és felfogás gyorsabb, a mozdulatok hirtelenek lesznek.

Az izgalmi időszak azonban rövid ideig tart, csakhamar bekövetkezik a természetes

let, s annyi lakodalomszerű zörgést s cifrálkodást, mit ti csináltok halottaitokkal, sehol e világon nem látni. A halál iránt innen az a nagy fásultság nálatok. Tudjátok a magatok haláláról, hogy ugyanezek a hordárok keresik a forintokat a temetéseknél, s ugyanez a rezesbanda s cintányér kelt cirkuszi hangulatot. S minthogy így naponta látjátok az egy fő utcátra koncentrálló meneteket, a halál ily ismerete után — annál inkább élni próbáltok rettenetes cinizmussal. Ez a lazistemetés ily mértékben aradi speciálitás s nagy impresszionálisa életfelfogástokat is...

Oh mennyit látok innen szomorú órhelyemről s mily különös dolgokat látok! Sokszor kacagni szeretnék keserű kacagással rajtatok, de csak befelé fojtom a nevetést is, könnyeket is. Egyszer taián majd csendes éjszakán ki fog történi belőlem e keserű kacagás, s akkor majd fölretentek álmatokból. Most is már közeledik a hajnal, egy pár sugárvét látok már az égen s egy pár sugár már koszoromra is esett. Nem beszélhetek hát többet. Ha felébredszt te lángolásokért lelkesülő ember, beszéld el, a miket szóltam...

Reggel van... Álmosan nézek ki a szabadságtérre. Hungária szobra csendesesen, fenségesen áll a vértanúk fölött... Hirdessem én, a miket ő mondott?... Kinek, hogyan?... S amíg révedezek mondásain, a hetipiacról felsívit egy kilencszentendős suszterinas.

— A bowie-stréten hogy ha járok, a legnagyobb ur én vagyok...

visszahatás, u. m. kellemetlen érzetek, bizsergés, zsibbadás, reszketés, izgékonyosság, fejnyomás, szédülés, kellemetlen képzetek, munkára való kedvetlenség, szóval olyan tünetek, melyek már parancsolólag intik az egyént nyugalomra. Ha valaki ilyenkor hallgatva az ész szavára, magát a káros behatásoktól távol tartja, akkor rövid időn belül ismét előáll a rendes idegegyensúly. Ha azonban ehhez nincs elég akaratereje, s az intőjeleken nem okul, akkor menthetetlenül belesik az idegkimerülés azon alakjába, amelyből már vajmi nehéz a kibontakozás. Az ilyen egyén munkára képtelen lesz, fantáziája eltűnik, gyötrő, kínzó kényszerképzetek között vergődve fásult s tompa lesz minden iránt. az érzések s a kedély logikus harmóniája, az érdeklődés megszűnik s előáll a leikiélet ama érzéketlensége, mely az öngyilkosok legjobb tanácsadója s az elmebetegségek legtermékenyebb talaja.

Nézzük most már, hogy a modern társadalmi rendszer mennyire van befolyással az idegesség s így közvetve az idegbetegségek kifejlődésére?

Mig a régiek egyszerű életmódja a mértékletesség betartásával a mindennapi élet szükségleteiben, az egyszerű erkölcsök, a természet folytonos szemlélete, művészetek iránti fogékonyt, derült kedélyt s lelki összhangot teremtett meg, addig a kultúremler életmódja mai napság, midőn mindenütt a modern civilizáció „küzdés a létért” jelszava érvényesül, telve van olyan egészségellenes momentumokkal, melyek az idegrendszert épségében támadják meg. A társadalom boldogsága pedig az egyesek boldogságától függ, mert bár minden ember önmagának él és érez, a társadalom végelemzésben mégis az egyesek összessége.

A kultúremler politikai, szociális ipari és kereskedelmi életében az utolsó évtizedek alatt olyan változások történtek, melyek az idegrendszernek túlfokozott kladását és elégtelen pihenését vonták maguk után. S e fölös idegpazarlás már oly korban kezdődik — értvéen a gyermekkor — midőn az életteni törvények a pihenést rendelik. — A célszerűtlenség nevelés, a korai iskoláztatás, az ész túlterhelése, a rossz könyvek, a nagyok társasága, a szeszes italokhoz való szoktatás, a korárett és csenevész gyermeket teremtette meg. S e tekintetben nem kis része van a modern színműirodalomnak is. S mert nem a durva tetteben vagy a meztelen valóság kimondásában van az erkőcstelenség, hanem a körülmények izgató kiszínezésében, s a kiszámított takargatásban, a modern színműirok kitalálták a módját, hogy mint kell az idegek hurjain játszani. Mindez a gyermek fogékony lelkében olyan mély és kitörülhetetlen nyomokat hagyhat hátra, élnék képzetvilágát olyan irányban terelheti, melynek következményeit fejlődésben lévő teste csak később sinya meg.

El lehet mondani, hogy a civilizáció fatyuhajtásai, az ész aránytalan megterhelése, az izgató szerek, az alkohol, a dohány túlságos térhódítása több kárt okoztak az emberiségben, mint a régi homályos korszakok öldöklő kőrjai. Az előrehaladó civilizáció az életet sokkal igénytelenebbé alkotta, az igények kielégítése nagyobb munkaerőt kíván, az ember pedig a fokozott munka után fokozottabb élvezet után sóvárog. A modern ember pedig az élvezet megragadásában éppen nem válogatós, pedig a raffinált élvezet mindmegannyi kis apró tüzürásként szerepelnek, melyeknek éle az idegrendszer épsége ellen irányul. Igaz, az embernek megvannak a szellemi szükségletei, tisztán vegetatív életet nem folytathat, mint a vadak, ezt a kultúra sinylené meg, de be kell vallanunk, hogy napjainkban az okosan élni tudás, mely az idegrendszer rugókonyosságát és a szellem frissességét fenntartja, háttérbe szorult a gyorsan élni akarással szemben.

Az emberek makacs pénzsomja, midőn összes szellemi és fizikai erejük egybevetésével válllvetve törekszenek a meggazdagodás után, az élvezetek észveszített hajhászása, a tehetség- teleneknek a dicsőség utáni örült rohanása ki nem elégíthető ambíciókat, beteges vágyakat, csalódásokat szült s az erkőcsei érzék lazulására vezetett. A napi munkában fáradt ember, aki nappal füstös, poros légkörben, gyár vagy iroda sötét zugában kinlódott, este kávéházakba, klubokba, színházakba, korcsmákba megy, hol ivás, hazardjáték, politikai vitatkozás, szenzá-

ciós olvasmányok, agylágyult emberektől hemzsegető rémdramákkal izgatja magát, azután ha fáradtan lefekszik, nem tud elaludni, nyugtalanul hánykolódik, mert a gondolkodási központ, az agy tovább működik s az izgalmi hullámokat kiegyenlíteni nem tudja; fonák gondolatok, a napi élmények benyomásai kényszerképzetekké alakulva előnyomulnak, fel-felrezen, mignem lassanként szakgatott, bizarr képekkel zavaros álomba merül, melyből még fáradtabban ébred föl.

Nem kell azt hinnni, hogy az idegesség csupán a szellemi munkások kiváltsága. A föld népe is szolgáltat klasszikus idegeseteket. Mert a minden téren észlelhető konkurrenca, a túlprodukción s az éles kenyérharc miatt a régi „normál-embere” mindinkább pusztul, a degeneráltak s vele együtt az elmekegényesek száma napról-napra szaporodik.

A modern nőnevelés csak fokozza a nehézségeket, s a tűzhely alapítását megnehezíti. „A férj el tudja ugyan tartani a nőt” — mondja Krafft Ebing. — „de nem képes ruházni.” A késői házasságnak szomorú, különösen nagy városokban észlelhető következményeit nem akarom részletezni, csupán azt jegyzem meg, hogy ezt is az utódok sanylik meg. A házassági viszonyok ilyenkor rosszabbodása miatt a nő a természet által kijelölt hivatását nem töltheti be, hanem mint egyenrangú társ a férfival versenyezre kel.

S vajjon lehetne-e mind e visszáságokon segíteni? Igenis lehetne, de csak nagy átalakulás révén. A kívánalmak a következők lennének: visszatérés a természethez, a régi patriarchális élet felújítása, az iskolaköteles kor kihelyezése, s a peripatetikus tanítási módszer behozatala; ezzel szemben a szigorúan vett tudományos pályák megnehezítése, a tehetségtelenek leszorítása, ez utóbbi a proletárizmus halálharangja lenne. A szociális államforma, a munkás-kérdés megoldása, küzdelem az alkohol ellen. A vallásoskérdés nevelés... Folytassam? Már látom a mosolyt az arcokon. Ugye mindez nem lehet? Valóban nem. Várjunk tehát egy jobb korra s nyugodjunk meg tehetetlenségünkben.

Aradi jelesek.

Írta: Somogyi Gyula dr.

Arad, május 30.

Arad város híres-nevezetes város széles ez országban és még azon túl is. Fényes, de gyászos történelmi emlékek fűződnek vérázta földjéhez, melyhez a nemzet osztatlan kegyelele tapad, másrészt az utóbbi évtized nagy szenzációi nem csekély mértékben rontották a „történelmi szent város” jó hírnevét, erkölcsi presztizsét. Elnevezték a Krivánék, Bácsék ősfészkeinek, egy darabka Sodomának a haza földén, stb. Nos, ezzel úgy vagyunk, mint a világ sok egyéb balhitével, mely lesújtja az egyetemet az egyesért, ítélkezik mind fölött, bár senkit ki nem hallgatott.

Azonban nem apológiáját akarom írni Arad városának. Ám higgyen a világ fölé a mit akar, tartsa jó, vagy rossz erkölcsűnek, megbízható vagy megbízhatatlan választókerületnek, tartsa asszonyait erényeseknek, vagy erénymenteseknek, a férfiakat férfiaknak, vagy pulyáknak, egyet elvitatni nem lehet — azt, hogy Aradon az emberek jóknak, vagy rosszaknak születnek, de nem épen tehetetleneknek.

A városnak légköre, a föld tápláló ereje teszi-e, hogy a közszellem itt mozgékonyabb s a férfiak agilisabbak, azt az illetékes tudomány analizálhatja a maga eszközeivel, előttem mint tény áll a dolog s csak a pszichikai okát kutatom. Tagadhatatlan, hogy a nevesebb emberek egész sorát adta a város a hazának. Hivatkozom az Aczél-, Chorin-, Fábianok stb. nevére. Egész kis raj indult ki ebből a városból, hogy idegen földön képviselői mandátumot szerezzen s a hirlapírásnak is adott Arad nem kicsi kaliberű embert Vészi Józsefben. Bizonyos, hogy Arad történelmi fejlődése, társadalmi rendjének

megalakulása a férfiúi önállóságnak, a szabad és független gondolkodásnak néminemű részben kedvez. Egyveleg nép lakja, mely külön-külön egyházakba jár s külön-külön nyelven beszél. Nem lévén praedomináló felekezete, nem öltött szellemi irányzatú egyoldalú jelleget, sőt épen a sokféleség bizonyos kölcsönös békés együttlétre szorítja a lakosságot. A nemzetiségi elkülönödés, ha a társadalmi rétegek egybeolvadása tekintetében gátul szolgál is, a várost uralkodó erőteljes magyar szelleme mellett alig jön számba. Magasabb arisztokráciája, mely osztálygöggöt teremtett volna, Arad városának nincsen és nem volt. Így a polgár sohasem simult féltéken a tiszteletet követelő nagyurhoz, ki nek kedvéért hátat görnyesztene és lemondana meggyőződéséről. A város vezetőségének, fel a főispáni székig, sohasem voltak arisztokratikus allűrjei. Minden hivatalfő a polgárság bizalmában és ragaszkodásában látja működésének biztos támaszpontját. Még a dignatárius is ebben a városban első polgár a sok között. Ez a szellem, ezek a viszonyok szülik az aradi polgár iziglen demokratikus, sőt néha a radikálizmus határát érintő gondolkodását. Szabadon gondolkodik, elég bátor véleményét kimondani s mintegy inspirálva van, hogy bárhol forduljon meg, ne maradjon hallgatag utolsónak.

Azok, kiket közülünk az élet vagy a politika árja olyképen emelt fel, hogy neves emberekké lettek, egytől-egyig megőrizték az aradi ősvonást: szabadelvűek, bátrak, szókimondók. Iskolájuk rendszeresen az aradi közélet ezerféle megnyilatkozása volt, hol beletanulhattak a szereplésbe, vitatkozásba, szónoklásba. A vármegye vagy a város törvényhatósági bizottságának gyűlése nem egyszer szűkebbkörű parlamentté nőtte ki magát. Itt és így fejlett, edződött az erő, mely utóbb a szereplésnek tágabb, de nem mindig kellemes tért nyitott. A babérnak színe zöld, de ize — úgy mondják — keserű.

A t. szerkesztőség szíves felszólításának engedtem, mikor mindezeket elgondolván aradi életünkről, papírra vettem megfigyeléseimet. Most hadd menjek a magam jószántából egy lépéssel tovább. Megrájoztam nagyjából a körvonalakat, hadd helyezzek a közepre néhány egyént, olyat, kiket szélesebb körben ismernek. Azonban eleve tiltakozom azon feltevés ellen, mintha bárkinek homlokára babért akarnék tűzni. Céлом nem más, mint az embereket jellemző oldalukról megragadni s mintegy írásban magam elé állítani. A rajz hiányos lehet, de szépítve a mézes-mázos kedveskedés színével ingerlőbbé téve nem lesz.

Az aktuális dolgok a jelenleg legaktívabb emberre terelik legelsőnek figyelmemet. *Barabás Béla*, Nagyvárad országgyűlési képviselője, rajzolódi lelkemben s én a szó hatalmával próbálom őt lerajzolni — papíron. Aradon mindenki ismeri az obstrukció eme nagymesterét, Bécsben, a hofburg tájkán alkalmasint rettegik nevét, a külföld minden nyelvű nagy lapjai sajátos, reá feltekintő tisztelettel emlegetik ezt az ős-kurucot, ki nem is kállomista, mégis nyakas. Valamikor cingár legény volt, most, mióta emelkedik, egyre nehezedik. Utóbbi években megerősödött és talán feketébb is lett. Magas homloka alatt, melyet megnövel immár hajának gyérülése, szeme kevésbé bemélyedt. Orra finomabb metszetű, arca a legigazibb örmény vagy cigány-típus benyomását teszi. Járása nehézkesnek tetsző, mintha valamelyes kényelmet keresne benne. Alakja járasközben a flegmatikus véralkatára mutat, a mint hogy a parlament eme vezérkedő bajvivójában csakugyan sok a flegma.

A születéshely és ennek külső körülményei tán soha senkinek lelki életén és pályá-

futásán nem hagytak oly mély nyomokat, mint *Barabás Bélán*. Meg vagyok győződve, hogy, ha nem Aradon születik, pályája egészen más irányt vesz. Lett volna belőle jó szvádával megáldott ügyvéd, mint annyi sok kollegájából, de nem országos nevezetesség. Apja egyszerű asztalos mester volt, a ki a rajongás bizonyos nemével ápolta a hazafias eszmék és a vértanúk emlékének kultuszát. A kis Bélának ez oly mélyen vésődött lelkébe, hogy Nagyvárad országgyűlési képviselője semmit sem felejtett mind a mai napig gyermekora eme drága emlékeiből. A hevülő, lángoló kabal a pesti jogász élet zajongásai közepett *Barabás Bélát* hamar fölibe emelte társainak. Vezető, szereposztó, buzdító az ifjak között. Kardot vlsz Stambulba *Abdul Kerimnek* és fogadja Budapesten a szoftákat. Mikor ügyvédi pályáját végezte, kötelességének tartá az agg Kossuthot meglátogatni, a turini ravatalról szintén hozott babérleveleket barátainak emlékül. Mindezek mintegy nyitánya, bevezető hangosb zenerése ama politikai pályának, a melyet a gyoma mandátum elnyerésével kezd. Nem kedvező auspiciumok közt nyílt meg számára a Sándor-utcai országház. A nagyok és legnagyobbak, a kik épen nem szánták magukat a néma szemlélődésre, szemben ültek vele. Az ellenzék szárnyat próbálgató ifju sassa könnyen került a hatalmas sas karmai közé és jaj volt annak, kit balvégzete odaszorított a Szilágyi Dezső-féle karmokhoz. De *Barabás* nem dicstelenül állotta meg szűzbeszédével a helyét. Azóta otthon van és kényelemben a parlament porondján.

Nem fél senkitől, sőt tőle félnek. Pedig egyáltalában nem félelmetes ember. Becsületos és nyílt szívű. Van határozott meggyőződése, szigorúan kialakult politikai konfessziója, melyen innen és túl megalkuvást nem ismer, senkinek semmit nem enged. Az elvek és aspirációk eme szigorú megőrzése nagyon meg van könnyítve egy oly pártnak és egy oly párt emberének, mely kormányképessegre nem törekszik s mely inkább szoritkozik a kormányhatalom éber ellenőrzésére, mint hogy komolyan törekednék aspirációinak megvalósítására. Ilyen alkatu párt tehetséges tagjainak mindig hálás szerep kínálkozik; népszerűek, és magas eszményképeket festvén a nemzet elé, a nemzet velökérez, velök tart. Nagyon kérdéses azonban, hogy az ellenzék ünnepelebb vezérei, miniszteri székbe kerülve, mit és mennyit valósíthatnának meg azokból a politikai követelményekből, melyekkel ellenfeleikkel szemben egykoron nem taktakéskodtak. A jelenlegi ellenzék követeléseit mindegyre újabbak és bátrabbak. Odág a régi gárda, Irányi—Helfy nemzedéke, még nem ment. Jogos-e vagy jogosulatlan, hasznos-e vagy káros az ellenzékiek olyatén fellépése, afflőtt vitatkozzanak mások, másutt. Nekünk elég azt tudnunk, hogy a támadás és küzdés eme vihar-szakában *Barabás Béla* oly jól érzi magát mint a sirály tengervész idején. Elöl vezérkedik, a zászlót büszkén lobogtatja. E vezérszerepre kiváló szónoki képessége juttatta. Előadása kellemes, hatásos; inkább hatásos mint meggyőző, mert érveit megalakult érzés-köréből meríti. Mindenkit felgyújt beszéde tűzével. Mikor az aradi vértanu szobor leleplezése alkalmával a vesztőhelyen egyik remek beszédét tartotta, egy jóképű vidéki atyafi azt kérdezte szomszédjától: „Ki az az ur, a ki beszél?” — Ki? *Barabás Béla* — „No, kitorlóm emlékezetemből, hogy az egyik latort *Barabásnak* hívják, az evangéliomban.” A parlamenti siker, a tekintély emelkedése mitsem változtatott *Barabás* lelkületén. Megmaradt az egyszerű, polgári gondolkodásu embernek, ki szereti barátait, tiszteli azokat az öreg urakat, kiket gyermekora óta jól ismer

Ugy tekintenek reá a város öregjei, mintha szárnyuk alatt nőttek volna fel. Elbizkosodásnak nyoma sincs lelkében. Nagyvárad diadalának híre az egész világot bejárta, s míg személyét ünnepezték, mindenfelől üdvözölték, ő szeltemben azt mondogatta, hogy nem saját érdemeinek tudja be a sikert, hanem a változott helyzetnek, változott viszonyoknak.

A parlamenti tevékenység mellett Barabás kiváltképpen mint népszónok jeleskedik. Szépen beszél a néphez, tud szívéhez szólni; érti azokat a hurokat pengetni, melyek legbiztosabban keltik a visszhangot a lélekben. De nem alacsonyodik le sohasem *népamítóvá*, mint sokan társai közül. Ettől visszaborzad erkölcsi érzése. Mert ő magára nézve azt fogadta elvül, mit másokra nézve is kötelezőnek tart, hogy t. i. az emberi lélek legyen böcs, erős és szép.

TÁVIRATOK

Nacsovics missziója.

Konstantinápoly, május 30. Dacára azon bolgár részről történt kijelentésnek, hogy Nacsovics nem hivatalos küldetésben érkezett ide, mégis úgy tetszik, hogy Nacsovics, aki eddig nem török személyiségeknek látogatásokat nem tett, a török kormánytól bizalmas misszióval van megbízva.

Az orosz főváros ünnepe.

Pétervár, május 30. A városházán tegnap tartott díszüléssel először Pétervár és Moszkva legkiválóbb testületeit s intézeteit, majd az idegen városok küldöttségeit a következő sorrendben fogadták: Berlin, Páris, Stockholm, München, Drezda, Bukarest, Belgrád, Budapest, Krisztiania, Cettinje, Szófia, Danzig, Königsberg, Thorn, Brest, Cherbourg, Compiègne, Dünkirchen, Toulon, Versailles, Filippopol és Plevna. Ezek után a pétervári egyesületek és az orosz városok küldöttségeit fogadták.

Nagy árvizek.

New York, május 30. Kansas, Jova és Oklahoma területeit nagy árvizek borították el. A kár több millióra rug. Az árvíz igen nagy területeken kimosta a vetéseket. A vasúti forgalom több helyen szünetel. Az árvíz különösen a Chicago Rock Island-Pacific-vonalnak, az Union Pacific és az Adchison Topeka Santafe-vasútnak okozott nagy károkat.

Uj román bank.

(Hetven román takarékpénztár. — Bank-adások a politikában. — A dobrai választás. — A „Timisiana” és az aradi románok. — A „Pastorul” alapítása. — Polemizáló bankigazgatók.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

A hazai románok eddig vagy hetven bankot alapítottak kisebb-nagyobb alaptőkével. A románok által lakott vidékeken nincs város, avagy nagyközség, a melyekben ne lenne román pénztintézet.

A román intelligencia az utóbbi időben a bankok körül csoportosul és miután a románok nagyon sok helyütt pártokra szakadtak, mindenik párt azon van, hogy a bankot hatalmába kerítse és ez által befolyását érvényesítse a bank adásainál, a kiket különféle politikai és választási célokra használnak fel.

Szászvároson Vlád Aurél dr. pártja tartja kezében az „Ardeleana” bankot. Az ellenpárt, melynek Muntean Aurél dr. szintén szászvárosi ügyvéd a feje, az „Ardeleana” múlt évi közgyűlésén kisebbségben maradt és új bankot alapított.

A két bank vezérigazgatói most mint országgyűlési képviselőjelöltek léptek föl a dobrai kerületben. Nemsokára megfogjuk tudni, hogy kiki mennyi „befolyással” bír a kerület választóira.

Temesvárott is épp úgy cselekedtek az odaváló románok. Csak hogy Temesvárott a pártszakadást az *aradiak* idéztek elő. A „Timisiana” román banknál eddig Puticiu Traján dr. esperes és Rotariu Pál ügyvéd voltak az urak. Miután ezek nagy *Hamesea*-pártiak, a *Mangra*-pártiak gondoskodtak arról, hogy őket hosszú korteskedés és küzdelem után a „Timisiana” bank igazgatóságából kibuktassák, ami sikerült is.

Most Puticiu Traján dr. főesperes új bankot alapít Temesvárott *Pastorul* cím alatt. Az új bank részvényeit Gall József dr. főrendiházi tag írta alá, ami persze arra indította a temesvári főesperesi kerület egyházközségeit, hogy a Mangrista „Timisiana” banknál bírt részvényeket eladják és a „Pastorul” részvényeit írják alá.

A „Timisiana” bankból való tömeges kilépés, ugyilátszik rossz következménnyel fog járni, mert a két temesvári román párt most keményhangu ujságpolemiaiba kezdett, melynek kapcsán a románok politikájából és belső titkaiból sok érdekesség kipattanhat.

Huszonötéves találkozó.

(Mégis iskolatársak összejövetele.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

Az aradi kir. főgimnáziumban 1878-ban érettségi vizsgát tett s közéletünkben szerepet vívő férfiak érdekes jubiláris találkozót tartanak volt tanáraikkal együtt *junius hó 7-én*, szentháromság vasárnapján, a Lyceum-épületben Aradon. Huszonöt esztendő után újból összejönnek, hogy a viszonyítás örömeit élvezzék, hogy felujtsák a szeretet kapcsait s lerójják hálájukat az iskola és volt tanáraik iránt.

Tizenötven vannak, akik egy negyedszázad előtt az aradi főgimnáziumban letették az érettségit. A tizenöt közül e hosszú idő alatt csak egy iskolatársuk halt meg: *Schölmáschi* Aladár volt vezérkari százados, a ki baleset következtében hunyt el. Lovaglás közben paripájáról leesett s oly veszedelmes sérüléseket kapott, hogy rövid szenvedés után meghalt.

A volt tanárok közül is csak egy hunyt el: *Szunter* Nándor, a nagybányai kir. gimnázium igazgatója. Így kilátás van rá, hogy a jubiláris találkozón az egykori iskolatársak és tanáraik csaknem valamennyien együtt lesznek.

A huszonöt év előtt érettségizettek érdekes névsora a következő: *Berkes* Sándor dr., a Ferenc József-rend lovagja, békésmegyei kórházi főorvos B.-Gyula, *Dáni* Vilmos dr. ügyvéd Budapest, *Goron* János államjósázigazgatósági számellenőr Arad, *Hochenburger* Antal m. kir. honvéd ezredes-hadbíró Budapest, *Katsinka* Árpád uradalmi jósázigazgató A.-Alcsill, *Kovácsics* László vármegye árvaszéki ülnök Temesvár, *Magyar* Alajos dohány- és szivarkülönlegességi árudatulajdonos Budapest, *Páris* Gábor járási fészolgabíró Világos, *Ransburg* Emil Hugó dr. községi orvos Sorokszár, *Schmidt* Antal dr. gyakorló orvos Bécs, *Szekely* Lipót dr. ügyvédjelölt Budapest, *Sigmund* Vilmos reáliskolai tanár Prága, *Vessa* György dr. körorvos Székudvar és *Zöldy* János dr. megyei főorvos B.-Gyula.

A volt tanárok közül *Antolik* Károly főgimnáziumi igazgató Pozsony, *Boros* Vida főreáliskolai igazgató Arad, *Kövesdi* Ignác kir. főgimnáziumi tanár Arad, *Mangold* Lajos egyetemi m. tanár Budapest, *Nagy* Sándor tornatanár Arad és *Schnabl* Róbert dr. V. ker. főgimnáziumi igazgató Budapest, helyezték kilátásba megjelenésüket.

A jubiláris találkozó rendezői ez uton is

felkértek volt iskolatársaikat, hogy *junius hó 7-én d. e. 9 és fél 10 óra között* a Hungária kávéházban gyülekezni és a Szent-Háromszobornál tartandó istentiszteletre testületileg felvonulni sziveskedjenek.

Megemlítjük, hogy a *temesvári* róm. kath. főgimnáziumban 25 év előtt érettségit tett férfiak szintén rendeznek találkozót, még pedig *junius hó 2-ikán*. A találkozón az egykori iskolatársak között részt vesz *Szever* Ferenc dr. világi róm. kath. plébános is.

A leányiskolákról.

Írta: Dr. Kurtucz Valéria.

Arad, május 30.

A nők mai társadalmi életének berendezése és az ehhez előkészítő iskolák tanítási módja, anyaga és iránya között akkora különbség van, mint a nők mai szociológiai viszonyai és évtizedek előtti társadalmi helyzete között. Az iskolák tanítási irányán, tantervén, anyagán alig változtatott valamit az idők folyása s ez a konzervativizmus ma kiáltó ellentétet képez ama követelményekhez képest, amelyekkel ma az élet egy társadalmi nővel szemben fellép.

Emelni kell a civilizációt minden részében s mindenütt. Meg kell ragadni minden alkalmat, mely a nemzeti tökéletesedéshez vezet. A civilizáció emelkedésével szerzünk tekintélyt a külfölddel szemben, hogy az csak valamennyire is elismerjen minket.

A művelődés emelkedése a természet minden adományánál jelentkezik; legelsőbb érdeke azonban mindenesetre az ember működése, melyet emelni, fejleszteni nemcsak szép és dicső cselekedet, de a nemzet lételének legnagyobb érdeke is. Az ember működése az anyai nevelésben gyökeredzik, az iskolai tökéletesedés csak később történhetik.

A nőket tehát a *kor kívánalmainak*, a *nemzet szellemének* megfelelő iskolában nevelni, oktatni, nemcsak a civilizáció emelése, hanem az ethika szempontjából is üdvös s hasznos nemzet s hazára nézve.

A jelenlegi nőképző iskolák pedig ugyilátszik nem elégségesek ahhoz, hogy kiegyésítsék a kor kívánalmait, a civilizáció tökéletesedése, helyesebben ennek egyik jelensége, a nő-emancipáció már nő-gimnáziumok felállítását teszi szükségessé, mint ily iskola megteremtését, mely az eddigiek mellett leginkább lesz hivatva arra, hogy a nő-emancipációról alkotott balvéleményeket eloszlatva, olyan leányokat neveljen a nemzetnek, akik majdan, miként a férfiak, oszlopai legyenek ez édes hazának.

Ilyen iskola nem egy van már az országban, nemsokára városunk is dicsekedhetik ilyenrel, az eszme terjed, mindenki óhajtja, a szülők örömmel fogadják, a megvalósulás biztos, mert hát ki állná útját a nemzeti fejlődésnek, ki ne örülne annak, ha mi is lépést bírnak tartani a művelt nyugattal, ki gátolná meg a nemzeti érzés megnyilatkozását, ki akadályozná a kor szelleméhez mért nevelést, melynél nemesebb feladatot képzelni sem lehet? Ki ne örülne annak, ha kertjében nemes gyümölcsök teremnek? Ki ne örülne annak, ha természetlen földjét a technika vívmányai termékkennyé teszik? Mikor annyi mindenért áldozunk munkát, pénzt, meg fogjuk-e tagadni erőnket, tehetségünket, támogatásunkat, oly eszmének célhoz juttatásától, amely a nemzeti tökéletesedés megteremtését jelenti? S vajjon nem ily értelmű volna-e azok cselekedete, akik — most, midőn sok nemes érzésű ember azon fáradozik városunkban, hogy leánygimnázium megteremtésével civilizációnk tekintélyét emelje — ragaszkodnak a régihez s gyűlölvé mindent, mi új eszme szüleménye, gátat igyekeznek vetni e nemes törekvésnek?

Es nem tudom elhinni, hogy e város közönségét annyira érintetlenül hagyta legyen a korszellem, hogy egy ilyen modern intézmény szükségességét be ne látná. Örömmel kell üdvözölni a nemzeti haladás minden legkisebb jelét s én inkább azt kívánám, hogy bár minden városban látnánk ilyen törekvést. Vajha nemzeti műveltségünk oly magas színvonalra emelkedne, hogy a művelt nyugattal való versenyben ne legyünk kénytelenek folytonosan

azt utánozni, hanem minél több eredeti nemzeti alkotást produkálnánk. Mindig baja volt ennek az árva magyar nemzetnek, hogy sohasem tudott elég fogékony lenni olyan dolgok iránt, amelyből az ő sajátos faji kiváltságaival nagyot, kiválót tudott volna teremteni.

Egyről-másról.

Pünkösdi csendesség. — A ki itthon marad. — A vidéki és a fővárosi szegény ember. — Szociálisták a zöldben. — Újfajta temetés. — Az első női fürdőorvos.)

Irtá: **Lux Terka.**

Budapest, május 30.

Még egy-két hét pünkösdi után és szeptemberig halott a budapesti élet. Az udvar távoztával a főúri paloták ablakaira is leeresztették a cimerező függönyöket s a jól táplált muszkapofájú portások unatkozó egykedvűséggel ásitóznak a nehéz tölgyszakapuk előtt. És naponként kevesebb lesz Budapesten az ember t. i. a vagyonos osztályból. Ki falusi birtokára, ki nyaralójába vonul vissza, majd meg utazásra készülődnek, csak a szegény ember marad hű minden évben egyformán a szurogátummá felolvadt Budapesten.

Ő nem tartja tűrhetetlennek a július-augusztusi budapesti életet, a kevés park és kevés fa miatt se panaszkodik, fődolog, hogy meglegyen a kenyér. A kenyér, mely egyformán drága és becses ugy télen, mint nyáron s amelyért egyformán kell izzadni, akár decembert, akár augusztust jelez a naptár.

Mert más a vidéki szegény ember és más a fővárosi. Vidéken a szegény ember is élvezi a nyarat, ha másért nem, hát a bőséges és olcsó zöld eledelék és gyümölcs miatt, de a budapesti szegény asszony egy nyáron jó ha kétszer-háromszor főzhet zöld babot, tököt s más fajta zöld főzeléket, gyümölcsöt meg ugyancsak a nagy drágaság miatt egész nyáron alig kóstol meg egy szemet. A vidéki szegény embernek majd mindig akad egy darabka kert is, ha nagyobb nem, hát akkora, hogy legalább egy pár jószagu virágot lát maga előtt, a fővárosi szegény ember még az ablakába se állíthat egy-két cserép virágot, mert még ez is elveszi előle a világosságot.

Pedig, hogy nyár volna, s is látja a boulevardok fái, a szép selyemruhás uriaszonyok kifeszített napernyőjén és érzi levegőtlen, sötét, fullasztóan meleg, nyomoruságos szobájában. De azért vasárnaponként ők is élveznek nyári mulatságot. Kora reggelen, valahol a Ferencvárosba beültetik a két kissebbik gyereket a zsidó-placon vásárolt, ismeretlen generációkat kiszolgált ócska, rozoga gyerek kocsiba, melléjük zárják az elemózsiát: liptói turót, szafaládét és kenyeret, az apa toszítja a kocsit, az anya viszi a nagyobbik gyereket, a nagy keszkenőket és elindulnak a zöldbe. Rekkendő melegben, holtra fáradva. Éppen dél lesz, mire kiérnek a Zugligetbe és éppen éjfél, mikor ugyanígy visszakerülnek a Ferencvárosba. Közbe aludtak egy keveset künn a fűvön, nézték ügyetlen és sápadt gyerekeik játszadoxását, kik leszámítva a mezei poloskát, melynek rakoncátlanabb házi fajtájával naponkénti érintkezésben vannak, minden más bogártól halálra rémülnek és nézik a sötét jobb módúakat és a kocsikon ülő még jobb módúakat s a lelkük tele szedi magát keserűséggel. Néznek, egy kicsit gondolkodnak, többet irigykednek, azután az irigységet gyűlölet váltja fel és künn a zöldben a szegény ember nyári mulatozása közben megszületik: a szociálisták.

A szociálisták, melynek ezer és ezer prole tárja már külön szektát képez, maguk temetnek és nők egyenruhát viselnek. E hét szer-

dáján is két ilyen temetés volt Ujpesten. A pap funkcióját egy szociálista végezte, azzal vigasztalva a fiatal halott anyját, hogy: „jön majd egy jobb jövő, mikor a nehéz munkának nem az lesz a jutalma, hogy 21 éves korában meg kell az embernek halnia.” Szép májusi nap volt mikor ez, a több ezerre menő keserű lelkű elcsigázott proletár az ujpesti országúton haladt. Az akácfaék menyasszonyi pompájuk illatával mámorossá tették a levegőt, a kertek bokraiban szerelmes fülemile trillázó vallomása csendült meg s ugyanekkor a Stefánia-úton örült sebességgel robogtak egymásután a puha ülésű, fényes hintók . . .

S az ujpesti országúton egy pár ezer proletár, ki nem érzi a tavaszi nap melegét, mert életének nyomoruságától örök tél van lelkében, s nem érzi a virág illatát, mert a friss kenyér szagára éhes és nem talál lelkében gyöngéd visszhangra a fülemile trillájára, mert az ő szerelméből csak újabb nyomoruság születik.

Ilyen szomorú kontrasztok vannak a főváros tavaszi életében. Mintha a bucsuzkodó napot látná az ember, amint a hegyet mosolyogva öleli át, de oda lenni a völgyben már alkonyat van . . . A jómódúak házában pedig láz, fejfordulás, amint készülődnek a nyári tartózkodás keserveire. Az emberek elhagyják békés lakásaikat, kényelmes ágyaikat és méregdrága nedves, kétes tisztaságú lyukakba hurcolkodnak, háromlábú, megbízhatatlan alkotású vaságyakon alusznak és rosszul s drágán étkeznek.

A fürdőhelyek igazgatóságai is elárasztják naponta az újságok hirdetéseit. A sok egyhangú és egyformán banális ígéretek között a napokban meglepetéssel olvastam egy még nyomtatást nem látott csak most készülődő hirdetést a mármarosói Visk fürdőhely igazgatóságától.

Ez a hirdetés fürdőorvosul Steinberger Sarolta dr. kisasszonyt említi. *Az első nő fürdőorvos.* A kis Visk kitett magáért. Micsoda haladó szellemű, genialis ötlet ez! Nő fürdőhelyen: nőorvos. Nagyon helyes, azt hiszem, velem együtt minden asszony olvasom örülni fog e hirnek, különösen a szegény szenvedő prűd asszonyok, kiknél nagy szükség van hivatva betölteni a nőgyógyász nőorvosok.

Dr. Steinberger kisasszonynak, amint bírlik, már is szép praxeisa van és nagyon képzett, rendkívül kedves, finom modoru hölgynek mondják, aki ugy a *Taufer* klinikáján, mint Párisban és Németország nagyobb városaiban gyakorolta magát tanulmányai végeztével. Különben rajta kívül még négy kész nőorvos van a fővárosban, valamennyien képzett, komoly leányok, kik a nő nemes idealizmusával csüggenek hivatásukon és bár most még az uttörők nehézségeivel küzdenek, de azért egy pályán se kecsgetteti annyi eredmény a nőket, mint az orvosi pályán.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

* *Zilahyné a Kis hercegben.* A budapesti Népszínházban legközelebb új szereposztással kerül színre Lococq „Kis herceg” című daljátéka, *Zilahyné* asszonnyal az aradi színtársulat gyönyörű hangú primadonnájával, a női főszerepben. A felújításnál közreműködik még Kovács, Ujvári, Nyáray és Pázmán.

* *Milyen a magyar tánc?* Wilson londoni táncmester balletnek dolgozta föl a *Carmen*-opera szövegkönyvét s a drámai jeleneteket a choreográfia nyelvére ültette át, hogy keretet nyújtson *Guerrero*, híres spanyol táncosnőnek, a ki ez idő szerint a londoni Alhambra-színház vendége. A ballet zenéjét a színház karnagya, *Byng* róta össze, igen eredeti módon. Alapul *Bizet* zenéjét használta, de olyanformán, hogy az opera legszebb lírai és drámai melódiát láb alá ritmizálta. Ez azonban még

hagyján, hanem saját szerzeményeit is beleékelte a partitúrába. Szerepel ebben többek között egy „magyar tánc, a melyet ő francia *gigue*-módjára járnak el.” De a londoniaknak így is nagyon tetszett.

* *A fiumei magyar színészet,* mint nekünk írják, pünkösdi vasárnapján befejeződik. *Szendreyéket,* egy olasz opera staggione követi, a mely pünkösdi után kezd meg előadásait a Feniceben. A magyar színtársulat a szombat és vasárnap színrekerülő darabokban bucsuzik el a fiumei közönségtől. Ma este a *Fifin* operett került színre, a címszerepben *Rontay Boriskával.* A többi főbb szerepekben Szegedy Zelma, Jászai Mariska, Hunyady, Falud, Dolly, Vágó, stb. játszottak. Az utolsó előadás vasárnap este lesz. *A forgószél kisasszony* kerül színre, a melyet *Rontay Boriska,* az aradi közönség egykori kedvenc szubrett-primadonnája jutalomjátékául választott.

Politikai érdekességek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

(*Szell Kálmán Rátóton.*) Politikai körökben hire jár, hogy a pünkösdi ünnepek alatt ismét lesz békéltetési kísérlet a kormány és az ellenzék között. Szerdára várják a kibontakozás megkezdését s biztos veszik, hogy ez az akció hoz valamelyes eredményt.

Tény, hogy *Szell* miniszterelnök a pünkösdi ünnepeket rátóti birtokán tölti. Ha tehát a békéltetési akció megindul, ez a miniszterelnök távollétében megy végbe, vagy pedig úgy történhetik meg, ha *Szell Kálmán* pünkösdi üdülése alatt Rátóton keresik fel azokat, kik a békitésre vállalkoztak.

Az ünnepek alatt tehát történhet valami.

(*Az ellenzék és az engedmény.*) Hire jár, hogy ez ellenzék keveselli azt az eredményt, melyet eddig az obstrukció hozott. Állítólag e miatt nagy volna közöttük a lehangoltság. Azt is beszélnek, hogy az utóbbi hetekben a függetlenségi párt csupán arra buzirozta küzdelmét, hogy rákényszerítse a kormányt, hogy *ő tegye meg a kezdeményező lépést az ellenzék felé.* Ez azonban nem sikerült, mert a kormány el van tökéltve, hogy erősen tartja magát és *semmiféle engedményt nem tesz.*

A kormányt ezen elhatározásában napról-napra jobban megszilárdítják a törvényhatóságok bizalmi nyilatkozatai, melyek a kormány álláspontját morálisan megerősítik. Így aztán az obstrukció hívei engedmények kiereszkolésában most már nem igen biznak.

A *M-g* ma esti száma foglalkozik a királynak a mosonmegyei főispánnal folytatott beszélgetésével. A király, mint írtuk, a főispán előtt azt a reményét fejezte ki, hogy a magyar parlament nemsokára újra megkezdje békés tevékenységét, s azt mondta, hogy a magyar kormány *nem adhatja föl álláspontját.* A *M-g* azt füzi ezekhez, hogy a koronát az ország és az ellenzék helyzetéről *tevedésbe ejtették* és céltudatosan rosszul informáltak.

(*Lueger Magyarország helytartója.*) Ebbe a rovatba erősen beleillik az alábbi, komolynak nem vehető, de annál jellemzőbb epizód, melyet egy budapesti előkelő úri ember mesélt el ma egy politikusból álló társaságban.

Arról volt szó, hogy *Lueger* nagyvási hóbortba esett. Az illető urnak, a ki Lue-

ger polgármesterrel az elmúlt napokban beszélt Bécsben, Lueger azt mondotta, hogy az udvar gyűlése Magyarország ellen ép oly nagy, mint az övé. És azt hiszi, érik az idő ahhoz, hogy őt nevezik ki helytartónak Magyarországra.

— Azt az országot — mondotta Lueger — rendbe kell hozni, vagy el kell csapni tőlünk. Hadd holdoguljon egyedül!

A nála járt magyar csak annyit mondott erre a nagyhangu pöffeszkedésre, hogy fog boldogulni a magyar egyedül is.

(Marad a német.) Az új katonai bünvádi perrendtartásról írva, a kormány egyik félhivatalosa azt a hírt bocsátotta világgá, hogy a katonai igazságszolgáltatás nyelvénél kérdésért nyílt kérdésnek hagyja a javaslat, úgy, hogy a magyar parlament a magyar nyelv, az osztrák a német nyelv mellett dönthet.

Politikai körökben, még ellenzéki részről is, meglepéssel vették tudomásul ezt az előrehaladást s elvileg nagyfontosságúnak azért vették, mert ez intézkedést üt a közös hadsereg németiségén. Sajnos, ez az öröm korai volt, mert a félhivatalosnak hirtelen nem felel meg a valóságnak.

Mint bennünket értesítenek, a katonai judikatura nyelvénél kérdés nem is képezte vita tárgyát a katonai bünvádi eljárás előkészítése alkalmával. A javaslat idevágó része szó szerint ezt mondja: „Az eljárás nyelve a szolgálati nyelv.” Mivel magyar részről ez intézkedést nem ellemezték, az el is fogadtatott.

A seprősi új bíróválasztás.

(A szocialisták gyűlése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

Seprősen ma folyt a második bíróválasztás, amely nemcsak hogy vér nélkül ment végbe, hanem olyan egyhangú volt, hogy alig lehetett embert látni az utcán.

A véres eseményről csak két emlék maradt a mai választásra: a katonaság és a régi, kisebbségben maradt szocialista bírójelölt: Matye József, akinek ma már ellenjelöltje se volt. Nagy csendben ment végbe ma a választás s nagyon szelid volt a nép.

Edes Elemér tb. főszoigabíró vezette a választást, melyet megelőzőleg a Seprőse kirendelt század egy része az udvaron foglalt állást, teljes hadi felszerelésben. Az utcán csendőrök cirkáltak, a választók pedig nem az udvaron, hanem az utcán csoportosultak, várva, míg a sor reájuk kerül.

A véres bíróválasztásnál tudvalevőleg egyesek azt kifogásolták, hogy a nép az udvaron volt. Most tehát segítettek ezen az állítólagos bajon és nem engedtek be az udvarra csak olyant, aki szavazni akart.

A szocialista bírójelöltet tehát egyhangulag választották meg, s a Perv Flórián hívei, aki nagyobb számban vannak, mint a szocialisták, nem is érdeklődtek már a bíróválasztás iránt, mióta a jelöltjük: Perv, a bíróságról lemondott.

A választás befejezése és az eredmény kihirdetése után Edes Elemér főszoigabíró beszédet intézett az új bíróhoz s figyelmeztette, hogy azoknak az izgatásoknak, melyek a véres bíróválasztást előidézték, vessen véget. Törkedjék arra, hogy a csend és nyugalom a községben helyreálljon s a mennyiben újabb

ismét zavargások fognak kitörni, a felelősség őt fogja terhelni.

Erdekes, hogy néhány nappal ezelőtt este a sötétben megverték Perv tanítót, a volt bíró öcsét. A tettes a Matye pártnak egyik tagja, aki már az első bíróválasztás napján boszut esküdtött a tanító ellen.

A városháza új díszterme.

(A kibővítés részletes tervvel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

A városatyák szaporításával járó mozgalmak nemcsak a város szavazó polgárait fogják egy kis alkotmányos életre kelteni, hanem megzavarják csendjét és nyugalomát a mi szélesen elterpeszkedő, vékony tornyu városházánknak is. Az év végével ugyanis, az 1904-ik év első napjait meg kell választani azokat a városatyákat, akik eddig csak a törvény rendelkezésében léteztek, a valóságban nem. A városatyák szaporításával, ahogy a köznyelv a törvény rendelkezésének végrehajtását elnevezte, nem kevesebb mint hatvanhat képviselővel emelkedik városatyáink száma, ezeket kell elhelyezni a városháza dísztermében, miután a legkevesebb, amit egy képviselővé választott polgártárs a várostól követelhet az, hogy ülőhelyet kapjon a közgyűlési teremben.

Ezt követelni könnyű, de annál nehezebb teljesíteni. A városháza „nagy” terme olyan kicsi, hogy ha az összes városatyák, ahányan csak az eddigi létszám szerint is voltak, valamennyien eljönnének egy közgyűlésre, hát két napra valótlon kellene izzadnia a polgármesteri Jánosnak, hogy minden „tekéntetes ur”-nak helyet adhasson. Ugy áll a dolog ugyanis, hogy a díszteremben a jelenlegi száznegyvenkét képviselő számára csupán százharminc ülőhely áll rendelkezésre, tehát már most is tizenkét helyel kevesebb, mint ahány képviselő van. Tesék már most kétszáznyolc képviselőt (ennyien lesznek a szaporítás után) százharminc ülő helyen úgy elhelyezni, hogy a két-három órás közgyűléseket senkise állja végig.

Hát ez persze lehetetlen, ehhez nem elég-séges a polgármester Jánosnak rendezői talentuma, de sőt a mérnöki hivatal is erős gondolkodásban van efolett, hogyan lehetne kevés költséggel megfelelően átalakítani, illetőleg kibővíteni a dísztermet.

A május havi városi közgyűlés tudvalevőleg felhatalmazta a polgármestert arra, hogy készíttessen tervet a díszterem renoválásáról. Institoris Kálmán polgármester már fel is hívta a mérnöki hivatalt a terv kidolgozására, abban a meggyőződésben lévén, hogy a kibővítési munka hatvan-nyolcvanezer koronába belekerül. Ezt a tekintélyes összeget könnyen felemésztetheti az építkezés, ha nem sül el az a terv, amely szerint a mérnöki hivatal akarja keresztülvinni a kibővítést.

Kétféle terv vár ugyanis a kipróbálásra. Egyik kevés pénzzel, csupán a padsoroknak és csak a legegyszerűbb átalakítását kívánja és ha ez sikerül, úgy a több tízezer koronás kiadás megtakarítható lesz. Eszerint első dolog volna a mostani közepes kényelmességű padsorokat és ülőhelyeket megszükiteni. Tény, hogy ezáltal meglehetősen számú új ülőhelyet lehet nyerni, de ez azon kellemetlenséggel jár, hogy az ülőhelyszaporítás a városatyák kényelmének rovására történik. Kiegészítő része ennek a tervnek az, hogy a mostani félkör alakú padsorokat egyenes sorú padokkal váltják föl. Ilyenformán azok az üres térfogatok, amelyeket a félkör alakú padsorok hagynak, szintén felhasználhatók lesznek. A terv ezen része sem előnyös

kényelmi szempontból a városatyákra, mert kétségtelen, hogy a terem keleti két sarkában elhelyezett ülőhelyek lesznek a legrosszabbak, a legsötétebbek s a tanácsi asztaltól legmesszebbre fekvők.

Ugyanezen terv harmadik része már sokkal kevésbé hátrányos. Arról van szó ugyanis, hogy az átalakított padsorokat lépcsőzetesen emelni fogják úgy, hogy a terem amphitéátrális külsejű lesz: az első padsorok a földszinten, minden következő egy-egy fokkal magasabban, a színházi nézőtér formája szerint. Lesz tehát völgy és hegy Arad saját külön parlamentjében is.

Abban az esetben, ha mindezen átalakítások mellett sem lehet a szükséges hetven ülőhelyet megszerezni, akkor kerülne csak sor a terem építési átalakítására. Ez az átalakítás felemésztene husz-harminc ezer forintot, miután a nagyterem egy-, esetleg két falának kioldásával járna. Ha erre kerül a sor, akkor az emeleti front déli részén fekvő főispáni szobákból vagy a nagyterem éjszakai oldalánál fekvő polgármesteri szobákból; esetleg az arányosság kedvéért mindkét oldalról kellene a díszteremhez csatolni két-két szobát, ha ugyan ezt a teremrész architektónikus építése megengedi. Ezáltal természetesen a karzati részek is megfelelő átalakításon mennének át. Erre azonban a mérnöki hivatal még nem dolgozott ki tervet.

Tény az, hogy a tanács nem szívesen menne bele a díszterem ilyen nagyarányú kibővítésébe. Nem menne bele szívesen egyrészt a költségek miatt, melynek terheit pótdadó alakjában csak a polgárság viselné, másrészt pedig azért, mert ki tudja mikor kapunk olyan törvényt, mely a városatyák számát esetleg az eddigiéknél is kisebbre redukálja. A mozgalom már nem hiányzik ez utóbbi eshetőséghez. Epen a debreceni polgármester-kongresszuson hangoztatták, hogy sok a virilista, sok a városatyák s a városok közgyűlése egy-egy fiókparlament. S ha még sok katonai javaslat ellenes közgyűlési határozat fog kikerülni a városok törvényhatóságától, bizony elérjük, hogy a mostani díszterem is nagy lesz majd a városatyáknak.

Arad megye és az obstrukció.

(Felirat a képviselőházhoz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

Az obstrukció ma bevonult Arad megye közgyűlésére, olyanformán, hogy a törvényhatósági bizottság felirat alakjában állást foglalt ellene, s egyben bizalmat szavazott a kormányának. Az indítványt, mint ismeretes, Bánhidly Antal báró országgyűlési képviselő, Arad megye törvényhatósági bizottságának tagja nyújtotta be a közgyűléshez.

Kilátás volt reá, hogy az obstrukciós kérdés tárgyalása alkalmából tényleg obstrukció kerekedik a gyűlésben. A románok készülődtek erre, azonban megelégedtek három szónoklattal s egyáltalán kevesen jöttek el a közgyűlésre. Velics Mihály volt az első szónok, aki arra szorított, hogy a kormánynak nem szavazott bizalmat, míg Pop C. István dr. és Russu Sirianu János ezzel együtt az obstrukció mellett is állást foglaltak.

Erdekes vendége volt a karzatnak Barabás Béla dr., országgyűlési képviselő, ki éppen a képviselőház keddi ülésén becsülte le a feliratozó törvényhatóságokat.

A gyűlésnek ez a részlete a következőképp folyt le:

(Az indítvány.)

Schill József főjegyző olvasta fel az indítványt, melynek határozati része ez:

Mondja ki Aradvármegye közönsége, hogy a magyar országgyűlés képviselőházának tárgyalásait figyelemmel kísérve, komoly hazafiai aggodalom fogja el a fölött, hogy a rendes mederből erőszakosan elterelt tárgyalások a törvényhozó testület működését lehetetlenné teszik és a megoldásra váró fontos feladatok idejében való törvényszerű elintézését meggátolják.

Mondja ki továbbá a törvényhatósági bizottság, hogy a Széll Kálmán miniszterelnök bölcs vezetése alatt álló hazafias kormány iránt bizalmát nyilvánítja s egyben azon reményének ad kifejezést, hogy a képviselőház a parlamenti munkálkodás megzavart rendjének visszaállítására és a törvényhozás alkotmányos működésének biztosítására mielőbb megfogja találni a helyes és célhoz vezető megoldást.

Végül: értesítse a törvényhatósági bizottság ezen elhatározásáról az országgyűlés képviselőházát és a kormányelnököt.

Az állandó választmány határozatát terjesztette elő ezután a főjegyző. A választmány az indítványt változatlanul elfogadásra ajánlja.

(Bánhidy báró beszéde.)

Bánhidy Antal báró, az indítvány benyújtója emelkedett most szólásra, hogy indítványához rövid szóbeli indokolást fűzzön. A parlamenti obstrukciót a maga részéről olyan erőszakos támadásnak tartja, mely a parlamentárizmust veszélyezteti. Más államokban olyan parlamenti szabályokat alkottak, melyek a tárgyalások megakasztását lehetetlenné teszik. A mi házaszabályaink azonban hiányosak. Lehet, hogy azon szempontok szerint alkottattak ezek a szabályok, hogy a szólásszabadságnak minél nagyobb tér adassék. Azt hitték bizonyára, hogy e szabadságot tapintattal használják. Ha például a hadsereg eddig magyar lett volna s most németté akarnák tenni, akkor a függetlenségi párt hazafias missziót teljesítené. Most azonban csupán olyan műveletről van szó, mely hatereser ujoncot von maga után s ezzel a közönséget nem is éri újabb teher.

— Hát az a hatereser ujonc! — kiáltották közbe a románok.

— Az egész magyarság ellene van — szölköztek közbe ugyanonnan.

Bánhidy: A katonai javaslatokról nyilatkozott ugyan már Aradmegye, de az obstrukcióval kapcsolatosan erről beszélnie kellett, mivel az obstrukció és a katonai javaslatok együtt születtek meg. Az obstrukció betegsége már járvánnyá fejlődött. A képviselőház intézkedését számos, nagyfontosságú törvényjavaslat várja: a kiegyezési javaslat, a tisztviselők fizetésemelése.

— Ujabb terhek — szölköztek közbe valaki a románok asztala mellől.

Bánhidy: Az ellenzék azonban minden komoly munkát megakadályoz.

— Ezt csinálták Apponyiék — hangzott ismét román részről.

Bánhidy: Az a jelszó, hogy a kisebbség a többség ellen érvényesíteni akarja magát, viszhangra fog találni. Jöhet majd idő, mikor a példát olyan párt fogja követni, hogy a függetlenségi párt majd felsőbbj: Nem ezt akarom én!

— Igen, de akkor behozzák a klotürt! — kiáltottak újból közbe.

Bánhidy: Hazafias kötelességének tartotta az indítvány benyújtását. Kéri azt elfogadni.

(Az első román szónok.)

Velics Mihály kezdett most beszélni románul.

— Magyarul beszéljen! — hangzott mindenfelől a teremben.

Velics Mihály (románul folytatja): Ha az ügy nem volna komoly, mint a minő, ha nem politikáról volna szó, elvégeznék néhány szóval. Széll urnak elszakadtak a bocskorai és most a mi segítségünket kéri, hogy megfoltozzuk. Bánhidy báró ur és társai azt akarják, hogy a törvényhatósági bizottság állást foglaljon az obstrukció ellen, másodsor pedig, hogy a kormánynak bizalmat szavazzon. A mikor szóló a maga és társai nevében szót kért, nem azért tette ezt, hogy az obstrukció ellen állás foglaljon, sem azért, hogy az elfogadja, csak azt akarja, hogy az álláspontjukat kifejtse, a románok, illetve a román nemzeti párt álláspontját.

Az illető törvénycikket rosszul értelmezi a báró ur, mert a kormány nem kérheti a törvényhatóságot törvénytelenre. Protestálok, hogy a törvényhatóság olyan ügybe keveredjék, mely nem illeti.

Máskülönben önök akár Kossuth, akár kormánypártiak, sovínisták. Minket, nemzetiségeket per fas et nefas kiűztek a parlamentből és most mégis tőlünk kér biztatást a kormány. Nem mentünk be a képviselőházba, mivel nem engedtek. Mi románok minden jogtól meg vagyunk fosztva. Egy kormány sem volt eddig, mely annyira visszaélt volna a jog, törvény és igazsággal. Több példát hoz fel 15—20 évig váró jegyzői iratok mellőztetéséről, majd a bíróválasztásokra tér át s itt megemlíti a sörös választást. Végül kijelenti, hogy nem szavaz bizalmat a kormánynak s indítványozza, térjenek napirendre az ügy felett.

(Az obstrukció mellett.)

Pop C. István volt a románok következő szónoka, ki magyarul beszélt. Bánhidy indítványa — egymond — két részre oszlik. Egyik fél az obstrukció ellen foglal állást, a másik pedig a kormánynak, s különösen a fejének kíván bizalmat szavaztatni. A törvény, mely a karok és a rendek helyett képviselőket állított, úgy intézkedik, hogy a törvényhatóságok nem adhatnak az országgyűlésnek utasítást. Akárhogy is tiltakozik az indítványozó ur, csak utasításról van szó, s arra utasítja a képviselőket, hogy ne járjon annyit a szájuk.

Ezután a románság mellőztetéséről szól. Felemlíti például, hogy Erdélyben nincs egyenjogúság. Ki vannak zárva a szavazásból. Van község, ahol csupán a bíró és a kondás szavaz, a többi nem. Ki vannak zárva a munkások is a választási jogból. Mit ér ilyenformán, aki bejut a parlamentbe, mennyi szava van a választásoknál a szavazóknak.

A függetlenségi párt hazafiasan cselekszik, mikor a káros törvényjavaslatok keresztülvitelét megakarja akadályozni. A bizalom nyilvánítás ellen pedig testtel-lélekkel tiltakozunk.

Vásárhelyi László: Kik?

Pop C. István: Mi nagyon sokan.

Russu: Az egész vármegye.

Pop C. István: Igen, az egész vármegye... Jog, törvény és igazságról beszélt a miniszter. Ha azt akarja, hogy ez uralkodjék, meg kell változtatni a törvényt. A megye törölje el a virilis jogot, a választói jogot pedig általánossá kell tenni. Akkor lesz igazi megnyilatkozás, míg most egy párt tartja kezében a hatalmat.

(Minden párt ellen.)

Russu-Sirianu János azzal kezdte, hogy elolvassa Vássonvi Vilmos képviselőnek a képviselőház tegnapi ülésében a parlamenti többségről szóló beszéde egy részét. Hivatkozik Eötvös Károlyra, ki a Ház tegnapi ülésén pártolta Vássonvi véleményét. Ezek magyarok, s még sem helyeslik a kormány álláspontját. Mi, mint a nép igazi képviselői, nem fogadhatjuk

el az indítványt: Az, hogy a kisebbség alá kell vetnie magát a többségnek, üres frázis. Wittmann János: De a törvényes többségnek igen.

Russu: A parlamentben tessék ezt elmondani. Ott nem meri. A kormánypártiak, a Kossuth-pártiak és a néppártiak küzdelmébe nem keveredünk, mert azok mindnyájan sovínisták, s mi egyiknek a pártján sem állhatunk. A mi kötelességünk protestálni az egész magyar képviselőház ellen.

Boksan Széver: Igazán csak exlex állapotban beszélhet ilyeneket.

Russu: Széll Kálmán négy év alatt, mióta kormányon van, csupán csak rosszat tett. Bizalmat neki nem szavazhatunk, a törvényhatóság különben sem keveredhetik ilyen ügybe.

(A szavazás.)

Ezzel a vita befejezést nyert, s a főispán elakarta rendelni a szavazást.

Velics Mihály: Az indítvány mellett egy felszólalás történt, ellene három; így mi győztünk! (Derűtségg.)

Urbán Iván főispán elrendeli, hogy a kik az indítvány mellett szavaznak, álljanak fel.

A románokat kivéve, mindnyájan felállanak, mire a főispán elrendeli az ellenpróbát is. Alljanak fel, akik az indítvány ellen vannak. Senki sem állott fel.

Urbán Iván főispán: Akkor kimondom a határozatot, hogy az indítvány egyhangulag fogadtatott el.

Erre a románok sietve felugráltak s a főispán konstataulta, hogy az indítványt szótöbbséggel fogadta el a közgyűlés.

Tűzer-laktanya Aradon.

(Uj kaszárnya egymillió költséggel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

A város iktató hivatalába ma rendkívül fontos megkeresés érkezett lovag Schweitzer tábornagyától, a temesvári 7-ik hadtest parancsnokától. A német nyelvű átiratban a hadtestparancsnokság azt az ajánlatot teszi a városnak, hogy egy új tűzerezred elhelyezéséről lévén szó, abban az esetben, ha a város legalább egy millió korona költséggel kaszárnyát épít a tűzerek számára, hajlandó a hadtestparancsnokság a hat ütegből álló divíziót Aradra telepíteni. A katonai kincstár évenként hetvennégyezer korona bért volna hajlandó fizetni a városnak a kaszárnya használatáért.

A városnak mindenesetre örömmel kell fogadnia ezt az ajánlatot meglehetősen gazdasági érdeket képvisel a terv, s ha a várost pénzügyi szempontból kárral nem érinti, két kézzel kell megragadni az alkalmat a tűzerezred megnyerésére. Az építéshez szükséges egy millió korona forgalomba hozatala hatalmasat lendítene az aradi iparosok viszontagságos helyzetén, mégna figyelmen kívül hagyjuk azt a forgalmat, amit egy sereg katonaság csinál.

A hadtestparancsnokság nem nyilatkozik arról, hogy hány évre kötelezi magát a kaszárnya bérletére, felületes számítással a dolog úgy áll, hogy ha a város az egy millió koronát öt százalékos törlesztésre vesz fel, a bérösszegeből évenként 24.000 korona feleslege marad. Ebből ugyan leszámítandó a terek és a berendezés tőkéje után járó kamat, de ez nem

képviselhet akkora összeget, amely az egész évi felesleget feleméssze.

A hadtestparancsnokság német nyelvű átirata magyar fordításban így hangzik:

A császári és királyi 7. ik hadtest parancsnokságától.

A szab. kir. város törvényhatóságához

Aradon.

Egy tüzér-hadosztály elhelyezéséről lévén szó, több város között Arad is figyelembe jött. A hat ütegű tüzérezred számára laktanya kívánatik s egy ilyen első osztályú kaszárnya építési költségei ezen csapattestek számára ke-
rek 1.000.000 koronára rugnak, amelybe telekvásárlás és a berendezés szükségsei beleszámítva nincsenek.

A terep-rajz a mellékelt tervezethez igazítandó.

A hadtestparancsnokság számítása szerint egy ilyen kaszárnya évi hasznos-
bére mintegy 74.000 koronára tehető.

A hadtestparancsnokság azt a tiszteletteljes megkeresést intézi a város közönségéhez, hogy lehetőleg mielőbb adjon választ arról, hajlandó-e a törvényhatóság egy normál-kaszárnya (Normal Kaserne) építését a beszállásolási törvény alapjára helyezkedve, magára vállalni?

Temesvár, 1903. május 29-én.

Schwitzer,
táborszernagy.

Az átirathoz a parancsnokság terv-
rajzot mellékel, amely szabályos négy-
szögű területre készült s a laktanya he-
lyiségének elhelyezését és méreteit tün-
teti föl.

Az átirat ma délután érkezett meg a
városhoz s így a tanácsnak avval foglal-
kozni s arról véleményt nyilvánítani még
nem volt alkalma.

A két vashid.

Irta: Steiner József.

Arad, május 30.

Az emberi gyarlósággal együtt jár —
és így nem vehető Arad város közönségétől
sem rossz néven, — hogy az, a mi évek
hosszu során át mint csaknem elérhet-
len cél lebegett szemel előtt, s a mit
végre sikerült a sorstól kiküzdenie, midőn
már csak a kezét kellene utánna nyuj-
tania: akkor ezt az utolsó kis reflexmoz-
gását a fizikumnak nagy árnak tartja az
elérendő cél ellenében.

Évek hosszu során át küzdött a vá-
ros közönsége a létesítendő vashid ügye-
ért; nincs annyi keserv, melyet fel nem
hordtak, nincs annyi ígért, amit el nem
mondtak, csak hogy a miniszter intézked-
jék; és ime, midőn a remény tulon tul
teljesül, akkor a cselekvés helyett előáll
a skepsis és a külvárosi politika, mely
szerint „nem lehet az fenéig tejfel, amit
a miniszter oly könnyű szerrel átenged“.

Nos hát minderről beszélni lehet, va-
lamint arról is, hogy hova és mily mó-
dozatok mellett épüljenek a hidak, egy
azonban bizonyos, és arról nem lehet, nem
szabad vitatkozni, hogy Arad városának
egy városfejlesztési, mint gazdasági po-
litikája elengedhetetlen feltétel gyanánt
szabják meg az Uj-Araddal és a jelenlegi
Ó-Arad várral való összeköttetést.

(Merre fejlődik a város?)

Ha Arad városának — mint azt már szám-
talanszor hangoztattuk — volna egy papirra
vetett fejlesztési rendszere, ha volna *várossza-
bályozási terve*, akkor ma már a hidaknak nem-
csak a kiépítési szüksége volna, mint semmi
akadályt és ellenmondást nem tűrő kényszerítő
körülmény felállítva, hanem természetesen meg-
határozva és a város jelen állapotát és jövő
előkészített fejlődése által úgy hangsúlyozva
volna az a hely is, ahova az új hid épüljön,
hogy a vashid felépítése egyáltalán nem volna
más, mint egy szükséges lépés, melyet az em-
ber megtesz, hogy az egyenes útjában elébe
került pocsolyát által lépje.

A város jelen állapota nem készített elő
egy ilyen elhelyezési pontot sem, de a város
jövő fejlődése határozottan kijelöli azon irányo-
kat, a hova a vashidakat építeni kell.

Egy pillantás Arad városnak 1892-ik évben
keltezett legutolsó nyilvánosságra hozott tér-
képére, mindenkit meggyőz arról, hogy a Ma-
roson tuli részekkel való állandó jellegű szer-
ves összeköttetés elengedhetetlen szükség. Mert
mi ma a város szíve? A Szabadságtér. Tessék
onnan csak 200 métert, tehát alig 7—8 házte-
lek hosszát délkeletre haladni és ime már
Azsia piszokja és sivar üressége fogad bennün-
ket. A vasut felé, mely a folyam iránya által
is támogatva a természetes fejlődési irány vol-
na, örökre el van metszve a fejlődés a *simándi uti
felüljáró* és a vasuti pályaudvar elhelyezése által;
ugy, hogy a Béla-térnek és a főút kisebb ki-
építetlen részének éppen helyzetükből követ-
kező mielőbbi kiépítése után itt a terjeszkedés
lehetetlen.

Nyugati irányban a Pernyáva a Birkás dü-
lőig ugyszólván teljesen ki van építve és ezt
azért csakis az a mostan is ott lakó nagybára
szegénysorsu földműves lakosság foglalhatta le,
mert a kereskedő, iparos, vagy hivatalnoki kö-
zéposztályt érdekel másfelé vezérlik.

Az északnyugati irányban sincsenek meg
azok az előfeltételek, melyek az Ujtelep-
nek Ségával és Polturával való összeolvadását
minél előbb kilátásba helyezhetnék.

Ezekkel szemben a keleti és délkeleti ol-
dalt az isten is a városrendező építész számára
teremtette.

Igen ám, de a Maros! Hát éppen a Maros
az, a mely csábít. Mert van-e szebb természeti
megnyilvánulás, mint a fákkal szegélyezett ele-
ven folyó víz? Lehet hygienikus szempontból
szebb, jobb elhelyezést kívánni, mint egy há-
rom oldalról folyó által körülvett félszigetet?
És ime az Óvártér 52 katasztrális holdnyi
területe még ma is hullámtér és az Ó-
Arad-vár területének villatelep céljaira való
megnyerésére gondolni, még legremény-
teljesebb óráinkban sem merünk. Hát helyes,
ne tápláljunk utópiákat; a katonai vár kilakol-
tatásának új kaszárnyák építése volna az elő-
feltétele és ez a jövő zenéje lehet csak, akkor,
midőn a tenort a 81%-os pótdó viszi; de az
Ó-vártér elhódítása a Marostól, a várba és az
Uj-Aradra vezető vashid felépítésével a jelen
megoldandó kérdése.

Mert az egyik hidat az ajánlatot tevő pénz-
ügyminiszteri rendelet értelmében is Uj-Arad
fő-útjának tengelyében kell elhelyezni, a város-
építész esztétikája pedig azt követelné, hogy
ez az irány lehetőleg egyenesen folytattassék
tovább, mindaddig, míg lehet; t. i. a határ-
utcai zsillipig, ahol a forgalom lebonyolítása a
Boczkó-utcába való beágazást teszi szükségessé.
A hidnak ezen iránya szükségessé tenné annak
a tervezetnek megvalósítását, hogy a mostani
körgátat a Herz-féle zsilliptól kezdve a Maros
természetes kanyarját követőleg, a legdélleb-

részen lévő homokzátányokon innen hagyva —
tovább építsük.

Azt az ósdi felfogást, hogy a jelenlegi te-
rületre, mint inundacionális térre szükség volna,
ma már senki sem veszi komolyan, mert a
Duna és más sebes folyó szabályozása bebizo-
nyította, hogy a medernek bizonyos mértékig
való korlátozása által csak a gyors lefolyás és
így a meder-mélyítés van előmozdítva és a ká-
ros pangás és eliszapolás van meggátolva.

(A vashidak költségei.)

Hogy pénzbe kerül? Hát persze hogy pénz-
be! De hát a tulajdonképpeni Maroshid előtt
jelenleg egy 180 méter és 80 centiméter hosz-
szu *áriéri hid* van, melynek fenntartása ugyan-
csak pénzbe kerül; sőt mivel teljesen rossz
karban van, ennek ujjaépítési költsége vagy
26.000 koronára tehető. Az új védőhíd megkü-
zelítőleg számított 1400 méternyi hosszával közel
40.000 koronába kerülne; ámde ezen összeg az
ártéri hid építési költségével és a Marostól
visszahódított 50 katasztrális holdnyi, háztel-
kekre felosztható értékével szemben csekély-
séggé törpül. Mint érdekességet és mint érvet
említjük föl, hogy Bethlen András miniszter
korában az óvár-tér területéért már egyszer
800 hold csálai erdőséget ajánlott fel a kincs-
tár a városnak, ami szintén az ártér értékes
voltát bizonyítja.

A második hid helyére vonatkozólag az
„Aradi Közlöny“ 120-ik számában helyes ér-
vekkal tétetett említés a Városház-utcai elhelye-
zésről és jöllehet a városfejlődés jelen álla-
pota, valamint azon elv, hogy a hidak egy-
máshoz közel ne essenek, ezen elhelyezést in-
dokoltnak mutatnak, mégis a partok természetes
kiképzése és a költségek szempontja az Eötvös-
utca-ba való elhelyezést tennék kívánatosabbá.

Ugyanis a Maroson átvezető jelenlegi fahid
158.60 m. hosszúsága az Eötvös-utcánál csak-
nem változatlan megmaradna, vagy legalább
alig nagyobbodnék, míg ellenben a városháznál
való elhelyezés esetén a hid hossza legalább
20 méterrel nagyobbodnék, ami költség szem-
pontjából — tekintettel a hidnak a vízfolyásra
való ferde irányu — tehát előnytelen — elhelye-
zését és a partok szükségszerű kiképzését is
tekintetbe véve, legalább 60000 korona több-
költséget jelentene.

Az Eötvös-utca tengelyében ugy a katoná-
ság okozta jelen, mint a jövő forgalomnak
egy 12 tonnás teherforgalomra számított 4.80
m. pályaszélességgel és consolos gyalogjárókkal
megtervezett hid megközelítőleg 350.000 koro-
nából megfelelően kiépíthető volna; míg az
Uj-Aradra átvezető hid 200 méternél is hosz-
szabbra és gőztramway vagy villamos vasut
átvezetésének céljaira is terveztetvén, közel
500.000 koronára volna tehető. Természetesen
ezek csak igen hozzávetőleges adatok, és ak-
kor, mikor a vámszedésnek jelenlegi megköze-
lítőleg 30.000 koronás forgalmát; a révhasznos-
bérnek 16000 koronás jövedelmét; az életbe-
léptethető gyalogvámnak és az okvetlen emel-
kedő forgalomnak; valamint az Óvártérnek a
városba való bevonása folytán keletkező hasz-
nosításokat a városra háruló kiadásokkal szem-
be állítják, pontosabb számítások alapján fog-
nak véleményt mondani, de bizonyos az, hogy
a város közönségének meg kell ragadni az alkal-
mat, hogy jövő fejlődésének előmozdítására nyuj-
tott segítő kezét elfogadja.

TANÜGY.

(—) A gőzgépezők és kazánfűtők vizsgáló
bizottsága június hó 7-én Aradon képesítő vizs-
gálatot tart. A vizsgázni akarók kellően felsze-
relt kérvényeiket a m. kir. iparfelügyelőséghez
nyujtsák be.

A Füles Bagoly-t fölmentették.

(Felsőszécsi bíró a nagyváradai sajtóbíróskodás előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

A nagyváradai törvényszék előtt ma tartották meg azt az érdekes sajtópört, melyben Horvát K. Vilmos, az aradi *Füles Bagoly* című élelapp szerkesztője volt a vádlott, a kit királyszerítés miatt fogott perbe a nagyváradai ügyészség.

Emlékezetes még, hogy az év elején egyik számában címkéül három akasztófát ábrázoló képet hozott a „Füles Bagoly“, s a kép alatt egy vers volt, melynek az volt a tartalma, hogy az egyik akasztófa *Mangra* Vazulé, a második azé, aki megerősítés végett felterjeszti, a harmadik azé, aki szentesitené, „ám ez lehetetlen“, úgy végződött a vers.

A királyszerítés miatt megindult bünperben ma hozott a nagyváradai esküdtszék ítéletet, s az esküdtet egyhangulag fölmentették Horvát K. Vilmost a királyszerítés vádjától.

Az érdekes tárgyalás nem szütködött humoros jelenetekben, s lefolyásáról a következő távirati tudósítást kaptuk:

A bíróság elnöke *Nagy* Ferenc törvényszéki elnök volt, szavazó bírák *Sulyok* Béla és *Böhm* Jenő. A vádat *Daróczy* Pál ügyész képviselte, védelmet pedig *Nagy* Sándor dr. aradi ügyvéd látta el.

A bíróság megalakította az esküdtszéket s megállapította, hogy a vádlott Horvát K. Vilmos 45 éves, aradi lakos, nős, családos élelapp-szerkesztő.

Arra a kérdésre, hogy bünsnek érzi-e magát, azt felelte a vádlott:

— Nem érzem magamat bünsnek.

Az inkriminált verset egyik munkatársára írta, aki a vizsgálat folyamán magára is vállalta a szerzősége. A mikor híre járt Aradon, hogy a közönség a harmadik akasztófát a királyra értette, Horvát másnap az aradi lapokban rögtön nyilatkozatot tett közzé, hogy a harmadik akasztófát nem a királyra, hanem a szentszékre értette, mert ő gondolatban sem akarta bántani alkotmányos királyunkat. Azzal védekezett egyébként, hogy mikor a kép és a vers megjelent, akkor ő beteg volt és nem is tudott róla, hogy ilyen klisé van a lapjában.

Ezután *Schreyer* Sándor, az állítólagos szerző következett kihallgatásra.

Nagy Sándor dr. védő ellenezte a *Schreyer* kihallgatását, a törvényszék azonban elrendelte.

Schreyer Sándor elmondja, hogy 22 éves, aradi lakos. Abban az időben, mikor a „Füles Bagoly“ban a szóban forgó közlemény megjelent, ő *gyakornok* volt a lapnál. (Derültség.)

— Ön írta a verset? kérdezte tőle az elnök.

— Nem én írtam, hanem kaptam egy urali emberrel, akit nem ismerek. A nevét nem tudom.

— A klisé től kaptam?

— A nyomdában kaptam. Ott állandóan van öt-hat akasztófa, (Derültség.) és én ott kaptam három darabot.

Daróczy ügyész: Volt ön kereskedő, vagy pincér?

Schreyer: Csak *tiszteletbeli* pincér voltam egyik rokonomnál. (Derültség.)

Ügyész: Büntetve volt?

Schreyer: Lebetséges, de már nem emlékszem rá. (Derültség.)

A bíróság, tekintettel arra, hogy nyereségvágyból írta meg az inkriminált közleményt, nem eskette meg *Schreyer*-t.

Ezután *László* Aurél dr. nagyváradai ügyvédet hallgatta ki a bíróság, mint koronatanut. Azt kérdezték tőle, hogy a megválasztott püspököt ki erősíti meg? A tanu azt válaszolta, hogy egyedül a király, másnak ebbe nincs beszólása.

— A megerősítés után már nem következik semmi?

— De igen, ekkor történik a felszentelés, ezt a szinát, illetve az érsek végzi.

A bizonyítási eljárás befejezése után *Daróczy* ügyész elmondotta vádbeszédét, *Nagy*

Sándor dr. pedig a vádbeszédet. A védő beigazoltnak látta, hogy a vádlott nem a király személyére értette a sértő célt.

A verdiktet 8 órakor hirdette ki az esküdtek elnöke. Arra az egy kérdésre, hogy büns-e a vádlott abban, hogy királyszerítést követett el, az esküdtek „nem“-mel válaszoltak, mire a bíróság a vádlottat fölmentette.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Testvériség-asztaltársaság június hó 1-én délután 4 órakor *Mirtl* Károly vendéglőjében választmányi gyűlést tart, melyre a tagokat ezúton is meghívja az elnökség.

A gyermekmenhely ünnepe.

(Alapkövetéle.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

A városi élet tőzsomszédságában, az Atzéléle telken építés alatt álló új állami gyermekmenházat a belügyi kormány jelenvolt képviselője ma adta át a város képviselőjének: a polgármesternek. Az átadás az alapkövetéle ünnepével volt egybekötve s így az esemény teljes ünnepélyességéből mi sem hiányzott. Emelte az átadásnak és az alapkövetéle jelentőségét az, hogy részt vett azon *Szell* Ignác belügyminiszteri államtitkár, az országos lelencügyek vezetője, továbbá az aradi notabilitásokon kívül *Nagy* Jenő mosonmegyei főispán is, aki a belügyi államtitkárral együtt rokonai látogatására jött Aradra.

Az alapkövetéleli ünnep délután fél 1 órakor kezdődött. A lelencház épülete előtt, amely már jó egyméternyi magasságban emelkedett a föld színe felé, nemzeti színű zászlókkal díszített sátor állott, ebben egy asztal, amelyen az alapkövetéleli okmányt írták alá. A munka szünetelt ma egyrészt az ünnep alkalmán, másrészt annak öröme, hogy *Urbán* Iván főispán száz korona jutalmat osztott ki a munkások között, szintén a mai ünnepségek alkalmából.

Az épület frontjának középső részén a bejárat alatt téglalaku üreget hagytak az alapkövetéleli okmány számára. A pergamentre írt okmányt üveg hengerbe tették, azt légmentesen befőtötték, az egészet egy réztokba foglalták s lezárás után beförasztva, *Szell* Ignác államtitkár a falüregbe elhelyezte. A fehér kötös kőművesek száraz homokkal főtötték be az üreget s azután cementezett téglákkal falazták be az okmányt, melynek szövege a következő:

Az emberbaráti szeretet nemes munkájának hajlékúll, a hatóságilag elhagyottaknak nyilvánítva 14 éven alul lévő gyermekek védelmére, gondozására és felnevelésére. szánt menedékhelyül, a magyar királyi belügyi kormány által az 1901. évi VIII. és XXI. törvénycikkek értelmében állami költségen a város és a vármegye közönsége, mint erkölcsi testület, a „Fehér Kereszt“ lelencház egyesület hozzájárulásával emelendő ezen épület alapkövetéle örök emlékül helyezzük el ezen okmányt.

Ő császári és királyi felsége I. Ferenc József királyunk dicsőséges uralkodása, duka- és szentgyörgyvölgyi *Szell* Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter szabadelvü kormányzása alatt, amidő az országos lelencügy vezetője duka- és szentgyörgyvölgyi *Szell* Ignác belügyminiszteri államtitkár volt, megyénk és városunk ügyeit monyorói *Urbán* Iván főispán, mosóci *Institóris* Kálmán polgármester és *Dálnoki-Nagy*

noki *Nagy* Lajos alispán intézte, a „Fehér Kereszt“ lelencház-egyesület vezetésége monyorói *Urbán* Iváné elnökő és *Lejtényi* Sándor titkár kezeibe volt letéve.

Az állami gyermekmenhely építésének vezetője *Ybl* Lajos műépítés és *Keller* Izso főmérnök, építőmesterek. *Fodor* és *Reisinger* mérnökök.

Az állami gyermekmenhely ezidő szerinti igazgató orvosa dr. *Leitner* Ernő és gondnoka *Szathmáry* Géza.

Isten óvja ezen épületet és áldása kísérje emberbaráti intézményét.

Kelt Aradon, Urunk születésének 1903-ik esztendejében, május hó 30-ik napján.

Az ünnepség kezdete az volt, hogy *Urbán* Iván főispán üdvözlő beszédet intézett *Szell* Ignác államtitkárhoz, megköszönve ennek azt, hogy Aradnak ez ünnepélyének fényét személyes megjelenésével emelte.

Szell Ignác államtitkár kifejezést adott afeletti örömeinek, hogy résztvehet az alapvetéleli ünnepen. Majd a gyermekmenházak hivatásáról szólva kifejti, hogy az állam belement abba, hogy a gyermekmenhelyek építését, kezelését, gondozását magára vállalta, de ezt abban a reményben tette, hogy Arad társadalmában támogatni fogja, mert az állam egymaga nem képes annak minden terhét, anyagi és erkölcsi feladatait kielégíteni. Beszéde végén átadja a gyermekmenház épületét a város fejének; a polgármesternek gondozás és továbbfejlesztés végett.

Institóris Kálmán polgármester az alábbi beszéddel válaszolt:

A talált, valamint a hatóságilag elhagyottaknak nyilvánított hét éven át alóli gyermekeknek védelméről szóló 1901. évi VIII. t. cikk a legemberbaráti és leghazafiasabb érzelmeink hatása alatt alkottatott, gondoskodván azokról a szerencsétlen kisedekről, kiknek eddig legnagyobb része a kellő gondozás hiánya miatt elpusztult, az életben maradtak közül pedig csak egy csekély százalék vált a társadalom hasznos tagjává.

E szerencsétlen gyermekek az életnek megtartani, azoknak ápolása és neveléséről gondoskodni, őket az erkölcsi elzülléstől megóvni, a legnemesebb feladat, melyet kormány maga elő tűzött. Hálánkat nyilvánítjuk a jelenlegi kormánynak és törvényhozásnak a humánus törvény alkotásáért, és különösen azért, hogy az országban elhelyezendő első gyermekmenhelyek közül egyet Aradra telepíteni méltóztatott.

A városunkban épülő gyermekmenház alapkövetéleli ünnepélyes letétele alkalmával, mi, Arad szab. kir. város közönsége szívőből jövő örömnöknök adunk kifejezést azért, hogy az ünnepélyünk fényét személyes jelenlétével emelő belügyminiszteri államtitkár *Szell* Ignác ur ő méltóságát körünkben üdvözölhetjük, és hálás köszönetünket nyilvánítjuk ő méltóságának, kinek fő érdeme van abban, hogy e törvény életbe léptetésével kapcsolatos munkálatok oly gyorsan végrehajtottak és a ki becses pártfogásával támogatta azon kérelmünket, hogy városunk gyermekmenházat nyerjen. Nemkülönben köszönettel tartozunk főispánunk ő méltóságának is, ki lankadatlan buzgalommal fáradozott azon, hogy e gyermekmenház áldásos működését úgy városunkban, mint a vidéken mielőbb megkezdhesse.

E gyermekmenház alapkövetéleli letételevel szívünk mélyből kívánjuk, hogy ez intézet a hozzá fűzött várakozásoknak minél jobban megfeleljen, s az abban elhelyezett, s onnan ápolás, gondozás és nevelés végett kiadott gyermekek, derék magyar honpolgárok, és a társadalom hasznos tagjaivá váljanak.

A beszédek elhangzása után *Keller* Izso főmérnök felolvasta az alapkövetéleli okmányt, melyet a következő sorrendben írtak alá:

Szell Ignác államtitkár, *Urbán* Iván főispán, *Institóris* Kálmán polgármester, *Dálnoki-Nagy*

Lélek jött hát a földre, az Isten Lelke, a Szentlélek, aki megtanítja az embereket mindenre, amiket az Ur, az isteni Mester mondott volt nekik a székbe juttat mindent, a mire szüksége van a föld lakójának, hogy az égiekhez közeledhessenek.

Eljött az Ur Lelke, a bölcsesség Lelke, hogy égi fényt hozzon a földi sötétségbe.

Eljött az értelem Lelke, hogy fölvilágosítsa a test és világ évezredes láncával lenyűgözött lelkeket.

Eljött a tudomány Lelke, hogy kineveket adjon a hasznos ismeretekből, hadd ismerje meg az ember azt a világot, melynek teremtésénél, örök rendeltetésénél fogva úgy is ura és kora. Hadd ismerje meg a földet és hajtsa uralma alá, hadd uralkodjék a föld állatain, az ég madarain és a tenger halain.

Eljött a jó tanács Lelke, hogy segítő fenn legyen a lelki élet utvesztőjében, világító fátyla az élet ezernyi rejtélyeiben.

Eljött az erősség Lelke, hogy bátorságot adjon és szilárdságot a küzdelemben, erőt az élet harcában, kitartást, rózsát termő türelmet a fáradságokban, esüggedetlen szívet a megpróbáltatások nehéz napjaiban.

Eljött az áhítat Lelke, hogy a szívet szent érzetével betöltse, a földi bajok és gondok ezernyi elfoglaltságaiban vigasztalja, a szárke rügtől elszakítsa s ha pillanatokra is, közelebb vigye az égiekhez, ahonnan minden jó származik.

Eljött az isteni félelem Lelke, hogy megtanítson rá, hogy bűn lealacsonyít, hogy a vétek mindig rut, hogy az erény az, a mi föl-emel, a lelki tisztaság az, ami igazán széppé tesz.

Eljött hát a bölcsesség, az értelem, a tudomány, eljött az erősség, a jótanács, az áhítat és isteni félelem Lelke, magával hozta ajándékait és megváltoztatta a föld színét. Eljött a Lélek, az Isten Lelke, a Szentlélek és az emberiség nyitva látta maga előtt az eget, ahonnan Ó leszállott.

Piros Pünkösöd ünnepén Róla emlékezünk. Ó lehozta ajándékait, mi elfogadtuk-e? Hány emberben hiányzik még nagyon sok a hét közül...

Piros Pünkösöd szép virága, nyíló rózsá, piros rózsá, regéj nekünk szeretetről, Isten Lelke kegyelméről, hozd vissza a boldogságot, amely után lelkünk vágyott; piros pünkösöd szép virága, nyíló rózsá, piros rózsá.

Monay Ferenc.

— **Ünnepi számunk.** Az *Aradi Közlöny* mai, pünkösdi száma *negyven oldalnyi* terjedelemben jelenik meg. Az ünnepi szám az aktuális napi eseményeket felölelő tudósítások és apróbb közlemények egész halmazán kívül az alábbi cikkeket tartalmazza:

Forgács: A hétről.

Bak Eszter: A nő a közpályán.

Varságh János: Házasság élet.

Dobos Károly dr.: Aradi különlegességek.

Müller Lajos dr.: Viz, világítás, közlekedés.

Seondy Béla: A régi Aradvár pusztulása.

Horváth Kornél dr.: Az idegességről.

Somogyi Gyula dr.: Aradi jelesetek.

Steiner József: A két vashíd.

Lux Terka: Egyről-másról.

Kurtucz Valéria dr.: A leányiskolákról.

Monay Ferenc: Pünkösöd ünnepe.

— **Pünkösöd a templomban.** A minoriták ideiglenes templomában a Szentlélek eljövételének emlékére szentelt ünnepeket a következő sorrendben tartják meg: Pünkösöd első napján d. e. 10 órakor ünnepélyes nagymise, tartja Csák Csirjék dr. tartományi rendfőnök. Szentbeszéd reggel 8 órakor és a nagymise előtt lesz; az

első, *Novák Adorján* lelkész, a második *Monay Ferenc* rendfőnöki titkár tartja. Pünkösöd másodnapján reggel 8 órakor szent beszéd, mondja *Bogyányi Kázmér* lelkész, d. e. 10 órakor ünnepi nagymise, tartja *Supka Béla* házfőnök.

— **Szell Ignác Aradon.** Ma reggel Aradra érkezett *Szell Ignác* belügyi államtitkár, *Szell Kálmán* miniszterelnök öccse. Társaságában volt *Nagy Jenő* mosonmegyei főispán, aki az államtitkárnak sógora. Látogatásuk tulajdonképpen aradi rokonaiknak szólt, de azért *Szell Ignác* felhasználta az alkalmat, hogy részt vegyen a gyermekmenhely alapkövetései ünnepélyén. Az államtitkár *Purgly János* földbirtokos házában volt vendége. Ebéd után *Urbán Iván* főispán tett nála hosszabb látogatást. Ma este az államtitkár kiutazott a *Purgly-féle Tompa-pusztára*, vejének: *Purgly Emilnek* látogatására.

— **Az utolsó májusi ájtatosság.** Piros pünkösöd napjával érnek az idén véget a májusi ájtatosságok. E befejező alkalommal a „Tantum ergo” és „Genitori”-t a következő vegyes kar énekl: *Boros Dóra*, *Farkas Vilma*, *Leitner Berta* és *Weichart Auróra* urhölgyek, *Csiky Gyula*, *Kovács Abel* és *Varasitz István* urak. A szent beszéd előtti sólot *Weichart Auróra* kisasszony, a litania alatti terzett-et *Weichart Auróra* (I. soprán), *Leitner Berta* (II. soprán) és *Boros Dóra* (alt) urhölgyek.

— **Ex-lex vita a város közgyűlésén.** A város törvényhatóságának jövő szerdai közgyűlésén érdekes politikai vita ígérkezik. Hozzá fog szólni Arad törvényhatósági bizottsága is ahhoz az aktuális politikai kérdéshez, amelyben már számos törvényhatóság állást foglalt s amelyről Aradvármegye közönsége is éppen a mai rendkívüli közgyűlésén nyilatkozatot tett. Természetesen az *ex-lex-ről* és *obstrukcióról* van szó, melyeknek hátterében a katonai javaslatok állanak. *Győr* város átirata érkezett meg ma a városhoz, s ebben a társ-törvényhatóság arra hívja fel Aradváros közönségének képviselőit, hogy pártoló felirattal támogassa azon felterjesztését, amelyet a törvényen kívüli állapot megszüntetése érdekében intézett az országgyűlés képviselőházához.

— **Az aradi Rákóczi-ünnep.** Megirtuk a multkor, hogy az aradi *Kölcsey-egyesület* irodalmi szakosztálya nagyszabású Rákóczi-emlék-ünnepély rendezését vette tervbe. Az ünnepély előkészületei széles körben meg is indultak, de időközben különböző oldalról olyan jelentékeny akadályok merültek fel, melyek az ünnepségnek június első felében való megtartását lehetetlenné teszik. Miután pedig később a nyári időben alig volna lehetséges, hogy az ünnepély városunk egész intelligens közönségét egyesítse, az irodalmi szakosztály elnöksége indítatva érezte magát az ünnepély megtartását szeptember hóra halasztani. A szakosztály mindent elkövet abban a részben, hogy az összes megtartandó Rákóczi-ünnepély minél imponzansabb legyen.

— **A király és a katonai javaslatok.** *Berlinből* jelentik egyik budapesti lapnak: A berlini udvar körében az a hír van elterjedve, hogy *Ferenc József* király a katonai javaslatok körül *hajlandó az engedelmények terére lépni.* Ez az engedelmény a magyar vezényszó és a magyar cimere megengedése lenne a Lajtán inneni ezredek-nél. A berlini értesülés alaposágát Budapesti kétségekbe vonják.

— **Az új járási orvos.** *Boros Béla* dr., az ujonnan kinevezett aradi járási orvos június hó 16-án foglalja el állását és kezdi meg működését. Az aradi orvosi testület az új kartársban egy ügyeskedő, derék taggal szaporodik, a ki eddigi állomáshelyén, *Boros Jenőn* is közkeveltségben állott és széles körű orvosi praksisnak örvendett.

— **Uralkodók utazása.** Rómából táviratozák, hogy *Viktor Emánuel* olasz király június 12-én indul meg angolországi útjára. Az orosz cár a jövő hó végén *Koppenhágába* utazik.

— **Az obstrukció és a törvényhatóságok.** Aradmegye törvényhatósági bizottsága a mai napon foglalt állást az obstrukció kérdésében. Tegnap két törvényhatóság közgyűlése tárgyalta ezt az ügyet. *Hunyadmegye* rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a magyarok egy része az obstrukció mellett, nagyobb részük pedig ellene foglalt állást. A románok az obstrukciót elítélő indítvány ellen szavaztak. A közgyűlés szótöbbséggel elhatározta, hogy az obstrukció ellen feliratot intéz a képviselőházhoz, a kormánynak pedig elismerést szavaz. *Brassóban* is tegnap került hasonló indítvány tárgyalásra. A magyarok és szászok az obstrukció elleni állásfoglalás mellett voltak, a románok velük ellentétben állottak, de a szavazástól tartózkodtak. Így azután az indítványt egyhangúlag fogadta el a közgyűlés.

— **A vízvezeték felebbezése.** Az aradi vízvezeték társulat, mint értesülünk, megfelebbezni készül a város közgyűlésének azon határozatát, mellyel azt mondta ki, hogy az újtelep csatornázását és vízvezetékkel való ellátását mindaddig nem fogantatosítja, míg a vízvezeték társulat a vízárakat normális mértékre le nem szállítja. Erre vonatkozólag *Domonkos Lajos* törvényhatósági bizottsági tag az alábbi levelet intézte ma lapunkhoz:

Számtalan panaszos polgártársaim megnyugtatóra és egyesek kételyeinek eloszlatására miatt tisztelettel kérem a tek. szerkesztő urat, hogy jelen soraimnak becses lapjában helyet adni sziveskedjék. Aggódva, a fenyegető veszély félelmével jöttem hozzá többben az Újtelepről, hogy figyelmemet egy különös dologra hívják fel. Arról van szó, hogy a vízvezeték vállalat egy embere a napokban házról-házra jár az Újtelepen egy tizennégy oldalra terjedő felebbezéssel. Aláírást gyűjtött azon közgyűlési határozat megfelebbezéséhez, a melyet a közgyűlés nagy többsége ismételve elhatározta, hogy addig szóba sem áll a társasággal ebben a kérdésben, még a vízvezeték-vállalat a vízárakat méltányos alapra le nem szállítja. Ne féljenek a kiszemelt ártatlan áldozatok, ne féljenek az újtelepiek, mert a közgyűlés többsége ebben a kérdésben következetes marad, s újabb ámtásnak nem fog felülni, de igenis rövid idő múlva követelni fogja, hogy a kérdés tisztázva legyen. A felebbezés következményeitől ne féljen senki, mert a másodszori nagy többséggel hozott határozatot a miniszteri elbírálás nem kicsinyítheti, félre nem magyarázhatja, még a vízvezeték vállalat kedvéért sem.

— **A német császár királyunknak.** A német császár, mint Bécsből jelentik, ajándékba küldött *Ferenc József* királynak egy *létovszkát*, a gyalogságnál most elrendelt újfajta zubbonyt, amely királyunk mértékére készült. A német császár ajándékát ma adta át *Bülow* őrnagy a királynak.

— **Falb kritikus napja.** Prágából táviratozák, hogy a tudós cseh levél béka, *Falb Rudolf* professzor, már megjósolta az 1908. év második felének ugynevezett kritikus napjait is. Ezek: július 24, augusztus 22, szeptember 21, október 20, december 4. Ez az öt elsőrendű kritikus nap. Másodrendűek: szeptember 7, október 6, november 5, november 19, harmadrendű július 9, augusztus 8 és december 17. Az ismert időjós az egyes hónapok időjárásáról is ad le kritikákat. Ezekben az a legnevezetesebb, hogy a nyári hónapokra rendkívül hűs, hideg időjárást, őszre és télre pedig nagy meleget

jósol. Most hát várjuk, mennyi igaz a jövő-dőmondásból?

— **Botrány a kávéházban.** Pozsony város egyik előkelő helyén, a Palugyay-féle kávéházban ma este nagy botrány történt. Több közhadseregbeli katonatiszt mulatott a helyiségben s mielőtt távoztak volna, csupa kötődésből szóváltásba keveredtek a kávéház tulajdonosával, Palugyay Károlyval. A szóharc annyira elmérgesedett, hogy annak hevében egyik katonatiszt kardot rántott s azzal Palugyayt súlyosan megsebesítette. Az eset Pozsonyban kínos feltűnést kelt.

— **Csongori Mariska tragédiája.** Budapestről jelenti tudósítónk: A szerencsétlen színésznő, Csongori Mariska ravatalát ma igen sokan látogatták s elhalmozták az ismerősök, tisztelők s családtagok virágokkal, koszorúkkal. A temetés délután folyt le óriási részvét mellett a kerepesi-temető halottas házából. Bucszutatót Feld Aurél mondott s a Városligeti Szinkör énekkara gyászdalokat énekelt. Vécsey Ervin huszárfőhadnagy állapotában javulás állt be, a mennyiben eszméletét teljesen visszanyerte, s beszélgethet látogatóival, a kik nagy számmal keresik föl a helyi orvosi kórházban. Sok bajtársa is járt ma a betegágyánál, a kik Zomborból érkeztek a fővárosba. A revolvergolyó valószínűleg az agyburok mellett megcsuszamlott, s így nem okozhatott agysértést, a miért kezelő orvosainak véleménye szerint sebéből felgyógyul.

— **Házasságok.** Récey Odön, budapesti banktisztviselő, az aradi Weitzer-féle waggongyár volt hivatalnokja jegyet váltott Hansély Irénke kisasszonnyal Ujpesten.

Jäger János aradi kereskedőségét pünkösöd másodnapján vezeti oltárhoz Munkácsy Lajos leányát, Munkácsy Juluskát.

— **Idegének adója.** Budapest főváros törvényhatósága átiratot küldött Arad közönségéhez s felhívja ebben, hogy pártoló felterjesztéssel támogassa azon felirátát, melyet a képviselőházhoz a hazánkban állandóan nem lakó, de itt jövedelmet élvező birtokosok megadóztatása tárgyában intézett.

— **A Kossuth-nóta története.** Egy volt negyvennyolcas honvéd érdekesen írja le a Kossuth-nóta keletkezésének történetét. „Kossuth, ugymond, Cegléden, a városháza előtt híres beszédet tartotta. Azt az asztalt, mely emelvényül szolgált, a ceglédi városbázán ma őrzik. A beszéd hatása alatt a vidék ifja és öregje katonáknak akart lenni. Sem a nagyon öregeket, sem a gyerek embereket nem akarta bevenni a sorozóbizottság. De a jelentkezők nem tágitottak, ők honvédek akartak lenni. Erre azzal utasították el a gyermekembereket, vagy a nagyon öregeket hogy várják meg a Kossuth újabb üzenetét, akkor az összes jelentkezőket mind besorozzák, mert akkor „mindnyájunknak el kell menni.“ Ezt az elvisszautasítást tartalmazza a Kossuth-nóta versének idézett része. Maga a szöveg egy régebbi nótára a Kossuth ceglédi beszédét követő lelkesedés hatása alatt keletkezett.

— **A Mont-Pelée háborog.** A Mont Pelée, mely tavaly Martinique szigetét tönkre tette, mint a távirója jelenti, ismét és veszedelmesen háborog. Erre való tekintettel a sziget kormányzósága elrendelte, hogy a sziget északi részét egészen kiürített.

— **Bokréta-ünnep.** Az Andrányi-féle nagy vasraktár építkezésénél régi szép szokáshoz híven ma tartották meg a bokréta-ünnepet. A csaknem másfél száz munkás sereg ünnepi szónokai lelkesen éltették az építető Andrányi Károlyt és családját, valamint a tervező és művezető Steiner József műépítést. A nagylelkű építető minden egyes munkást szép pénzajándékkal és szivarokkal jutalmazott meg.

— **Nagy erdővétel.** Néhai Rudolf trónörökös egykori kedvenc vadászterülete a görgényi erdőbirtok, mint értesülünk, rövid idő múlva kiirtásra kerül. Az óriási kiterjedésű erdősegeket megvásá-

rolta 3 millió 800.000 koronaért a budapesti Goldfinger és Teplánszky nagy fakeskedő cég. Az új erdőbirtokosok nagy fűrésztelepet létesítenek Görgényben.

— **Tanulók kirándulása.** Az ujszentannai áltami polgári fiúiskola 30 tanulója Berczy Lajos és Lukay Mihály tanárok kíséretében az Al-Dunára öt napra terjedő kirándulásra indult e hó 30 án.

— **Megszökött plébános.** Turóc-Szent-Mártonból írják: Hegyi János handlovi r. k. plébános hitelezői elől kiszökött Amerikába. Előbb betegséget színelve, hat havi szabadságot kért, melyet arra használt fel, hogy gazdaszonyával együtt a tengerentúltra szökjék. Utravalóul a költségek fedezetére 8000 korona kölcsönt vett fel a templom pénztárából, melyet azonban, mivel Amerikából azt írja, hogy Handlova őt többé nem fogja látni, aligha szándékozik visszafizetni.

— **Halálozások.** Robitsék Sándor miniszteri tanácsos, a magyar államvasutak aligazgatója, mint Budapestről táviratozzák, ma meghalt. Robitsék hosszabb ideig a máv. aradi állomásának főnöke volt s Aradról is nősült.

Lázár Jankovics Rózsi néhai Lázár M. gör. k. lelkész leánya, tegnap este hosszú szenvedés után Aradon meghalt. Az elhunyt holnap temetik a Halász-utcai gyászházban.

— **Rablás egy aradi korcsmában.** Zsiván Koszta kurticái lakostól tegnap délután Máik Zusénának Hal-tér 1. szám alatt levő korcsmájában elloptak 250 korona pénzt. A káros délután hat óra tájban a Haltéren őrtálló 32-es rendőrnek jelentette a lopást, ez telefonon értesítette a bünyügyi osztályt s onnan Szeptekovszky Teofil rendőrtiszt Mátyás János, Valenta József, Rónai István és Kondor Ferenc detektivekkel ment ki a kétes hírű korcsmában a vizsgálat megejtésére. A rendőröknek még tegnap délután sikerült elfogni a tetteseket; a tolvaj, Máté Vazul, az orgazdák pedig Lingurár György, Nikolovics Illés és Bosnyák Mirku. A tettesek egymáson kiadták s különösen terhelően vallottak Máik Imrénre és Bosnyák Mirkucra, aki a korcsmárosné állandó házi barátja. Máté beismeri a lopást, bevallotta, hogy Zsiván Kosztát leittatták, borába pálinkát, sörébe pedig rumot öntöttek a mikor Zsiván már tehetetlen volt magával, kirabolta. Máté Vazul volt a tolvaj, a 250 koronát átadta Bosnyák Mirkunak, aki abból tíz-tíz koronát adott Lingurárnak és Nikolovicsnak, negyven koronát Máténak, a tettesnek, a többit pedig megtartotta magának. A bünyügyi osztály előtt most folyik a tolvaj-banda kihallgatása.

— **Beszámoló a leányok színelőadásáról.** Simon Karolin polgári leányiskolái igazgatója az alábbi sorok közlésére kért meg bennünket: Növendégeim folyó hó 24. és 25-én megtartott jótékony célú előadása nyilvános volt, ezért az elért anyagi eredményt is nyilvánosan óhajtom elszámolni. Az első nap bevétel 778 korona, a másodiké 421'80 korona s így az összes bevétel 1207'30 koronát tesz ki. A két előadás összes kiadása 464'30 korona, a tiszta bevétel 743 korona. Ebből a napi bevételek arányában 200 korona a róm. kath. templom céljaira esik, az intézet segélyalapjának gyarapítására pedig 543 korona maradt. Hálas köszönetet mondok ezúttal Faiz Jakab urnak a zongora díjtalan átengedéseért, Polgár Sándor urnak a gondos, körültekintő rendezésért, Genda László pinztaáros urnak a jegyek árusítása körül szíveseget.

— **Kossak József császári és királyi udvari fényképész műtermében mind a két ünnepnapon az időjárásra való tekintet nélkül reggel 8 órától délután 6 óráig eszközöltetnek fénykép felvételek.**

— **Adomány.** Dr. Czédly Károly ur, özv. Györfi Andrányi Károlyné szül. Tömörly Josefina urné ó nagysága, örökös. tb. védőasszony útján, az Aradi polgári jótékony négyzetnek tíz frankot adományozott, mely adományért hálas köszönetet mond Urbán Ivánné egyleti fővédőasszony.

— **Orpheum társulat Aradon.** Az Elite-kávéházban több napra terjedő előadást rendez egy fővárosi elsőragu orpheum-társaság Back S. igazgatása alatt.

— **Félemelet titka.** Az új templompületben az üzletek Aradon eddig kevésbé szokott ujtással gyarapodtak: a mezzaninnal, a nagy ablakkal ellátott félemeleti helyiséggel, amely kiegészítő részét, folytatását képezi a földszinti boltnak. Kohn József épület és műbádogos üzletében, a melyet izléses, gondos berendezése, a szakmájabeli nagy választék a templompület egyik legszebb bõltjává emelnek, a félemeleti helyiség egy részét, egy teljes minta-fürdőszoba berendezés foglalja el, amely bármely pillanatban alkalmazásba vehető. A félemelet ez érdekességét a nap bármely szakában bárki megtekintheti, s egyben gyönyörködhetik a vízvezetékli, konyhaberendezési, háztartási cikkek, jég szekrények, kocsilámpák stb. nagy raktárában.

— **Birtokcsere.** Hidvéghy Antal eladja az aradi 2055. sz. tjkvben felvett Demeter-utcai 30. sz. házból az őt illető felerészét 2525 koronáért neje Hollós Juliának. — Novák György eladja az aradi 5034. számú tjkvben felvett szántót 1400 koronáért Lucsán Tódor és neje Boksa Arának.

— **Minden nőnek tudnia kell,** hogy a párisi és bécsi kiállítás arany éremmel kitüntetett Balassa-féle valódi angol Ugorkatej azonnal eltűntet szepilót, májfoltot és mindennemű tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörű üdeséget, fiatalságot kölcsönöz, kár tehát várni, mindenki vegye meg még ma. Ara 2 korona, hozzá való ugorka szappan 1 kor., 3 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1.20 és 2 kor. Kapható Balassa Kornél gyógyszerházban Temesvár, Aradon Vojtek és Weisz uraknál, Krausz Elemér és tarsi drogueria üzletében, Földes Kelemen gyógyszerházban, Tábor Gyula gyógyszerházban Pécskai-ut 18. sz., ahonnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék Balassa féle ugorkatejet kérni.

— **U Tátrafüred látogatottsága évről évre nagy emelkedést mutat, s ennek következtében a főidényben gyakori a lakás szükség.** Ezen hiány pótlására épül most U-Tátrafüreden egy nagyszerű 120 szobás Hotel, mely a legnagyobb kényelemmel lesz felszerelve és berendezve. Ezen nagyszállóda már a jövő év tavaszán átadatik a közhasználatnak. A tátra turisztika is kezd élénkülni, a hegyi kirándulások kitűnően iskolázott vezetőkkel épen most nagyon élvezetesek és érdekesek midőn a hóval borított hegycsúcsok elragadó változatosságot adnak a tájéknak. A tavaszi és őszi idény élénkítésére a fürdőigazgatóság évek óta nagy áldozatot hoz, a mennyiben május, június és szeptember hónapokban egy heti teljes pensió elsőrendű lakással és jó ellátással összesen 36 koronába kerül személyenként. Az ujonnan megjelent prospektust kívánatra szívesen küldi a fürdőigazgató.

— **Porter finom divat cipőt.** A cipő osztály jelenleg minden tekintetben a legtökéletesebb választékot nyújtja. Férfiak, hölgyek és gyermekek részére számos tavaszi cipő újdonság érkezett, különösen a fekete és színes zsevő árú nagy tetszésnek és kelendőségnek örvend. A cég elvül tüzte ki magának, hogy olcsó és előzékeny kiszolgálással állandó vevő közönséget teremtett cipő osztályának. A hölgyközönséget a különösen érdekli a nagy választék ujonnan érkezett bluzok, napernyők, harisnyák, szalmakalapok, zsebkendők és fűzőkből. Természetes hogy 10 korona vásárlásnál még mindig életnagyságu fényképet kap minden vevő (bármely kis arckép után) csupán a díszes papírkertért térítendő meg 3 korona.

— **Dentolin fog-oróme** a legkedveltebb fog-ézipítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **T. Üzletfeleink** szíves tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— **Orvendetés dolog,** hogy a közönség felvilágosodottsága mellett csak jó árú érvényesülhet. Erre támaszkodva, mint tősgyökeres magyar gyáros ajánlom a legújabb módszer szerinti, modern berendezésű gyárban készült kitűnő parmai ibolya szappanomat, mely a frissen szedett ibolya gyöngéd, kedves illatával bír, a bőrt finomítja és üdíti. Rendkívül szelíd hatásánál fogva a legérzékenyebb arc-bőrök is nagy sikerrel használják. Minden külföldi szappant háttérbe szorít. 1 drb. 80 fillér, 3 drb. 2 korona 20 fillér. Készítője: Szabó Béla gyógyszerész, pipere-szappangyáros Miskolcon. Raktár Vojtek

és Weiss drogueria és parfüm-nemű nagykereskedésében Aradon.

—x— Fontos háziasszonyoknak. A vegyileg tisztára „Kaiser Borax” egy olyan segédeszköz a hölgyek kezében, amely a test, bőr, és az egészség ápolásánál, valamint a háztartásban könnyű folyóvízben csaknem nélkülözhetetlen. A Kaiser Borax mint arcszépítő szer rendkívül becses, hygienikus szempontból a sebek kezelésénél, meleg fürdőknel, a száj-, fog- és hajápolásnál, lábizzadásnál, valamint fertőtlenítő szer jön figyelembe. Határtalanul hasznos azonban a háztartásban ezüstmű, tükör, szőnyeg, szóval minden szoba és konyhatárgyak tisztításánál. Vételnél hangsúlyozni kell, hogy valódi Kaiser Boraxot kérnek piros dobozban, s csomagolatlant nem kell elfogadni. A Kaiser Borax Mack-Henrik Uklm a D. cég különleges készítménye, Ausztria-Magyarországon Gottlieb Voith Bécs, III. 1. cég által szállítatik. Minden dobozban egy kis kanál és kimerítő használati utasítás van mellékelve, mely a Kaiser Boraxnak, mint szépítő, gyógy- és tisztító szernek sokoldalú használhatóságáról tesznek bizonyosságot.

—x— Amerika nagy nyári mulató-kertben a pünkösdi ünnepeken Nagy Károly hírneves zenekara fog játszani. A tisztelt közönség kényelméről minden tekintetben gondoskodva van. Kényelmes nagy fedett szalagok. Izletes ételek és italok. Valódi kőbányai sör, Mésztróvics féle asztali és rizlingi borok. Szabott árak. Számos látogatást kér tisztelettel Steigervald Gyula, vendéglokos.

A gáji gyilkos-örült.

(Szabadszóra helyezett elmebeteg.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

Az aradi törvényszék vizsgálóbírája, Nyíró Géza dr. ma szabadszóra helyezett egy hosszabb idő óta fogságba ült vizsgálati foglyot, mert megállapították róla, hogy elmebeteg, beszámíthatatlan állapotban követte el tettét s így büntetőjogilag nem üldözhető.

Juhász István gáji földmives a folyó év január hó 11-én fején megszúrta Papp József gáji földmiveset, aki a kapott sebébe belehalt.

Az ügyészség megkeresésére a rendőrség nyomban letartóztatta a gyilkost, akit aztán vizsgálati fogságba helyeztek. Megindult a vizsgálat s hamarosan véget is ért. A vádlott mindent beismer, csak arról nem tudott beszámolni, hogy miért követte el tettét. Nem volt ellenségeskedésben avval, akit meggyilkolt, de az áldozat a gyilkosságot megelőzőleg sem szolgáltatott reá alkalmat, hogy Juhász megharagudjék reá.

Az ügy mindazonáltal a februári esküdtészek elé került, s a főtárgyaláson Csédy Károly dr. védő, mivelhogy a gyilkosságnak semmi motívuma nem volt, a vádlott elmebeli állapotának megfigyelését kérte.

A törvényszék a védő kérelmének helyt adott és elrendelte Juhász orvosi megfigyelését. A két aradi törvényszéki orvos megfigyelte a vádlottat, de ennek elmebeli állapotára vonatkozólag eltérő véleményen voltak. Az egyik szakértő véleménye az volt, hogy Juhász teljesen beszámíthatatlan, míg a másik azt mondta, hogy a tett elkövetésekor korlátolt beszámíthatóságu volt a vádlott.

Mint hogy ellentmondók voltak a vélemények, az ügy az igazsági orvosi tanács elé került. Ettől ma érkezett le Aradra a döntés, melylyel az igazságügyi orvosi tanács Juhászt elmebetegnek, vagyis teljesen beszámíthatatlannak nyilvánította.

A döntés vétele után Nyíró Géza vizsgálóbíró nyomban szabadszóra helyezte Juhászt. Az ügy mégis tárgyalásra került, még pedig a juniusi ciklusban, mert a meggyilkolt Papp anyja a vádat, melyet az ügyészség eljuttat, mint pótmagánvádló veszi át.

Az aradi bakák szölgője.

(Adakaléi kalandok.)

Arad, május 30.

Akit az Al-Duna tájkára visz az útja, nem jön onnan vissza, anélkül, hogy Adakalét ne látna volna. De mit is felelték különben az al-dunai utas, azokra a kérdésekre, melyeket feltétlenül mindenki felad neki, ha visszatértekor elfogja.

— Volt Adakaléban?

— Beszélte Kossuth Lajos csónakosával?

Ha azt mondja: igen, úgy még megtoldják a kérdést:

— El még az öreg?

Azután meg:

— Vett bosnyák dohányt?

— Lefátyolozottan járnak a török nők?

S mert úgy járnak és nem látni az arcukból semmit sem, hát igen természetes még a további kérdés:

— Szépek, ugye?

Ha a szerencsétlen al-dunai utas aradi, úgy nem végeznek vele ilyen könnyen. Felelnie kell egyebire is:

— Mit csinálnak a katonák?

Ennek a speciális aradi kérdésnek az a nyitja, hogy a kis török szigeteket az aradi házierecik vendégek őrzi. Hogy mit őrizzek rajta, azt nem tudják. De azért hasznos ez a kékedés: a bakákna a lét problémáján kívül van egyéb foglalkozásuk is.

Tegnap történt, hogy én is találkoztam egy ilyen al-dunai utassal. Természetes, hogy bosszúból feladtam neki mindazokat a kérdéseket, melyeket hozzám intéztek hasonló esetben. Az én utasom nem volt olyan, mint a többiek.

— El még az öreg? — kérdeztem tőle, mikor már kijelentette, hogy találkozott a történelmi csónakossal.

— Igen, el még az egész cég.

— Hogy érti ezt?

— Elmondom. Nekem az a gyanum, hogy a „Kossuth csónakosa” egy öreg cég. (Fondé en 1849.) Az alapítója régen meghalt már, s most csak az üzlettulajdonos utódok élnek a történelmi nevezetességből.

Dohányt nem vett az emberem, mert azt Ba-jorországból viszik oda. Török papucset sem vett, mert azt meg Bécsben csinálják. Az aradi bakákat azonban látna. Beszélte is velük.

Mikor a ronda, piszkos házak, a fátoly nélküli járó csunya asszonyok köréből már nagyon haza kíváncsított, az útja derős, tiszta képhez vezette. Közel a dunai kikötőhöz szépen rendezett szőlőskert-hez jutott. A friss, tavaszi földet egy csomó ember turta, mások meg guggoló helyzetben a szőlőtök-eket kötöztették. Közelebb ment s osodálkozva látta, hogy katonák. A képük olyan, mint az otthoni embereké, a parolijuk szürke. Nini, ezek aradi bakák!

— Adjon isten jó napot katonák!

— Adjon isten.

— Mit csinálnak?

— Szőlőt kötünk... Meg haza gondolunk...

Beszédbe ereszkedett velük s az aradi fiuknak ragyogott az arcuk az örömtől, hogy földit látnak.

— Miért dolgoznak, úgy sem esznek maguk abból a szőlőből. A következő trup fog majd szüretelni.

— Azoknak is savanyu lesz ez a szőlő — mondta a felügyeletet végző őrvezető — mert a termést be kell szállítani az aradi várba, a ménezseba.

Mikor végig kezezt az emberem egy pár csillagos katonával, az egyik a „briestáskájából” levelet vett elő.

— Ha meg nem sértem, vigye ezt a levelet haza az ur és küldje el akinek szól. Nagy lesz az öröme a Verusnak...

Atvette a levelet s ez volt a boritékjára írva:

Bara Verusnak

szeretettel Sajját

kezejibe

Arad Városban

lakik 7-edik szám.

— Itt a levél nálam — fejezte be beszédét az utasom — s Aradon vettem észre: nincsen rajta az utca. Bizony isten boldogtalan vagyok s talán rá szánom magam, hogy még egyszer elmenjek a piszkos Adakaléba, megkérdezni a katonát: hol lakik a Verus, akinek ez a szerelmes irás szól.

Boros Dezsóné és Marconi.

(A volt menyasszony bánata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 30.

A párisi lapok romantikus történetéről irnak mélynek főszereplője Marconi Vilmos, a híres olasz feltaláló volt menyasszonya.

Marconi még mielőtt hírvévre tett szert, eljegyezte magát egy miss Holmann nevű fiatal amerikai hölgygyel, akinek családja azonban keresztülvitte, hogy a lány „az ismeretlen olasz”-szal szakított. Később azután Budapesten egy magyar grófhhoz ment nőül. Most azonban, hogy a szeretett férfi híressé lett, a grófnő el akar válni a férjétől, hogy vissza térjen Amerikába, ahol egy napon signora Marconi óhajt lenni.

A lapok hozzáfűzik még ehhez, hogy a történet Bismarck esetére emlékeztet, aki egy falusi nemes kisasszonyt kért meg, de kosarat kapott. A kisasszony kijelentette, hogy természete megkívánja a fényes életet, s nem akar Schönhausenban vagy másvalahol tengődni. Bismarck megvigasztalódott Pattkammer Johannával és a „fényes életű” nemes hölgy neje lett egy tisztnek, aki mint nyugalmazott őrnagy halt meg, míg a felesége sokáig élt még, s szemmel kísérhette elutasított kéréjének példátlan pályafutását. Eddig a párisi lapok közlése.

A Marconi-féle történetbe aradi vonatkozások is belejátszanak. A francia ujságok híradásával szemben ugyanis az igazság az, hogy Helmann kisasszony, a kosarat adott amerikai lány nem egy budapesti grófnak, hanem Boros Dezső aradi származású aradi kereskedőnek lett a felesége.

Boros Dezső két évvel ezelőtt hosszabb ideig Amerikában tartózkodott, és ott ismerkedett meg mostani feleségével. A fiatalok egy, másba szerettek és rövid idő múlva meg is tartották esküvőjüket Londonban.

Most Budapesten laknak, Borosnét mint kiváló sports ladyt ismerik a fővárosban, s különösen a turfon jó hangzású neve: ő tartja ez idő szerint a leggazdagabb versenyistállót. Azonkívül, boldog házasságban élő nő, s eszeágában sincs busulni Marconi után.

A felsőbb leányiskola.

(Új osztályok megnyitása.)

Arad, május 30.

Az Aradvárosi által segélyezett magán felsőbb leányiskolában f. é. szeptember hó elején az első, második, harmadik, ötödik és hatodik osztály nyílik meg. Az intézet nyilvánossági joggal bírván, a tanulók államérvényes bizonyítványt kapnak; az ötödik és hatodik osztály tanulói azonban egyelőre magántanulóul tekintetnek, kik Aradon tesznek vizsgálatot.

A felsőbb leányiskola főcélja művelt, a női élethivatáshoz tartozó ismeretekben jártas, a jelenkor igényeinek megfelelő műveltséggel bíró nőket képezni, kik akár mint kenyérkeresők, akár családi élethivatásukban feladatuknak megfelelően képesek. Ily szempontból az intézet kiváló súlyt fektet a modern idegen nyelvek (német, francia) és kézügyességek (rajz, kézimunka) tanítására. A többi tantárgy tekintetében pedig, az iskola középiskola lévén, a tanterv szoros egyezést mutat a fiuközépiskolával, főleg a gimnáziummal.

Az első osztályba a növendékek negyedik elemi osztályu bizonyítvány, vagy felvételi vizsgálat alapján vétetnek fel. A második és harmadik osztályba beíratkozhatnak azok, kik megfelelő alsóbb osztályu bizonyítványt, vagy kellő előkészültséget és kort mutatnak ki. Az ötödik osztályba léphetnek azok, kik a polgári leányiskola negyedik osztályát sikerrel végezték.

A felsőbb leányiskola hatodik osztályából a tanuló a tanítónképek harmadik évfolyamába

vétetik fel, azonban néhány tárgyból különbözeti vizsgálatot kell tennie. E tárgyak tanításáról az igazgatóság gondoskodik.

A felsőbb leányiskola célja nem az, hogy nő-tudósokat képezzen, nem is akartohát rendszeres gimnázium lenni. Mindazonáltal a kiválóbb tehetségűeknek, az arra való képességgel bíróknak, kik a felsőbb leányiskola hatodik osztályának befejezésével még két gimnáziumi osztályt és hosszabb évekre terjedő egyetemi tanulmányt végezni kívánnak, az intézet módot akar nyújtani, hogy az egyetemre előkészülhessenek. E célból az ötödik és hatodik osztály kapcsán a latin nyelv tanításával, gimnáziumi tanfolyamot is szervezünk, külön tandíj nélkül, melynek végeztével a tanuló a gimnázium hetedik osztályába jelentkezhetik felvételi vizsgálatra.

A női felügyeletet minden osztályban külön, egy — a miniszteri rendelet értelmében — polgári iskolai oklevéllel bíró tanító nő gyakorolja.

Tandíj az első, második, harmadik osztályban évi 120 korona, mely havi részletekben is fizethető; beiratási díj: 20 korona. Az ötödik és hatodik osztályban a tandíj évi 200 korona, mely szintén havonként is fizethető. Beiratási díj: 10 kor.

Az intézettel kapcsolatos internátusban vidéki jelentkezők évi 600 korona ellátási díjat fizetnek. A zongora tanításért évi 100 korona külön díj fizetendő. Az internátusi díjak havonként is fizethetők. A növendékek a legmondosabb nevelésben és ellátásban részesülnek s főleg a francia és német társalgásban gyakorlatot szereznek. Az internátus igazgatója és vezetője özvegy Sváby Pálné szül. Turtsányi Gizella. Minden, az intézetre vonatkozó közelebbi felvilágosítással akár személyesen, akár levélimel az igazgatóság készséggel szolgál.

Az intézetet a városi iskolák tantermeiben van elhelyezve, de a t. szülők kényelmére való tekintettel jelentkezhetnek az intézeti internátus irodájában: **Bákóci- és Hasszinger-utca sarka** I-ső emelet (a Porter-bazár átjárójával szemben, Róth-féle ház) d. o. 11-1 óráig és délután 4-6-ig; vagy bármikor az igazgató magánlakásán: **Lázár Vilmos-utca Földes-ház, II. emelet.** Dr. Somogyi Gyula, igazgató.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kiváncsi asszony. „Rip van Winkle“ megtoldását, mint már említettük, Párisban eszelték ki s Zilahy vendéjátékával mutatták be a budapesti Népszínházban. A felelevenítés új attrakciót hozott magával, a negyedik részt, melyben Rip újból megiffjodik. Talán ennek a kedvéért elevenítették fel a darabot, pedig őszintén mondva, a régi befejezés, a husz évvel megöregedett Rip bánatos kitörése, a való megismerésében a lemondás nagyszerűsége sokkal poetikusabb, bájosabb és a regényesség naiv meséjének is sokkal inkább megfelelő, mint ahogy megoldja az új attrakció. Ez a rész a naiv regényességbe bizonyos modern vonásokat hoz bele, amelyek kiközlentik képzeletünket a mesevilág tündéres léghöréből. Az ekkép megtoldott Rip-et értesülésünk szerint még a nyári szezonban színre hozzák Aradon is.

Erdész. Hogy történt-e felségsejtés, azt a bíróság van hivatva megállapítani. Ebben az esetben valószínű, hogy megállapítják.

F. I., Arad. Tökéletesen igaz van, de hagyjuk most már a kisjénői versenyeket. A buffet elteni panaszaikat méltóztatásuk tudomására hozni a versenyintézőségnek, a mely jövőre bizonyára intézkedni fog, hogy minden visszaélésnek, tulkapásnak eleje vessesek.

K. K. Világos. 1. A fogadást ön nyerte meg, mert Zselénski Róbert grófnak tényleg van főrendiházi jogosultsága. 2. Papp I. János aradi román püspök főrendiházi kinevezését még nem hozta a hivatalos lap. A többi új püspököt igen.

Első aradi egyedüli szakszerű mosó és tisztító müintézete, összes házi ruháknak mosását, legolcsóbb egyeségi árak és kezeség mellett elvállalok.

A nyaraló és fürdőző

közönség szives figyelmébe!

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy **60,000 kötetes** **Kölcsön Könyvtáramba**

a következő újdonságok érkeztek:

Magyarban: Amica: A sors játéka, Sas: Én vagyok az élet, Korányi F.: Serédi Gábor, Corelli M.: Földi hatalom, Vértesi A.: Innen-onnan, Herczeg F.: Andor és András, Bródy S.: A nagy regény alakjai, Dózsa E.: Cine Mintye, Rákossy V.: Kóborlások, Goldos P.: Donna perfecta, Az apáca, Rostand E.: A sasfiók, A regényesek, Tardos Vidor: Nero anyja, Daudet A.: Sappho, Bársony I.: A rab király szabadon, May K.: A vörös lovag, Sienkievics H.: Polgár és nemes, Gorkij M.: Nyomorból a halálba, Szegény emberek, A hajléktalanok, Knut Hamsun: Ehség, Conan Doyle: A vörshajruak szövetsége, A mérnök hüvelykujja, A kings-gylandi rejtély, Zola E.: Igazság, X.: Oj wie kóser! (Adomák.) Tolstoj: A házasság regénye, Zöldy: Bűnös emberek, Varságh: Ibo-lyák, Ego: Média szenvedései, Pemberton: A kronstadti kém, Jakab O.: A jövővények.

Németben: Lie B.: Nordwärts, Zola: Wahrheit, Runkel: Prinz Johann, Walter M.: Im Netz gefangen, Bendler G.: Das starke Geschlecht, Nieman A.: Der Günstling des Fürsten, Gorkij M.: Rain u. Artem, Braun W.: Umsonst gelebt, Georgy E.: Aus Leidenschaft, Ballestrem: Blätter im Winde, Becker: Der Karfunkel, Zobelitz: Die ewige Braut, Beurget Pastelle, Crocker B. M.: P. PC., Bernhard M.: Ein Götzenbild, Eschtruth Nataly: Osterglocken, Strunk F.: Die Geschichte der armen Lore, Belot: Denkwürdigkeiten eines Ehemannes, Skowranek R.: Das rothe Haus, Döring Fritz: Deutsche u. polnische Liebe, Hunt Videt: Kein Herz, Paradowszka: Die Stimme des Blutes, Red E.: Auf halben Wege, Westkirch L.: Geschichte an der Nordkante, Cotta I.: Ehefalter, Prinzessin Namenlos (Louise), Alberti C.: Die Rose v. Hildesheim, Geyerstam: Die Comedie der Ehe, Land Hars: Bands.

Kölcsön díj havi 1 korona 20 fillér vagy kötetenként 8 fillér.

A könyvek ujak és tiszták. Vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

Egyben bátorodom a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani

30,000 kötetes **zenemű-kölcsöntáramat,**

melyben a legújabb zeneművek is megjelenésük után azonnal kivehetők.

Zenemű kölcsöntári díj 1 óra 2 korona, vagy hangjegyenként 20 fillér.

247 oldalas, teljes zenemű kölcsöntári jegyzék ára 40 fillér.

Pontos kiszolgálás.

Kerpel Izsó

könyv-, zenemű- és papír-kereskedése, anti-quariuma, könyv- és zenemű kölcsöntára **Aradon, Andrássy-tér 20. sz. (Fischer Elíz-palota.)**

Városi és megyei telefon: 385.

NAPIREND.

Május 31. Vasárnap. Róm. kath. naptár: Pünkösdvasárnap. — Protestáns naptár: Pünkösdvasárnap. — Görögkeleti naptár (május 18.): Dénes és társai. — A nap két 3 óra 51 perckor, nyugszik 7 óra 31 perckor.

Bettelheim K.

Telefon 184. ARAD. Telefon 184.

Aulich Lajos-utca 2. sz.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11½—12½ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1½—2½ óráig; vasárnap és ünnepekön zárva. Helyiség: Kreklye-museum helyisége mellett ülőterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hnyhe, eső, zivatarok.

Május 31. Az aradi közműves egédmunkások önképző egyesületének majálisa (Csálal erdő.)

Junius 1. Az aradi dalegyet népi ünnepélye (Városliget)

— A gyorok önkéntes tűzoltó-egyesület jubileuma. — A pankotai kereskedő ifjuság táncvigalma (Fehér Kereszt.)

— A magyar szent korona országai vöröskereszt-egylete új szent-annai fiókjának hangversenyyel egybekötött táncvigalma (Zimmermann-vendéglő) — Az aradi iparosifjak önképző-egyesületének junálisa (Csálal erdő.) — A péceli iparos dalegyesület műkedvelői előadással egybekötött táncvigalma (Heller-szálloda.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Fizetése képtelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetése képtelenségekről tesz jelentést: Schwarz H. és társa kereskedőcég **Bonyhád.** — Kellner Samu kereskedőcég **Csákány.**

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 30.

Délibeszed. Buzakinát mérsékel, vételkező gyöngy. Nyugodt irányzat mellett 18,000 métermassza került forgalomba, változatlan áron. Egyéb gabonakemek változatlanok. Időjárás esős.

Heti behozatal 148,000 métermassza.

Kétbeszed. Berlin 1 magasabb, Páris 15-el olcsóbb.

Zárhat 12 órakor:

Buza májusra	7.57— 7.58
Buza októberre	6.58— 6.59
Rozs májusra	5.46— 5.48
Rozs októberre	4.31— 4.32
Tengeri májusra	6.31— 6.32
Tengeri júliusra	12.40—12.50
Repece augusztusra	

Zárhat 5 órakor:

Buza májusra	7.56— 7.57
Buza októberre	6.58— 6.59
Rozs májusra	5.46— 5.47
Rozs októberre	4.31— 4.32
Tengeri májusra	6.34— 6.35
Tengeri júliusra	
Repece augusztusra	

Zárhat 5 órakor:

	korona
Osztrák hitelrészvény	666 25
Magyar hitelrészvény	731.—
Leszámtolóbank részvény	453 50
Rima-Murányi vasmű részvény	470.—
Osztrák-magyar államvasút részvény	681.—
Eözüti vasút	611.—
Városi villamos vasút részvény	312 50

REGÉNY-CSARNOK.

Klára grófnő.

— Francia regény. —

Fordította: **Ritt Gyula.**

[35]

(Vége.)

Amint a hintó a gróffal és grófnővel tovább haladt, az ünneplő tömeg csodálkozva nézte azt a másik kocsit, amely az elsőt, az emberek nagy sokasága miatt, jó távolból követte. Ebben a kocsiiban sokkal hangosabban, sokkal vigabban voltak mint az elsöben. Monticon hadnagy és fiatal arája, Clementine komtesz ültek a kocsi bensejében, velök szemben Richard gróf és Walter Agoston ur foglaltak helyet. A két tiszt kedélyes hangulatban tréfálgodott a tömeggel, míg az öreg Walter nem tudta a nép naiv öröme feletti gúnyos megjegyzéseit viszatartani. Clementine komtesz ezért tréfálgozva incselkedett vele, de az öreg párisi, csak nem tudta fékezni gonyolódását.

A tömeg-ujjongása, vig énekesz, felkösztetések, szónoklatok, harangzugas és mozsárlövések mellett haladt a menet a virágfüzerekkel,

A legdiszesebb különlegességek, **pi-perék, uj kelengyék, mosható férfi és női ruhák, függönyök legszebben** **és olcsón tisztítottak**

Az „Első magyar általános biztosító társaság“-nál 12.000 koronára biztosított, de ennél is többet ért épületeim leégvén, azokért csakis 2166 koronát kaptam tűzkártérítésül. — Ugyanezen pompás társaságnál életbiztosításom is van: mit remélhetnek utódaim?
Arad, 1903. február hó 15.

Paulik Pál.

PÖSTYÉN:

Kénes iszapfürdők. Budapesttől 4 óra.

Köszvény-, csusz-, ischias-, exsudatok-
orvosilag első helyen ajánlva.

Tessék prospektust kérni. Fürdőigazgatóság.

Iszap főlerakat házi kúrákhoz Aradon:

Földes Kelemen gyógyszerárában, Deák Ferenc-utca 11-12.

Dr. Kurtucz Valéria

orvosi gyakorlatát

Arad, Boros Beni-tér 13. szám alatt

megkezdte.

Rendel: d. e. 10-12.
d. u. 3-5.

A magyarországi

munkások rokkant és nyugdíj-egylet

tagjait tisztelettel értesitem, hogy egyletünk a „kisiparosok országos rokkant és nyugdíj egyesület“ ügyeivel, melyekkel a hazai lapok e napokban foglalkoztak, semmi néven nevezendő összeköttetésben nincsen.

A magyarországi munkások rokkant és nyugdíj-egylet szilárd alapon áll, pénzkezelése nyílt és biztos, zárszámadásait közlőnkben havonként teszi közzé. Vagyonunk kilencszázezer korona, mely hozzáférhetetlenül van elhelyezve. A fiókok száma 78. Taglétszám 24000 fő.

Egyleti helyiségünkben (Pécskai-ut 1. sz.) és elnökünknel (Forray-utca 2/c. sz.) bárkinek és bármikor — felderítések adása végett — rendelkezésére állunk.

Arad, 1903. május 30.

A magyarországi munkások rokkant és nyugdíj-egylet aradi fiók választmánya háztárolata folytán.

Wallfisch Károly

1237

elnök.

Hirdetések

Aradi Közlöny Naptára

1904. évfolyamára

már elfogadtatnak.

Az Aradi Közlöny előfizetői ingyen kapják és más uton meg nem szerezhető.

Hirdetési díj: egy egész oldal 40 kor., egy fél oldal 30 kor., egy negyed oldal 20 kor.

TENKE

Biharmegye.

Legolcsóbb és leghatásosabb **vasas fürdők egyike**, a női betegségek- és vérszegénységből eredő bajok gyógyítására. — Prospectust készséggel küld

1095

a fürdő-igazgatóság.

A legeredményesebb és a legolcsóbb gyógyszer minden betegség ellen a **valódi angol**

Elixir

1678. évben feltalálva

1. Utólerhetetlenül ható gyógyszer a tüdő és mellbetegségeknek, a catarrhust akadályozza, nyálkaoldó, a fájdalom köhögést enyhíti és megszünteti. 2. Torokgyulladás, rekedtség, valamint a nyak- és légzőszervek minden betegségénél kitűnően hat. 3. Minden lázt megszüntet. 4. Máj-, gyomor és bélbetegségeket, gyomorgörcsöt, hasmenést, szaggatásokat a testben meglepő gyorsan gyógyít. 5. Aranyeraf gyógyít, fájdalmait megszünteti. 6. Vért és vesét tisztítja buskomorogást elűzi, étvágyat és emésztést erősíti. 7. Fogfájásnál, lukas fogaknál, száj-
bűznél, száj és fogbetegségeknél, büffögesnél kitűnő szer. 8. Gilezta betegségeknek, eskornál csillapító szer. 9. Fej és fül-fájást megszünteti. 10. Biztos eredménnyel használó házi szer olcsó és teljesen ártalmatlan. **6 üveg 6 kor. 12. üveg 10 kor.** Ezer és ezer hályanyilatkozat.

Egyedül kapható:

Petrovits Miklós gyógyszerész droguistánál,
Budapest, IV Bécsi-utca 2. 1225

GERMANDRÉE

Porhanyós állapotban és tablettákban Francia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arcbrőnek egészséges és üde színt ad. 1900. évi Párisi Világkiállítás: **ARANYÉREM.** MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS. 1880 Vigyázat a bevásárlásnál.

ALAPITTATOTT 1892.

Hidegviz-intézet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy hidegviz-intézetemet Zrinyi-utca 5-ik sz. házból

Deák Ferenc-utca 2. Sebesy-féle házba május hó elsejétől áthelyeztem.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy kényelmesen berendezett fürdőm vízvezetékkel reggeli 5 órától esti 8 óráig a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll.

A hidegvizmód minden neme (Kneip-féle is) az orvosi rendelet szigorú betartásával nálam eszközölhető. Külön berendezett kitűnő hatású orosz gőzfürdő. Ezenkívül meleg kádfürdőkkel is rendelkezem.

A nagyérdemű közönség szives támogatását kérve,

Maradtam kiváló tisztelettel:

Posch Károly.

Ajánlunk ipar és háztartási célokra rostált darabos 111

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér;

bérmertve, házhoz szállítva, kétszer mosott, valódi porosz

kovács-kőszenet,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

elsőrendű szagtalan

fűtő kőszenet

100 kiló 3 korona 40 fillér;

ugyszinte darabos

légszesz pirszenet (koks.)

100 kiló 4 korona 20 fillér.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása végett fél napi időt kérünk.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

ártmány.

Feltűnést kelt

Magyar gyártmány.

a „Turul“ czipők olcsósága.

Férfi czipő
erős bőrből
3 fnt 50 kr.

Férfi fűzős
erős bőrből
3 fnt 80 kr.

Női czipő
tartós
2 fnt 25 kr.

Női fűzős
tartós
2 fnt 80 kr.

Női gombos
tartós
3 forint

Gyermek-
czipők
1 fntól kezdve

TURUL CZIPŐGYÁR RAKTÁRA,

Aradon, Andrassy-tér 4. Nádor-szálloda.

Borbás Lajos,

szobafestő és mázoló,

Arad, Weitzer János (volt Templom-utca 12.)

Ajánlja magát a nagyérdemű helybéli és vidéki közönség figyelmébe mindennemű szobafestő és mázoló munkák elkészítésére, u. m.: ereszést és fényezést a leggyorsabbtól a legdíszesebb kivitelig jutányos árák mellett.

Szeleld, pontos és lelkiismeretes munkák előállításáról a t. háztulajdonos és lakásbérlők biztosságnak. 358

MATTONI

ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE

Gyógyhely: Budapest, (Budán.)

Idény április 15-től — október 15-ig.

Kiváló gyógyhatással bír

női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos: Dr. POLGÁR EMIL.

Egészséges fekvés. Jutányos lakások. Jó vendéglő

Villamos-vasúti összeköttetés a fővárossal. 2678

800.000

koronát

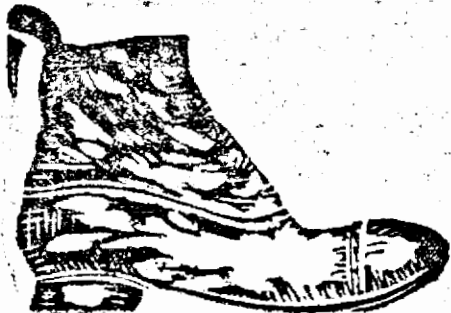
meghalad az az összeg, mit Arad évente idegen készítésű cipőért osztráknak, csehnek, morvának elfizet

és mit kap

? **=====** azért a **=====** ?

pénzért?

— Tessék megüzeni. —

Ilyen lesz, ha egyszer megázott, a bolti cipő, más szóval a bécsi rongy.

És a magyar cipész tengődik, munka nélkül. Esmélj magyar társadalom! Ha cipőt vásárolsz, gondolj magyar véreidre, kiknek, mert nincs munkájuk, nincs kenyerek sem.

Ha cipő kell, rendeljen magyar iparosnál!

A magyar cipésznél ilyen cipőt kaphat!

915

Ha pedig kész cipőt szokott vásárolni, vásároljon az

ARADI CZIPÉSZEK TERMELŐ SZÖVETKEZETÉNÉL,

Templom-utca, (Minorita-palota.)

Fiók-üzlet: Boros Béni-tér (Dengl-ház.)

Üzlethelyiségünket augusztus 1-től Andrássy-tér 22. (Hajós gyógyszer-tár mellé) helyezük át.

Deutsch Testvérek

divatáruháza Aradon.

A főtisztelendő minorita atyák új bérházából való átköltözködésünk folytán tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy a szabadság-téri nagy divatáruházunkba ö raktáron levő összes cikkeinket, u. m.: női és férfi divatkelmek, selymek, mosószövetek, ruhadíszek, függönyök, ágyterítők, vásznak és fehérneműk, továbbá nagy futó és ágyelő szőnyegek, női konfekció, valamint minden e szakmába vágó cikkek mélyen leszállított áron eladjuk.

A lezállított áron való eladás csak rövid ideig tart.

Teljes tisztelettel

Deutsch Testvérek

divatáruháza Aradon.

Kérje

ingyen és bérmentve

illusztrált árjegyzéket, mely több mint 500 ábrát tartalmaz

órák, arany-, ezüst-árukról és zenemű-cikkkekről.

KONRAD JÁNOS

Óragyáros és kiviteli ház Brűx 276. sz.

(Csehország.)

2721

Lehetővé tessék, hogy a szobák a mázolás alatt is használtasának, mivel a kellemetlen szag és a lassu, ragadós száradás, mely az olajfestékek és az olajlakknak sajátja, elkerültesik. Emellett a használata olyan egyszerű, hogy kold maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgygal feltörülhet, annélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni:

színezett szobapalló-fénymáz,

sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akár csak az olajfesték fedi be a pallót s egyáltalán nem ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi vagy új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást stb; van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallókra és parketkre, mely csupán fényt ad. Különösen parketre s olajfestékek már bemázolt egészen új pallókra való.

Csak fényt ad, ennélfogva nem fedi el a fémcsúrákat.

Postacsomag, körülbelül 35 négyzetdméter, (köt kö-zépnagyú szobára való) 5 fnt 80 kr., vagy 9 1/2 márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktárak vannak, ide küldendők. Minámázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldenek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cségre s a gyári jegyre, mivel ezt a több mint 1930. éve létező gyártmányt sok-félé utánozzák és hamisítják, s sokkal rosezabb, s gyakran a szélnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Christoph Ferencz, 1103

a valódi szobapalló-fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója,

Prága, K.

Berlin.

Főraktár Aradon: Steinitzer N.-nél.

BERGER-FÉLE GYÓGY-

KÁTRÁNY-SZAPPAN

gyógyi tekintélyek által ajánlván, Európa legtöbb államában napról napra általánosan elterjedt.

mindennemű bőrkütségek

ellen, nevezetesen idült pikkely-előidő, hosszú előidő kütségek, urynál-tón orr-rezesség, ótrár, fagydag, lábizzadás, fej- és arakülkorpá ellen. A Berger-féle kátrányszappan tartalmazza a fa-kátránymák 40% -t és minden egyéb, a keretkezelésben előforduló kátrányszappanoktól lényegesen különbözik. Idült bőrkütségekkel szemben alkalmasabb a kátrányszappan helyett a Berger-féle gyógy-kátrány-kénszappan.

A legújabb kátrányszappan az erősebb hatástalanságai

eltávolítására, a gyermekeknek valamennyi felbetegései ellen feltétlenül használatos, a megelőző és gyógyító szappan mindenképp használható szolgálat. 5817

Berger-féle glicerin-kátrányszappan

10% glicerin tartalommal és Rosen Háttal. Az összes lejárak használatos szolgálat. 5818

A többi Berger-féle szappanokhoz különösen kiemelendők Benzoe-szappan a bőr-összehúzó, Borax-szappan pattanások ellen, Carbol-szappan a bőr-összehúzó és mint legelőnyösebb szappan Berger-féle fenyő-terpén-szappan és fenyő-pinyev-szappan. Berger-féle glicerin-szappan a Benzoe-szappanéhoz (25 kr.) 5819

Berger-féle Petrosulfid-szappan

rossz orr, kiltás, bőrvizkettség és arcvörösség ellen (75 kr.), megelőző szappan igen hatásos.

Berger-féle kénes tejszappan

mitesser és arcképzés ellen. Tannin-szappan lábizzadás és hajkibőrtés ellen.

Berger-féle fog-pesztus tubuszokban

1. sz. rendszer fogaknak, 2. sz. dohányosoknak. Ára 30 kr., a legjobb fogtisztító szer. A többi Berger-féle szappanoknál illetéktelen utalunk a röpítetokra. Arany érem a párisi kiállításán 1900.

Tévedés vezetése elkerülésére végeztünk mindig a valódi régi bevált Berger-féle szappanok kérendők, az itt leírtaknál védejkéyre tessék figyelni és - minden számszó határtalan utánozás ellen - minden valódi Berger-féle szappan címkéje, va-lóságszék egy további jelölés az itt leírtaknál egyaránt a cégjelölést és a város nyomatban viseli.

Handwritten signature of J. Hellberg

Budapestben nagyban és kicsinyben kapható: 1003 Jozsef gyógyszer-tárban Király-sztr.,

Raktár Aradon: Guttori Földes Kelemen és Rozsnyay Mátyas gyógyszerész uraknál, és kapható az összes hazai gyógyszer-tárakban. 811

Aradi nyomda részvénytársaság.

Ajánlja
 kitűnően berendezett és
 jól felszerelt
NYOMDÁJÁT,
 hol mindennemű nyomdai
 munkák gyorsan és pontosan
 elkészíttetnek.

Báli meghívók,
 Tánczrendek,
 Belépti-jegyek,
 Esküvési és eljegyzési
 kártyák,
 Gyászjelentések,
 Üzleti körlevelek,
 Levélpapírok,
 Boritékok, stb. stb.

Méltányos árak!

Szép kivitel!

A legegészségesebb uri
 ruhák készülnek.

SUGÁR JÓZSEF

uri szabó üzletében

ARADON, SZINHÁZ-ÉPÜLET.

A legcsináltabb
 egyenruhák készülnek.

KOHN JÓZSEF

épület és műbádogos, csatornázási és vízvezetési berendező. ARAD, Andrassy-tér 13. sz.

TELEFON 333.

Hat kiállításon első díjjal, Páris 1883. állami

ösztöndíjjal kitüntetve.

A t. cz. közönségnek!

Bádogos-üzletemet a **minorita-templom** új épületében levő diszes, **mezzaninnal** és **földalatti raktárral** ellátott nagy helyiségben teljesen **ujjonnan**, a modern igényeknek megfelelően **rendeztem be**, és azt a szakmámba vágó **minden újabb készítményekkel**, a műipar legújabb cikkeivel felszereltem s mindezekből állandó, nagy választéku raktárt tartok.

MŰHELY: Batthyány-utca 32., saját ház. **TELEFON 321.** (Ugyanott egy vagy két tanuló felvétetik.)

Háztartási jégszekrények, ugyanazok **vendéglősök, hentesek és mészárosok** részére, legújabb és legjobb szerkezetűek, melyek **kevés jéggel kitűnően hűtenek. Vízvezeték- és fürdőszobaberendezések** elvállaltatnak, **helyben**, ugyszintén **vidékre** is.

Mindennemű ornament- és épület-bádogos munkákat, fedéseket, diszes manzard és tető ablakokat, toronyfedéseket elvállalok.

Avult edények újiból cinezése.
Kocsiámpa nagy raktár.

Konyhaberendezési cikkek
nagy raktára.

Magy. kir. Államvasutak.

15575—1903. A. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1904. évben szükséges vasuti talpfák, váltó és külön talpfák szállítását biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet:

a) mintegy 80.000 drb. 270 ctm. hosszú első rangu tölgy vagy bükk talpfa.

b) mintegy 630.000 drb. 250 ctm. hosszú első rangu tölgy vagy bükk talpfa.

c) mintegy 900.000 drb. 220 ctm. hosszú második rangu tölgy vagy bükk talpfa és

d) mintegy 2.800 köbméter éles élű tölgy váltó és küöntalpfa szállítására.

Kedvező árak mellett az a), b) és c) alatt érintett talpfák szállítása három évi időtartamra is biztosíthatik.

A szállításra vonatkozó részletes módokat magában foglaló „Ajánlati felhívás” valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál, az országos iparegyesületnél, a keresk. muzeum igazgatóságánál, valamint a m. kir. államvasutak üzletvezetőségénél megtekinthető és a m. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési (A. III.) szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73. sz. II. emelet 44. ajtó) kapható, hol a kötelező ajánlati űrlap is megszerezhető.

A pályázati feltételek kiegészítő részét képező általános és különleges feltételek a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál szerezhetők meg.

A szabályszerűen kiállított, ivenként egy koronás magy. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve és a borítékban ezen felirattal: „Ajánlat 15575—903. számhoz” ellátva, legkésőbb 1903. évi június hó 4-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetve posta útján oda beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5% a készpénzben vagy állami letétekre al-

kalmás értékpapirokban az ajánlatok benyújtására kitűzött határidőt megelőző nap déli 12 óráig az alulírott igazgatóság budapesti főpénztáránál leteendő.

Később benyújtott ajánlatokat, valamint az olyanok, melynek nem pontosan és nem a részletes módok betartása mellett tételek,

valamint az olyanok is, a melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétetett, nem vétetnek figyelembe.

Budapest, 1903. április hó.

A magy. kir. államv. igazgatósága.

(Utányomás nem díjazatik.)

Thiery A. valódi CENTIFOLIA KENŐCSE

legjobb szívó kenőcs, fájdalom csillapító és gyorsan ható szer, a behatolt idegen testcskéket megpuhítja s eltávolítja. Turisták, kerékpárosok, lovaglók részére nélkülözhetetlen. Postán küldve 2 tégely ára 3 kor. 50 fill.

Thierry A. gyógyszerháza az 5rangyalhoz, Prograd, R. hits-Sauerbrunn mellett.

Utáztatók visszatartandók, vigyázni kell a tégelyre égetett védjegyre.

Minden utazásnál vigyük magunkkal.

Központi raktárak: Budapesten: Török J., Zágrábban: Mittelbach S., Bécsben: Brády C. gyógyszerészeknél.

Turisták figyelmébe

ajánlom

„ANOSMIN”

nevű igen elterjedt készítményemet, mely megszünteti a láb izzadását, megóvja a lábat a feltöréstől, ami hosszabb gyalogolásnál vagy hegymászásnál nagy szolgálatot tesz.

Ugyancsak a turista urak figyelmébe ajánlom

„TABLOID”

készítményeinket,

a melyekből egy nagyobb kirándulásra a mellényzsebben lehet a legszükségesebb dolgokat, mint **fejfájás, gyomorrontás** stb. ellen, elhelyezni.

„Kötszer-Patron.” Egy darab 40 fillér. — Minden benne van, ami az első segélynyújtáshoz szükséges.

Kapható egyedül

Rozsnyay Máttyás gyógyszerházában

Arad, Szabadság-tér. 909

M. kir. Államv. üzletv. Miskolcz.

18178—1903. III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Garam-Berencze állomásán a vendéglői üzletre 1903. évi október hó 1-től számítható 5 évi időtartamra ezenel nyilvános pályázat hirdetetik.

A vendéglőt bére venni óhajtok felhívattak, hogy szabályszerűen bélyegzett, valamint kellő bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat folyó évi június hó 17-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak miskolczi üzletvezetőség titkári hivatalához e cím alatt: „Ajánlat a garam berenczei pályavendéglői bérletére 18178—1903. számhoz” lepecsételt borítékban térítvény mellett nyujtsák be. Az ajánlaton a névalírás két tanuval előttemezendő.

Az ajánlattevő köteles a miskolczi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál folyó évi június hó 16-án déli 12 óráig bánatpénzkepen 500, azaz ötszáz koronát készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni, mivel különben az ajánlat figyelembe vételni nem fog.

Takarékpénztári betétkönyvek nem fogadtatnak el.

Az ajánlattevőket ezuttal is figyelmeztetjük; hogy az étel és ital árjegyzékét a változott viszonyokhoz mérten újból fogjuk megállapítani.

A vendéglői bérletére vonatkozó feltételek a miskolczi üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (II. emelet 35. ajtószám) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

A magy. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül az ajánlati bérösszegre, szabadon választ-hasson.

Miskolcz, 1903. évi május hó 18-án.

Az Üzletvezetőség

(Utányomás nem díjazatik.)

Telefon 369. szám.

Telefon 369. szám.

Holtzer József

uri szabósága

Aradon,

Vörösmarty-utca 1. szám.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

**Női felöltők,
gallérok, köpenyek,
kabátok.**

1542

**Férfi, fiu, gyermek-
ruhák, felöltők
nagy raktára.**

Orias! választék, meglepő olcsó árban!

Cséplőgép és járgány tulajdonosok figyelmébe!!

Az 1898. XXVIII törvények értelmében minden **cséplőgép tulajdonos köteles** balesetknél az első segélynyújtáshoz szükséges kötszerekkel felszerelt

Mentőszekrényt

készletben tartani.

Mint hogy fenti rend let be nem tartása pénzbírsággal jár, saját jól felfogott érdekében ajánlom legkitünőbb szerekkel és jól zárható dobozzal ellátott

Mentőszekrényemet

Előírás szerint összeállítva, használati utasítással **5 frt.**
Hiányos mentőszekrények jutányosan kiegészítetnek.

Lábizzadás Hónaljizzadás

ellen kipróbál biztos hatású szer a **Hajós-féle**

Szárít!!!

HINTÓPOR

Szagtalanit!

(Tanno-salicyl comp.)

126

Ara egy doboznak 35 kr.
Fenti szerek egyedül kaphatók

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában
Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

A császári és baraczkai állami szőlőtelepek igazgatóságától.

739—903. szám.

Bor árverés.

A baraczkai állami szőlőtelep 1901. és 1902. évi termelésű borainak feleslege f. évi június hó 16-án árverés alá bocsáttatik.

Az eladó készlet mintegy 500 hl. és a borok ára 82—44 korona között változik. Az árverés a baraczkai telep pinczéjében június hó 16-án délelőtt 8 órakor tartatik meg. Vasut állomás Paulis.

Közelebbi felvilágosítások és minták a telep kezelőségétől — posta Paulis — szerezhetők.

Kosinsky s. k.

1227

igazgató.

1615—1903. pm.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy az Arad szab. kir. városi összeíró bizottság az esküdt képesek alaprajstromát

1904. évre elkészítette s hogy az alaprajstrom a bizottság hivatalos helyiségében a városháza tanács-termében f. évi június hó 1-től kezdve 15 nap alatt bárki által megtekinthető és hogy az ellen alkalmas egyének kihagyása, akár nem alkalmasnak bejegyzése miatt ezen 15 nap alatt, tehát június hó 15-ig bezárólag a hivatalos órákban d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig bárki felszólalhat, valamint ezen felszólalásra, melyek szintén közzemlerekre fognak kitétetni, június 6-án június 23-ig bezárólag bárki zrtóvételeket tehet. A felszólalások és észrevételek az összeíró bizottság elnökének írásban nyújtandók be, vagy szóval előterjeszhetők.

Arad szab. kir. város összeíró bizottságától.

Kelt Aradon, 1908. évi május hó 25. napján.

Institóris,

polgármester,
az összeíró bizottság elnöke.

Allein echter Balsam
aus der Schutzensel-Apothek
des
A. Thierry in Fregeda
bei Rehlisch-Sauerbrunn

Thierry-féle Balzsam

a legjobb diätikus háziszser

emésztési zavarok, gyöngeség, rosszullet, gyomorégés, sebnél, enyhíti a köhögést, görcsöket, nyálka oldó, tisztulást elősegíti. 12 kicsi vagy 6 kettős üvegcse dobozzal együtt bórmentesen küldve 4 korona.

Thierry A. gyógyszerháza az Oranyalhoz, Fregeda, Rehlisch-Sauerbrunn mellett.

Csak a mellékelt rajzon feltüntetett védjeggyel ellátva valódi.

Nagyon ajánlatos ezen szert utazásoknál minden esetre ségre készen magunkkal vinni.

Központi raktárak: Budapest: Török J., Zágrábban: Mittelbach S., Bécsben: Brády C. gyógyszerészeknél.

FÜRDŐ-MEGNYITÁS.

Kaláni római fürdőt

megnyitottam.

A fürdők természetes meleg, kénes szénsavas források; gyógyhatásuk mindennemű reumatikus betegségek, kösvény, csusz, továbbá bőrbetegségek ellen stb. kitünőnek bizonyult. Ugy a megnyitásnál, mint továbbra is törekedni fogok, hogy jó konyhával, kitünő italokkal, pontos kiszolgálás és szolid árakkal a nagyérdemű közönségnek bizalmát kiérdemeljem.

Kaláni-fürdön megállóhely van. Piskiről ¼ óra távolság. Négyszer be, leszállás, csatlakozás, szoba ára egy óra 30 korona. Fürdő-beosztás naponként kétszer, havi 18 korona. Fürdő-beosztás naponta egyszer havi 9 korona. Abonoma legmérsékeltebb, s mind megállapított árak mellett.

Bármilyen nagy mulatságok megtarthatók.

Zord idő esetén egy nagy és több kisebb terem áll a közönség rendelkezésére. A n. é. közönség kegyes pártisztiztelettel

1238

KOLOVBAT FERENCZ.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad a
kiadóhivatal:
József főherceg-ut 22. szám.
Telefon szám: 151.

Hirdetők felvételnek a
kiadóhivatalban:
József főherceg-ut 22. szám.
Telefon szám: 151.

Tudakozóknak kéri a hirdetés alatt levő számokra kiválasztani.
Am apró hirdetések előre fizetendők.

azon rovatban minden más egyszeri betétként 4 fillér, vasnapi betétként 5 fillér. — Családok kereső vagy csatlakozó ajánlású apró hirdetés 20 szög 50 fillér, minden további más 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapon 50-100 szögért és 1 koronásért kaphatók lapunk előruktató helyein.

Kiadó üzlet.

Salacz-utca 8. szám alatt a „Pill-zen” sörészarnok mellett és a „Ca-sinó” alatt egy szép üzlet, nagy szobával, modern pertállal kiadó. Bővebb felvilágosítással szolgál Rothstein Mór fűszerkereskedő. Arad, szabadság tér 3. 1162

Balaton.

Vendéglő Kossuth- és Magyar-utca sarkán ajánlja június 1-sőtől finom házi kosztját havi vagy naponkénti étkezésre s ugyszintén saját termelésű ménes-gyoreki borait. A n. érdemű közönség becses látogatását kéri Kertész Gábor, vendéglős. 1231

Magyaráton,

a „Nagyuri hegyen” 7 katastr. holdnál nagyobb szőlő terület, a melyből 5 kat. hold megforgatva és gyökeres amerikaival beültetve van, jutányos árban eladó. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 913

Jég

kapható havi bérletben házhoz szállítva Petőfi-u. 7/b. sz. Telefon 199. szám. 1084

Egy teljesen beültetett

és termő 3 kat. hold szőlő eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1224

A Fejsze-utcában

egy ház, 4 szobás lakás szőlős kerttel és üzlethelyiséggel kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 1234

Gyorekon

egy 4 holdas szőlő 117□-öl eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1233

Négy reált végzett

fiatal ember, ki az irodai teendőiben járta, ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 1232

Táblás kocsi

teherszállításra, ruganyos, megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 1236

Kis ház

1232 kerttel olcsón eladó igen alkalmas magányos családnak, Erzsébet Választó utca 31. szám, elköltözés miatt rögtön. Bővebbet ugyanott.

Kutakat épít

mélylt, tisztit és fur Liesmann József ács és kut vállalata. Elfogad e szakmába vágó munkákat. Aradon, Wesselényi utca 36. sz. 1246

Egy nyilvános iskolá-

nál működő izr. tanító szünidőre intelligens izr. családhoz ajánlkozik 1-2 gyermek mellé Szives megkeresések G. jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 1214

Bildhauer Lejos háza,

melyben 25 év óta szatócs üzlet van, négy szobával, vízvezetékekkel, áruval rokantság miatt részletfizetésre eladó, esetleg kiadó is. Ugyanott hentes üzletnek alkalmas helyiség olcsón kiadó. 1243

Bor eladás

nagyban és kicsinyben. Saját termelésű ménes-gyoreki új 25 kr., ó 32 kr., Siller 36 kr., ménesi vörös 50 kr. Ugyszintén saját főzésű törköly és seprópálinka kapható Feichthaler Mártonnál, Halász utca 9. 1247

Kerestetik szállító,

ki hetenkint 200 drb.

élő csirkét

szállítana felső Németország részére. — Ajánlatokat M. D. 241. szám alatt Maassenstein és Vogler hirdetési irodája Hamburg, közvetít. 2822

Építési rajzolót

keresek, ki a munkatervek kidolgozásában teljes jártassággal bír és mint ilyen építészeti irodában már tényleg működött. Ajánlatok „Mű-építész” jelige alatt a kiadóhivatalba küldendők.

Váradi János

úr, Arad Hunyady ezeldő Fekete kutyá-utca (a Hunyady kávéházal szemben.)

Elad, vesz és szakszerűen javít mindenféle órákat, végez e szakmába vágó műveleteket pontosan 2 évi jótállás mellett.

Raktáron tartok mindennemű arany- és ezüstöt, veszek tört aranyat és ezüstöt. 699

MÁLY ALBERT

kalapos mester

Aradon, Boros Béni-tér 8. szám.

Elfogad férfi és női posztó és szalma-kalap-festést, tisztítást és átalakításokat, a legújabb divat szerint. 152

Cilinder vasalásokat,

átalakításokat jutányos ár mellett teljesít. Vidéki megrendelések is elfogadhatnak.

Hallotta már?

minő csodás hatása a ROZSNYAY MÁTYÁS-féle

HAJSZESZ.

Meggátolja a korpaképződést, megszünteti a hajhullást és megerősítve a hajgyökereket, elősegíti a hajnövést.

A hajszesz használata szép puhára teszi a haját. Nem lesz törékeny és a haj színére semmi befolyással nincsen.

Egy üveg ára 1 kor. 50 fill.

Kapható
Rozsnyay M. gyógyszertárában
Arad, Szabadságtér.

Feltűnő újdonság!

DELICE || Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szivhat. legjobb valódi francia
SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Brassay Testvérek

22 év óta fennálló

fűző üzlete

nagy vevőkörrel,

szabad kézből eladó.

Értekezhetni az üzletben. 1169

Kiss András

fűző üzlet

Aradon, Deák Ferecz-utca 35.

Ajánlja magát az ideényhez alkalmas legelőgansabb 204

uri ruhák

mérték és legújabb divatu szabás szerinti elkészítésére, a legjutányosabb árak mellett pontos és gyors kivitelben.

Hazai és angol ruhászövetekből állandó raktárt tartok. 5 évig Inokai Tóth Lajos úr üzletében mint szabász működtem.

Varrónő,

aki a legkompikáltabb tölteket

elismert jó izléssel

és gyorsasággal készít

ajánlkozik házakhoz.

Szíves megkeresések: Kápoina utca 2 sz. ajtó 4. 265

500 forintot

fizetnek annak, aki Bartilla fogvizének használatát mellett, üvegje 35 kr. valaha ímet fogfájást kap, vagy a szája büzik. (Csomagolásért külön 10 kr.) Bartilla A. Bröcksel, (E. Winkler) Wien, 19/1 Sommer-gasse 1. Kapható Aradon: Ring Lajos Asztalos Sándor-utca 1. sz. G. Földes Kelemen, Deák Ferencz-utca 11. sz. gyógyszertárakban, és Krauss Elemér és Társai drogueriájában, Andrassy-tér. — Kérjük mindenütt határozottan Bartilla-féle fogvizet. Hamisítványok feljelenti 100 dijaztatnak. 129

Magy. kir. Államvasutak Igazgatóság.
76892—CII. szám.

Hirdetmény.

(Magyar-olasz áruforgalom Fiume Anconán, Velenczén át.)

(A közvetlen díjzabás áruolkkaszozatának helyesbítése.)

A fenti forgalomra nézve 1901 évi november hó 1-től érvényes díjzabás 15., és 18., oldalán az 58, 59, 83, 86, 88 és 89 folyószám alatti tételekben „darabonként 5000 kgrm. súlyig” és ugyanazon díjzabás 23. oldalán a 82, 83, 88, 89, 90 és 93 folyószám alatti tételekben „di peso fino alle 5 tonnellate per pezzo” illetve „per collo” szavak törölnődök.

Budapest, 1903 évi május hó 20-án.
A m. kir. Államv. Igazgatósága a részes vasutak nevében.
(Utányomás nem díjaztatik.)

Mérleg-javító műhely!**Weisz Jenő**

épület és műlakatos
Aradon, Szent Pál-utca 1. szám,
(a zsidó templommal szemben.)

Ajánlja magát minden az épület műlakatos és mérlegszakmába vágó munkák elkészítésére, u. m.: épület vasalások, sirracsok, kovacsolt vasból kerítések, takaréktüzhelyek, szivattyús kutak és mindenemű mérlegjavítását. Továbbá elállal vízvezetékek és fürdőszobák berendezését, jutányos árak, pontos, gyors és legjobb kivitelben. 368

Dick Ferencz Alajos

fényező és mázó mesterség
Aradon, Boczkó-utca 9. sz.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat u. m.: fürdőszoba, és kádak-, vas- és fa-butorok-, vízikannák-, tálcza-, kályhavédő-, fakosarak

aranyozás és márványozását, függőlampák bronzírozását, majolika festésetet fára és érczre diszes kivitelben, floderozások minden színben a legsecsesőbb kivitelben jutányos árban és pontosan teljesítenek. 421

Ponta Vazul

egyenruha és uri szabó
Aradon, Pécskai-ut 6. szám.
Készít mindennemű egyenruhákat pontos előírás szerint, ugymint uri ruhákat a legújabb divatu szöveteiből és sikkés szabás és jutányos árak mellett. 536

Barna Kálmán

festészeti műterme
Aradon, Szt.-Pál-utca 2. sz.
Lakás B. Határ-utca 4. sz.

Elfogad a mű- és díszfestészet terén előforduló bármely munkák elkészítését, nevezetesen: templomok, termek, kastélyok, stb. belső díszítését.

Szent képeknek, valamint egész oltároknak előállítását, arckép, táj- és genreképek művészi kivitelben való megfestését. 538

Vázlatok és költségvetésekkivánatra készíttetnek.

3 nap alatt meggyógyul

a húgyvesztés — ha több éves is — szabadalmazott tanálmányom által, mely több évi orvosi gyakorlatban kipróbálva, a bécsi kórházban s a párisi Hépital-Mydiben vérhajbetegségek osztályán általános használatban van. Tehetlenség és éjjeli magömlés meggyógyítására is feltétlenül biztos. Étrend, foglalkozás változtatás nélkül otthon útközben használható. Használati utasítással 10 frt, utánvétellel, vagy az összeg előre küldése mellett.

Dr. Tóth Ödön 681
Budapest, VIII. József-körut 53.

Többazörösen kintüntetve. Alapítási év 1879. A legmegfelelőbb, legszebb

nász vagy névnapi, születésnap, jubileumi, alkalmi és ünnepi ajándék

egy életnagyságu arckép, mert nemcsak kellemes meglépésül szolgál, hanem egyszerű-mind fal-, illetve szobadísznek alkalmas és örökös értékű marad. Ugyis, mint emlékek (különösen megholtakról), kiválóan alkalmas. Ezek az arcképek minden beküldött fényképről (sőt csoportokról is) elkészíttetnek. Fényképek teljesen öpen visszaküldetnek. A leghűbb hasonlóságot és tartósságot teljes kezesseg váltalattal. Alak: 40: 50 centimeter. Ár: 3 forint. Szállítási idő 10 nap. Száz meg száz elismerő levél minden, még a legmagasabb körökből is; bárkinnek megtekintés végett megmutatunk.

Bodascher Szigfried kintüntetett arcképlésészeti műterme
Bécs, II., Praterstrasse 61. Bécs. 2631

Óvás! Megtörtént, hogy úgynökök jelentek meg a feleknél a minden meghatalmazás nélkül képviselőként mutatkozott be. Ezért mindenkit óva intek az ilyen emberektől és kijelentem, hogy sem utazom, sem úgynököm nincsen. A ki meg akarja óvni magát károktól és jól, szolidan akarja magát kiszolgáttatni, forduljon egész bizalommal közvetlenül a már 1879. óta fennálló műteremhez, Bécsben, II., Praterstrasse 61.

Hatóságilag engedélyezett
végeledás!

GAÁL LIPÓT FIA

látserész üzletében

Arad, Andrassy-tér 17. szám (Reinhart-palota)

az összes raktáron levő

látserészeti áruk

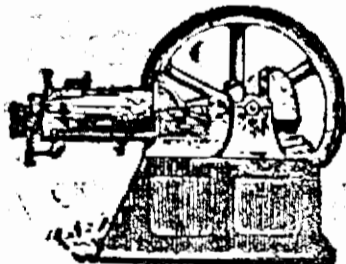
és pedig: szemüvegek, orrcsipesek, a legfinomabb minőségben, színházi és tábort látcsövek, légsúly és hőmérők, bor, szesz, pálinka stb. fokmérők, nagyító lencsék és minden e szakmába vágó ozikkék dus választékban üzlet felhagyás miatt meglepő olcsó áron eladotnak.

Nagy választék kipróbált 1182

láz mérőkben

orvosok és magánosok részére 70 krtól 1 frt 20 krig.

Elismert legjobb és legolcsóbb

BENZIN-PETROLIN GÁZMOTOROK és lokomobilok

villamos gyújtással és szelep-kormányzattal a legmesszebb menő kezesseg mellett mindan gazdasági célra alkalmas. Nem gyorsítók, tehát malomházmekre különös előnnyel használható.

Szállítja kedvező fizetési feltételek mellett

OSERS és BAUER

motorgyára. Magyarországi vezérképviselő és raktár 2794

DÉNES B. Budapest, VI., Váci-körut 61. sz. arjegyzék ingyen!

Tisztossegos úgynökök keresztetnek.

Sanatorium és Vizgyógyintézet

Arad, Zrinyi-utca 3. sz. Telefon 270.

Vezető-orvos: Dr. HECHT

Idegesség, ideges gyomor, bél-, fej-, szívbántalmaknál, rheuma, köszvény, szívelzsírosodás, vérszegénység, szívbíllentyű, nő, tüdő és gégebajok, rossz testtartásnál. Gyógyeszközök: Hidegvizgyógymód, villamfény-, moór-, szénsavas-, villamos fürdők, massage, belégzések, villamozások, svéd gyógytorna. Napfürdő. Hasmassage. 959

Bennlakóknak kényelmes szobák, jó ellátás.

Óélmagyarországon egyetlen jogositott intézet, mely télen-nyáron nyitva van.

Ladies Pál

szobafestő és mázó

Wesselényi-utca 47. sz.

Ajánlja magát a n. 6. építő vállalkozóknak, valamint a nagyközönségnek minden e szakmába vágó munkáknak a legszebb kivitelben való elkészítésére

a legolcsóbb árak mellett.

Lakásoknak férgmentessé tételét is vállalja. 263

Zálogcédulákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mellett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legolcsóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 703

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438.

Van szerencsém a n. 6. közönséggel tudatni, hogy Aradon

kárpitos és díszítő-üzletet nyitottam.

Több éven át Budapest, Bécs, Berlin, Brüssel és Párisban elsőrendű műtermekben dolgoztam, úgy, hogy azon kellemes helyzetben vagyok t. cz. rendelémnek legkényesebb igényeinek is megfolelek.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, a leggyorsabbtól a legdiszesebb kivitelig a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalok olcsón lakásberendezéseket helyben és vidéken. Költözködések alkalmával butorcsmagolást, ugyszintén használt kárpitozott butorok és billiardasztalok újra áthúzását gyorsan és olcsón eszközölk.

Tisztelettel

Beiner J. Gyula

kárpitos és díszítő 266

Thököly-tér 8/a. szám (Prolich-ház.)

+ Soványság. +

Szép testidomokat kaphatni a világhírű erőportól, amely a párisi 1900. évi és hamburgi 1901. évi kiállításokon aranyéremmel lett kintüntetve. 6-8 hét alatt 30 font kövéredés egész bizonyos. Orvosi előírás. Reális szöveg — nem szélhámosság, számtalan köszönő irat. Ara dobozonkint használati utasítással, együtt bérmentesen küldve 2 kor. 50 fillér. Az összeget legajánlatosabb előre utalványon küldeni. D. Franz, Steiner & Co. Hygienikus intézetének Berlin 59. Königrätzerstrasse 78. Ausztria-Magyarorszában kapható Török József gyógy-szertárában Budapest. 1058

Kalhofert János

mű-lakatos, vízvezeték-berendező és gépjavitó műhely

Aradon, Széchenyi-utca 5. sz.

Elvállal minden e szakmába vágó munkák elkészítését, u. m.:

épületvasalások,

vízvezetékek berendezéseket,

gépjavitásokat, légszeszmotorok és gazdasági gépek, valamint varrógépek javítását.

Vidéki megrendelések lelkiismeretesen, olcsón és pontosan eszközöltetnek. 289

Ez a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más esetben feleslegessé váló bútorokat pontos áron eladni, megveszem én azokat, ugyszintén

uraságoktól levett ruhákat
a legeslegmagasabb áron.

Kivánatra házhoz is megyek.

Roth A.

bútorvétel és eladás.

Árpád-tér 4. sz. (a zsidótemplommal szemben). 405

Újítás a lakások tisztázásánál!

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy hosszú kísérletezés után oly szerrel és eszközzel rendelkezem, hogy teljes megbízhatóság és jótállás mellett a lakások

tökéletes féregmentessé tételét elvállalom.

Teljesítek mindennemű díszes és egyszerűbb

szobák, termek stb. festését

a legegyszerűbbtől a legmagasabb igényeknek megfelelő legdisezőbb kivitelig és mindennemű mázolásai és fényezésai munkálatokat a legalaposabb kivitelben, a lehető legjutányosabb árak mellett. A n. é. közönség b. megbízását kérve kiváló tisztelettel

Fischer Ármán,

szobafestő,

409

Arad, Vörösmarty-utca 3. szám

(Nertka-ház.)

Az előnyös bevásárlásnak legujabb meglepetésére

talál a n. é. közönség Forray- és Rákóczy-utca sarkán, Kristófy-féle házban, Szállási Aladár által ujonnan berendezett róla-, rövid- és játék-áru kereskedésében. Hol cseton-, kanavász-, vászon áruban, u. m. szines pamutban, harisnyákban, szalagokban, dohányzó-szerekben, pénztárcákban és kézimunkához szükséges cikkeket, dus, gazdag raktár tartatik. Különösen ajánlja jóhíreavü

gép-harisnya kötődéjét,

melyet Aradon még nem létező kötőgépekkel szerelt fel, hol új harisnyák kötését és fejelését, kesztyű-, kamáslik-, alsósoknyák-, alsóingek és minden a kötő szakmába vágó javításokat jutányos áron elkészítik. 335

Tóth János

épület-, bator- és portál-asztalos

Aradon, Illés-utca 19. sz.

Ajánlja magát a n. é. helybelli és vidéki közönségnek minden az asztalos szakmába vágó munkák, u. m.:

épület és portál, üzleti és irodai berendezések elkészítésére

száraz anyagból.

Háló-, étterem-, uri-szobák és terem-berendezéseket bármely stylusban, adott rajz vagy általam készített rajz szerint a legjutányosabb árak mellett, pontos és szolid kivitelben. 438

Javításokat pontosan és gyorsan készítek.

Dr. Traub József orvos gyomorpora

GASTRICIN

orvosilag megvizsgálva és kipróbálva.

Az emberek ezrei gyomor-, bél- és egyéb betegségek miatt szigorú koplásra vannak szorítva, amely szinte elcsesíti az életet. Traub József dr. Gastricin gyomorpora használatánál ezen kúra igen rövid ideig szükséges. Beteg, kik bőségesen akarnak táplálkozni, hogy erejükben megmaradhasanak, a Gastricin használata által teljesen eléri azt. Gastricin szédülések, gyomorlajás, görcsök, rosszullet, főfájás ellen használ, hosszabb használat mellett pedig az idült gyomor- és bélbántalmakat is meggyógyítja. Gastricin nem hashajtó szer, a székletételt mégis teljesen szabályozza. Bővebbet a Prospectus. Orvos urak részere ingyen próbák.

Aradon HAJÓS ÁRPÁD és Gutort FÖLDES KELEMEN gyógyszerészeknél, valamint a legtöbb gyógytárban kapható.

Főraktár: Salvátor gyógyszerház Pozsony.

Nagybani árusítás a drogueriákban.

Nagy doboz 3. — korona, kis doboz 2. — korona, bérmentve 20 fillérrel, ajánlva 45 fillérrel több. 2698

ALAPITATOTT 1860.

Arad és vidéke legrégibb és legnagyobb virágkertészete.

Van szerencsém igen tisztelt rendelőim, valamint a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy

virág kereskedésemet

Weitzer János (ezelőtt Templom-utca) az új minorita templom épületbe, a fehér kúnya fűszerkereskedéssel szembe

helyeztem át,

hol továbbra is igen tisztelt rendelőim megbízásait a legjobb izlés-sel és pontossággal eszközööm.

Midőn az eddig reám ruházott bizalomért hálás köszönetemet fejezem ki, kérem avval engem továbbra is megszerencseltetni, főtörökvésem oda irányul, hogy a követeiményeknek megfelelhessenek.

Kiváló tisztelettel

SCHERHAG J.

Telefon megbízásokat szivességéből Muskát-nyomda 230. sz. fogad el.

KNIZSE IGNÁCZ

puska maves

Aradon, városliget polgári lövölde.

Elvállal minden szerkezetű fegyver kisebb és nagyobb javítást és új agyazást-, csőbarnítást jutányos áron 287

jótállás mellett.

Továbbá raktáron tart legjobb minőségű fegyvereket, revolvereket, sörétet, töltényeket és minden szakmába vágó cikkeket, a legjutányosabb árak mellett.

Telephon 364. sz.

Legelősbőb éra, kerékpár és varrógép

javitóműhely.

Ascher Ferencz és Társa

óras és műszerészek.

ARAD, Deák Ferencz-utca 39.

(szemben a Vas-szállódaival.)

Ajánlják magukat mindennemű órák javítására 2 évi jótállás mellett, ugymint kerékpár, varrógép, író- és kötőgépek, graphopon, beszélő és zenélő-gépek javítására, továbbá villanycsengő és telephon berendezésekre ugy helyben, mint vidékre jutányos áron, pontos és gyors kivitelben. Nagy raktár varrógép és kerékpár felszerelésekben. 538

Férfiak ingyen kapnak

olyan új találmányu orvosságot, mely az elvesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte irnak. Ez a legbamulatraméltóbb csoda-orvosság, mely megmentett ezeket, a kik fiatalkori kihágások folytán nemi bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kik a fiatalkori kihágásokból származó nemi bajokban, szellemi elgyöngülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt írhat a Staat Medical Istitutnak az alatt jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen kigyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivétel nem tesz. Minden írhat érette bárholon magyarul, mire titoktartás mellett postafordultáva egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell címezni: State Medical Institute 49. Elektron Building, Fort Wayne. Ind Amerika. A levelek mindig bérmentesítendők. 90

Tamasdán Kornél

fűszer-, csemege- és ásványvizkereskedése

Aradon, József főherceg-ut 12. szám.

Telefon 419. szám.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát, ahol a legelső forrásokból beszerzett

fűszer-, cukor- gyarmat-áruk,

a legfinomabb cuba, moeca és gyöngy kávék, külföldi thea, Görezi-féle befőttek, hideg felvágott (delicates), mindennemű ásványvizek, bel és külföldi borok, magyar és francia pezsgők és cognacok, ugyszintén déli gyümölcsök, továbbá gép olajak és veteményi magvak a legelősbőb árakban kaphatók szolid és pontos kiszolgálás mellett. 381

Vidéki megrendeléseknél a legnagyobb gond fordítatik és csomagolás nem számíttatik.

Készpénzfizetésnél 2% engedmény.

Szőnyegetek

legolcsóbban

Domán Sándornál

Arad, Szabadság-tér.

Bräuner Vilmos

diszfestő

Aradon, Kapa-utca 12/a.

Elfogad a disz és szobafestés terén bármely munkák elkészítését, ugyanint

templom, termék, kastélyok, stb.

belső díszítését,

színházi díszletek és tájképek megfestését.

Vidéki munkákat pontosan eszközölök. — Vázlatokat és költségvetést kívántraingyen készítek.

ARADON,

Salacz Gyula-utca 2.

Kalmár József

műszerész

ajánlja jó minőségű

kerékpárjait.

Raktáron tartok elsőrendű külső és belső gummit és minden a kerékpárhoz tartozó felszerelési tárgyat. Olcsón és jótállás mellett végzek

kerékpár javításokat.

Villanyos csengő és telefon berendezéseket szakszerűen és jótállás mellett készítek. 808

Telephon szám 242.

„MAYER“ GÉPGYÁR

vas- és fémöntő részv. társ.

SZOMBATHELY.

Raktár: Budapest, V., Lipót-körút 15.

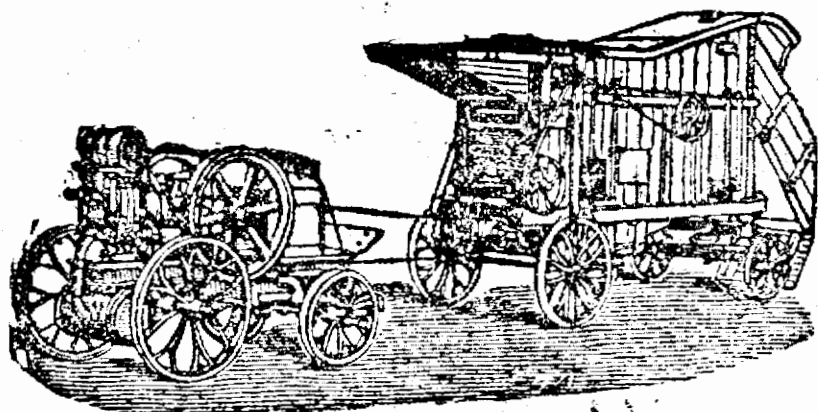
Készít mindennemű

2633

Gazdasági gépeket, ^{kitűnő szerkezetű} Benzin-motorokat ^{2-50 lóerőig.}

Benzin-motoros cséplőkészletek.

Legelősebb ízem gépnész-szükségleten.

Tervezőkijelölés.

Malomépítészeti: Új hengerek, minden e szakmába vágó gép gyártása. Teljes műalmi berendezések.**Különlegesség:** Legújabb szerkezetű oszvaros és szabad. víznyomású borsajtó.**Osborne D. M.-féle** világhírű amerikai arató és kaszáló gépek magyarországi kizárólagos képviselősege.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. — Kívántra minden szükségesre külön költségvetés.

Zálogházból kiváltak ékszereket

p. m.: arany gyűrűt, függőt, láncot, stb. s viszont eladom azokat.

Alkalmi vételekből származó ékszerek és mindenféle schvelczi zseborákért 3 évi jótállást vállalok.

Most már mindenki tudja, hogy mily olcsón árusítok

és tájékoztatásul közlöm a következő árakat:

Egy szépen díszített nickel ank. rem óra . . . 2 frt. 30 kr.
 Egy erős és nagyon finom ank. rem. nickel óra 3 forintért.
 Egy finom acél ank. rem. óra 3 frt. 20 kr.
 Egy három fedeltű tula rem. óra nagyon finom 5 frt. 50 kr.
 Egy finom ezüst rem. óra 5 forint
 Még finomabb 7.— 8.— 9 forint
 Valódi „Bouheur“ gavallér óra 10 frt 20 kr.

Ébresztő órák 1 frt 70, 1 frt 90 kr-ával.

Helyszűke végett csak ezen pár árat közlöm, de felhívom a n. é. közönséget a kirakatom megtekintésére, a hol minden darabon a szigorúan szabott árak vannak kitüntetve, még pedig oly árban, hogy azon csodálkoztak, hogy hogyan vagyok képes oly olcsón árusítani. — Minden darabra a magy. kir. fémjelző hivatalának bélyegzője van beütve.

Használt ékszerért vagy tört aranyért a teljes értéket fizetem.

Tisztelettel:

Zinner Vilmos,

műhárás és ékszerész Arad, Forray-utca 2/b

318

Vidéki megrendelések lőkülsővel lesznek eszközölve.

Jerson-Cacao

könnyen emészthető, jó ízű, vastartalmu eledel, és erősítő szer, amely vért képez és az idegeket erősíti.

Tudakozódjunk orvosainknál.

Minden gyógyszerárban kapható.

Főraktár Aradvármegye részére VOITEK és WEISZ drogueria nagykereskedésében Aradon. 2692

Szépítsd arcodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatása, többször kitüntetett s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltűntet rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arctisztatlanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsaszín és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálójánál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, RosnyaiMátyás, Tábor Gyula (Gaj) és Voitek Kálmán gyógyszerész uraknál Krausz Elemér és Társai, Voitek és Weisz droguista uraknál.

Nem titok,

hogy a legjobb és legújabb

illatszer különlegességek, hölgyporok, arc-, kéz-, haj-, köröm-, bajusz-ápolási cikkek óriási választékban szolid áron

Krausz Elemér és Társai

drogueriájában kaphatók.

Direct importált

theák és rumok

óriási halmaza.

Nagy választékban szivacsok, haj-, bajusz-, fog- és köröm-kefék, arc-, haj- és szemöldök-festékek. 34

Dusan felszerelt raktáraink megtekintésére az érdeklődő hölgyközönséget tisztelettel meghívjuk.

Zongorák,
pianinók és hangjegyek
az 1850. év óta fennálló üzletem-
ben a legjutányosabb árakban, ki-
vánatra a hangszerek részletfize-
tésre is kaphatók, esetleg havon-
kénti bérfizetés mellett

bérbe is vehetők.

Zongoráim: Bösendorfer, Ehrbar,
Heoffmann, Kern, Krämer, Kech
& Korselt, Luner Lyra, Petrof,
Proksch, Schnabel, Stelzhammer,
Stingl, Schweighoffer, Thék és
Weszely gyárakból valók.

Zongora javítások és hangolások elfogadtatnak.

Kölcsönkönyvtárban az olvasási-díj:
Havonként 1 korona 60 fillér. Kötetenként
10 fillér.

Krispin József

Deák Ferencz-utca 28 sz.

Telefon szám 35.

Schicht-szappan

„szarvas” vagy „kulcs”

Jegygyel

legjobb, legkládósabb s ennél fogva
legolcsóbb szappan. — Minden
káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy !!
minden darab szappan a „Schicht” névvel és !!
a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Somatose
oldható kúszóhérszappan
a hús tápanyagdí tartal-
mazza (tojás fehérje és
sól) majdnem teljesen hi-
nyon oldható por
alában
a lehető legjobb
erősítő szer
gyenge, a táplálékban
hiányzó vitaminokat
egyéneknek, — idős bete-
geknek, gyomorbete-
geknek, — gyermek-
gyásosoknak, angol kor-
ban szenvedő gyerme-
keknek gyógyulókna-
Vas-Somatose
alakjában pedig különösen
Sápkorban
szövődmények orvoslá-
sánál.
Somatose nagy mennyiségben
emelt az étvágyat.
Kapható minden gyor-
gyárban és áruháznál.
Országos és külföldi
áruházakban is kapható.

AZ

Amateur és fényképész

urakat tisztelettel értesítem, hogy a
tavaszi idényre rendelt fényképző-gépek
megérkeztek

Szintén megérkeztek friss
Schleussner, Germania, Agfa,
Kodak és N. P. G. cikkek,
melyek árait ez idén **tetemesen**
leszállítottam.

Mindenki pénzt takaríthat
meg, ha a fénykép cikkekt
nem postán hozatja, hanem ná-
lam veszi és kapja ugyanazt
ugyanazon árban, költségmen-
tesen.

Mindenjegyes gépért vagy cikkért teljes jótállást vállalok.

BLOCH II.

fénykép-cikkek raktára. 768

Nagyszebeni Földhitelintézet.

A legelőnyösebb feltételek mellett engedélyezünk
jelzálogkölcsonöket

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40% és 50 évi visszafizetésre (amortizációra)
féléves részletekben, melyekben ugy a kamat, mint a tőke törlesztése
benne van.

A kölcsönök készpénzben a záloglevelek teljes névérték-
ben fizettetnek ki.

A kölcsönök közvetítését eszközli megbízottunk

Szücs F. Vilmos Aradon,
ki is mindennemű felvilágosítással szolgál.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Hivatkozva a fenti hirdetésre, kérem a f. jelzálog kölcsönt
kereső közönséget, hogy úgy mint eddig, továbbra is bizalommal
forduljon ügyeivel hozzám, elvém mindenkor a közönség szolid ki-
szolgálása volt s marad is

A bekebelezési költségeket kívánatra előlegezem, díjazásom
utólagos.

Tisztelettel

SZÜCS F. VILMOS

Ingatlan és földhitel kölcsönintézet

Arad, Boros Beni-tér 22. sz. (Spielmann-ház) I. emelet.

Városi és megyei telefon 509.

Tekegolyók és tekebábok

golyók, valódi lignum-sanctum és diófából.

Meglepő olcsó árak. — Kérjen levelező lapon árjegyzéket.

Zimmermann és Eisele

Aradon, Templom-utca sarkán a „Zöld papagáj”-hoz.

Legjobb szabásu ingblusok

Alapított 1875.

Stern M. A.

Aradon, Andrassy-tér.

A Toilett Kérdés.

Hölgyek, kik nyaralni mennek,
Hölgyek, kik fürdőbe mennek,
Hölgyek, kik utaznak,
szükségleteit a legujabb mintákban a legjobban és legolcsóbban
fedezik

Reiner S. Sándor áruházában

Arad, Hunyadi-utca 2. szám.

Glück József

szobafestő és mázoló
Arad, József főherceg-ut 7. szám.

Elvállal

szobafestő, szobakárpitozó, könnyű súlyu dombormű diszítési és mindennemű
mázolási munkákat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Továbbá ablakok üvegfestési utánzatu diszítését

és lakások féreg (poloska) mentessé tételét.

Nagy választék bel és külföldi (angol, német és francia) kárpitokban, dombormű diszekben és üveg festés
utánzatu mintákban. — A nagyérdemű közönség becses megbizását kéri

Glück József.

NEUMANN M.

férfi-, nő- és gyermek-ruha telepe

ARADON,

Andrassy-tér, a Fehér Kereszttel szemben.

csász. és kir. udvari szállító

Dusan felszerelt raktár az elősmert legjobb minőségű készárukban.

Hérték szerinti megrendelések kifogástalan kivitelben készítettnek.

Szabott árak.

Alapított 1845.

Telefon szám 457.

Szabott árak.

Legjobb jégszekrények

melyek kevés jég-
gel kitűnően hűte-
nek. — Kaphatók:

Szabó Albert

üveg-, lámpa- és porcel-
lán-kereskedésében.

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.

Telefon-szám: 239.